

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lenka Ellingerová

Mediace jako způsob odbřemenění soudů
(efektivita mediace)

Diplomová práce

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Mediace jako způsob odbřemenění soudů (efektivita mediace)** vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 21. 4. 2015

.....
Lenka Ellingerová

Děkuji JUDr. Janě Kriváčkové, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a její cenné rady a připomínky. Také děkuji všem zapsaným mediátorů, kteří věnovali svůj čas na vyplnění dotazníků, které mi v rámci zpracování diplomové práce velmi pomohly.

Obsah

1. Úvod	6
2. Mediace	10
2. 1 Definice pojmu mediace	10
2. 2 Základní principy mediace.....	11
2. 3 Právní úprava mediace.....	15
3. Mediace jako proces	21
3.1 Zahájení řízení, fáze mediace, výběr mediátora	21
3.1.1 Mediační doložka	25
3.1.2 Smlouva o provedení mediace	28
4. Náklady mediace	31
4.1 Bonus/ odměna za úspěch.....	32
4.2 Odměna u nařízeného prvního setkání s mediátorem.....	34
5. Výstup mediace-dohoda	36
5.1 Dohoda jako exekuční titul / vykonatelnost dohody	39
6. Mediace a soudní řízení	42
6.1 Poučovací povinnost soudu	42
6.2 Dohoda ve vztahu k soudu (smírčí řízení, soudní smír)	44
6.3 Nařízení mediace soudem.....	46
7. Efektivita mediace v praxi	51
7.1 Současné problémy mediace v ČR (rozbor provedené studie).....	54
8. Závěr	63
9. Seznam použité literatury	68
10. Přílohy	74
Abstrakt, klíčová slova	102
Abstract, key words	103

Seznam použitých zkratk

ADR	Alternativní způsoby řešení sporů
AZ	Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
Notářský řád	Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice	Směrnice evropského parlamentu a rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech
Starý OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška	Vyhlášku č. 277/2012 Sb. o zkouškách a odměně mediátora
Zákon	Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o Probační a mediační službě	Zákon č. 257/2000 Sb., a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o rozhodčím řízení	Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

1. Úvod

České soudnictví se již delší dobu potýká s problémem zahlcení soudů, které s sebou nese spoustu negativních vedlejších efektů mimo jiné např. prodlužování délky řízení nebo riziko neprojednání věci dostatečně podrobně. Praxe také ukazuje, že ne vždy je soudní řešení sporu vhodné a efektivní, proto se objevují různé alternativy v podobě mimosoudních způsobů řešení sporů.

Jedním z těchto alternativních způsobů je mediace, která v české prostředí začíná ožívat i díky novému zákonu o mediaci (z. č. 202/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů), který je účinný od 1. září 2012. Tato nová právní úprava neznamená, že by dříve mediace u nás vůbec neprobíhala, jen nebyla právně zakotvena. Otázkou je, zda toto právní zakotvení bude mít vliv na využívanost mediace a jak může právní zakotvení ovlivnit výše zmíněný problém s přetížením soudů.

Samotná zákonná úprava mediace nám toho ale příliš o institutu mediace neřekne, proces mediace je typický svou neformálností, a proto je také právní úprava velmi strohá. Ve své práci se zaměřuji na efektivitu mediace. V práci hodnotím, zda mediace je možným způsobem odbřemenění soudů a zda je mediace pro strany sporu výhodnějším řešením, než soudní spor, nebo jestli by bylo třeba současnou právní úpravu změnit, aby bylo dosaženo těchto důsledků.

V rámci své diplomové práce jsem si vytyčila několik výzkumných otázek a k tomu stanovila odpovídající hypotézy. Jednotlivé výzkumné otázky spolu souvisí a některé navazují jedna na druhou.

1. Je současná úprava mediace dostačující, nebo by pro větší míru využívání a kvalitu mediace bylo vhodné provést zásadní změny v zákoně? Předpokládám, že zákonné pojetí bude ve svém jádru dostačující a v zákoně se objevují pouze drobné dílčí problémy.
2. Jaké jsou problémy, které mediaci v současné době nejvíce postihují? Tato otázka souvisí s první výše zmíněnou. Zde je cílem odhalit jak zásadní a na první pohled zřejmé problémy, ale také ty méně očividné. Mám za to, že největším problémem je malá informovanost jak odborné, tak laické veřejnosti.
3. Využívají soudy nové možnosti nařizovat první setkání s mediátorem? Domnívám se, že soudy v praxi tuto možnost nevyužívají a mnozí soudci v tomto nevidí smysl a nemají vůli situaci změnit.

4. Je mediace efektivním způsobem řešení sporů? Zde předpokládám, že mediace jako taková je obecně efektivním způsobem řešení sporů

5. Má potenciál institut, který umožní odbřemenění soudů? Domnívám se, že mediace má potenciál k tomu, aby napomohla k odbřemenění soudů.

6. Bylo by vhodné zakotvit v zákoně možnost mediátorů, kteří jsou zároveň advokáti, uzavírat výslednou dohodu o mediaci doložkou vykonatelnosti? Mou výchozí hypotézou je, že by tato úprava byla vhodná a motivovala by strany k většímu užívání mediace.

Ve své diplomové práci pohlížím na mediaci obecně, aniž bych se specializovala na některé její druhy, jako je např. rodinná mediace. Zaměřuji se na otázku, zda je pro strany sporu výhodné se na mediátora obrátit ještě před zahájením řízení u soudu, nebo zda je efektivnější klasické soudní řízení. Zabývám se také problematikou mediace nařízené soudem. Jak moc je tento proces v praxi efektivní, jak moc je využíváný a jaká jsou zde rizika. Mediace nařízená soudem je v našem právním prostředí novinkou, proto se pozastavuji také u procesních otázek jako je např. samotné zahájení mediace, jmenování mediátora, nebo důsledky chování stran, které se nebudou účastnit nařízené mediace. V části diplomové práce se věnuji také problematice přístupu soudu k uzavřené dohodě v rámci mediačního řízení v rámci následného soudního řízení, které vyvolala jedna ze stran účastnících se mediace.

V druhé kapitole definuji pojem mediace a vysvětluji základní principy, které mediaci ovládají. V rámci principů rozebírám problematiku dobrovolnosti mediace a mlčenlivosti v rámci celého procesu mediace. Zmiňuji se zde také o nestrannosti mediátora a neformálnosti průběhu mediace. K ucelenému přehledu o mediaci rozebírám také právní úpravu mediace a to jak na vnitrostátní, tak na mezinárodní úrovni.

Po tomto obecném úvodu se v další kapitole soustředím již na proces mediace jako takové. Zejména se zaměřuji na zahájení mediace a problematiku s tím spojenou, jako např. mediační doložky a smlouvy o provedení mediace. Ve stručnosti zde také zmiňuji fáze mediace, u kterých jsem se raději více nezastavovala, jelikož se jedná o teoretické dělení, které nemá s právní úpravou a soudním řízením zas tolik spojitostí.

Celou čtvrtou kapitolu věnuji nákladům mediace, jakožto velmi zásadní otázkou související s tématem mé diplomové práce. Pokusila jsem se vedle obecného charakterizování obsahu nákladů zjistit také nějaké konkrétní částky, které by mohly napomoci k vytvoření jakési představy o finanční náročnosti mediace. Samostatně vyčleňuji náklady u nařízeného prvního setkání s mediátorem, protože v rámci této problematiky vzniká zajímavá diskuse o výši takových nákladů. Dalším souvisejícím tématem, které je opravdu zajímavé a aktuální je možnost získání tzv. odměny za úspěch.

Další kapitolu již věnuji samotné dohodě jakožto výsledku mediace. Soustředím se jak na obsahovou stránku, tak i na formální stránku dohody, na strany dohody a způsob jejího uzavírání. Samostatnou podkapitolu pak věnuji problematice související s možností změnit nevykonatelnou dohodu na exekuční titul.

V předposlední kapitole rozebírám vztah mediace a soudního řízení. Poukazuji na změny, které v souvislosti s účinností zákona o mediace proběhly v rámci OSŘ. Dále se zabývám mediační dohodou v rámci soudního řízení, kdy jsem se samozřejmě dostala také k institutům smírčího řízení soudního smíru. Chtěla jsem vyzdvihnout také důležitost nové poučovací povinnosti soudu. A v neposlední řadě v samostatné podkapitole prozkoumávám nový institut nařízení prvního setkání s mediátorem a to jak formální požadavky na něj, tak jeho efektivitu a dodržení principů mediace.

Poslední kapitola je velmi důležitá. Pokouším se v ní shrnout efektivitu mediace a závěry uvést také v kontextu ČR, ale hlavně jsem se snažila provést rozbor výzkumu, který jsem provedla. Mým záměrem bylo obeslat dotazníky okresní soudy ČR a zapsané mediátory a z odpovědí vyvodit nějaké závěry o tom, jak se mediace ve vztahu k soudům posunula od účinnosti zákona o mediaci. V této kapitole jsem vyzdvihla hlavní problémy, které jsem našla a jejich případné řešení.

Hlavní vědeckou metodou, kterou při zpracovávání diplomové práce využívám, je analytická metoda. Pomocí analýzy se snažím rozebrat jednotlivé problematické body v rámci mediace, např. volbu mediátora, dohodu jako výstup mediace, nařízení mediace soudem apod. Další metodou je metoda komparační, jelikož se snažím zásadní otázky významné z hlediska efektivnosti mediace srovnat s běžným soudním řízením (např. otázka délky řízení, nákladů řízení, dohoda mediace vs. rozhodnutí soudu). A v neposlední řadě používám také komparačně-kompilační metodu, jelikož poznatky a zkušenosti ze zahraničí mohou být velmi důležitým podnětem při snaze docílit co nejlepší právní úpravy mediace. Zahraniční zdroje mohou posloužit jak v pozitivním směru jako inspirace, jakým směrem se při právní úpravě ubírat, ale také v negativním směru, aby se náš zákonodárce poučil z neefektivních úprav ze zahraničí, aniž by stejné chyby sám opakoval. Při zpracovávání své diplomové práce jsem se obrátila také na zapsané mediátory, abych zjistila, jaké faktické problémy se již za necelé dva roky účinnosti zákona stačily objevit. Pokusila jsem se také obrátit na soudy a zjistit, zda se v praxi mediace opravdu nařizuje a jaké jsou poté její výsledky, nebo zda je toto ustanovení zákona nevyužívaným.

Po přečtení mé práce by měly být jasně rozpoznatelné klady a možná úskalí mediace, zejména z pohledu procesní stránky. Pokusila jsem se na základě analýzy jednotlivých

problematických bodů dojit k vyhodnocení efektivity mediace. V souvislosti se zjišťováním konkrétních problémů v praxi jsem se snažila ve své diplomové práci načrtnout možné změny v zákoně o mediaci, které by mohly tuto metodu posunout a pomohly by se vyskytujícím problémům vyvarovat. Očekávala jsem, že dojdu k závěru o dalším osudu mediace v ČR, zda tato varianta řešení sporů má za současné právní úpravy vůbec naději na využití, nebo mediace skýtá velký potenciál, který je ale brzděn či nepodpořen současnou úpravou.

2. Mediace

2.1. Definice pojmu mediace

V úvodu své diplomové práce se pokouším objasnit pojem mediace, což není jednoduchý úkol, protože každý autor definuje mediaci jinak, přičemž tyto odlišnosti odrážejí autorovu osobnost, zkušenosti a názory. Jednotná definice neexistuje a teprve s přijetím zákona o mediaci se objevuje zákonná definice tohoto pojmu (když odhlédneme od zákona o Probační a mediační službě, ve kterém je zákonná definice omezena pouze na mediaci v rámci trestního řízení). Mediace je pojem odvozený od slova *mediare* – zprostředkování¹ a do českého prostředí přišel v 90. letech 20. století díky neziskové organizaci Partners for Democratic Changes, která u nás poprvé cíleně vzdělávala mediátory.²

Jednotlivé definice se od sebe liší, ale přesto je možné v nich vysledovat určité spojitosti a podobné hlavní body. Velmi výstižná je definice podle Lenky Holé, která obsahuje veškeré zásadní rysy mediace, ke kterým se dostanu ještě dále: „Mediace je metoda řešení konfliktu, při níž neutrální kvalifikovaná osoba pomáhá účastníkům konfliktu ve vzájemném dorozumívání, jehož cílem je dosažení jejich spokojenosti s procesem i výsledkem řešení konfliktu.“³ Velmi podobnou definici uvádí ve své monografii také Dana Potočková, která ji ale obohacuje o další typický znak a to způsob jednání mediátora, tento znak Holá výslovně neuvádí, přestože minimálně zasvěcený čtenář by tento prvek mohl spatřovat ve slově „pomáhá“, které použila ve své definici. Snahu vyzdvihnout neautoritativní povahu vystupování mediátora nepovažuji v této definici v žádném ohledu za přebytečnou: „Mediace je proces, ve kterém třetí neutrální osoba napomáhá stranám v konfliktu nalézt vzájemně přijatelné řešení sporu, aniž by spor rozhodovala nebo nařizovala podobu výsledného řešení. Jedná se o dobrovolný mimosoudní proces.“⁴ Cholenský obohacuje svou definici o znak dobrovolnosti, jakožto základní znak mediace: „Mediace je kultivovaný neformální dobrovolný proces, na kterém se shodly všechny strany sporu, usměrňovaný neutrální třetí osobou (mediátorem), která pomáhá stranám vzájemně si porozumět a dojednat oboustranně výhodnou dohodu. Taková dohoda je dílem stran, nikoli mediátora.“⁵

---

¹ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 13.

² Tamtéž, s. 23.

³ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 52.

⁴ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 42.

⁵ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012. s. 20.

Pouze mírně odlišně pojaté definice můžeme nalézt v zahraničních publikacích. Například definice formulovaná v monografii *Mediation Law and Practice* se snaží mediaci vymežit v porovnání se soudním řízením a ostatními ADR. Mediace je tedy forma řešení sporů, nacházející se mimo rozhodujícího prostoru soudní místnosti nebo soudu, kde strany sporu nebo konfliktu využijí pomoc třetí neutrální strany, aby se pokusily vyřešit svůj spor. Tím se liší od ostatních forem alternativního řešení sporů (jako je vyjednávání, smířčí řízení, rozhodčí řízení a neutrální ohodnocení) v tom, že pro třetí neutrální stranu, mediátora, jsou charakteristické a přiřazuje se mu množství vlastností, které nejsou tak patrné, nebo tak striktně vyžadované, v jiných formách řešení sporů.⁶ John W. Cooley zase uvádí, že mediace může být definovaná jako proces, v němž nezaujatá třetí strana (neutrál) pomáhá sporným stranám dosažení dobrovolného urovnání svých sporů prostřednictvím dohody, která určuje jejich budoucí chování.⁷ Autoři Strasser a Randolph velmi stručně definují mediaci jako formu alternativního řešení sporu, kdy třetí neutrální strana zasahuje s cílem usnadnit a pomoci stranám sporu dosáhnout oboustranně přijatelného řešení.⁸

Zákonná definice je obsažena v § 2 písm. a) zákona o mediaci, kdy pro účely tohoto zákona se rozumí mediací postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody. Tato zákonná definice je dle mého názoru velmi zdařilá, jelikož obsahuje základní body mediace.

2.2. Základní principy mediace

V této podkapitole jsem se pokusila pouze stručně vyjádřit základní principy mediace, které vyplývají také z výše zmíněných definic, ale zejména odráží samotnou podstatu mediace a tím ji také charakterizují. Při snaze charakterizovat mediaci je nutné mít na mysli fakt, že mediace není ryze právní disciplína, přestože je zakotvena zákonem, jedná se o interdisciplinární problematiku, která v sobě kromě právních aspektů zahrnuje také aspekty sociologické, psychologické a filozofické. I z tohoto důvodu není mediace formálně svázaný proces, který by se řídil jasnými pravidly.

---

⁶ *Vlastní překlad*. SPENCER, David, BROGAN, Michael. *Mediation Law and Practice*. 1. vydání. New York: Cambridge University Press, 2006, s. 3.

⁷ *Vlastní překlad* COOLEY, John W. *The Mediator's Handbook: Advanced Practice Guide for Civil Litigation*. 2. vydání. Louisville: National Institute for Trial Advocacy, 2006, s. 3.

⁸ *Vlastní překlad* STRASSER, Freddie, RANDOLPH, Paul. *Mediation: A Psychological Insight Into Conflict Resolution*. 1. vydání. London: Bloomsbury Continuum, 2004, s. 62.

a) Dobrovolnost – jako první charakteristický znak mediace bych uvedla právě dobrovolnost, bez které by mediace ani nemohla probíhat. Ve většině odborných publikací naleznete tento princip právě na prvním místě. Strana sporu musí chtít zahájit mediaci, musí v ní chtít pokračovat a samozřejmě nesmí být nikým nucena v ní setrvat proti vlastní vůli. Nutnost dobrovolnosti vyplývá také z faktu, že ideální ukončení mediace je dohoda, která musí být odsouhlasena všemi stranami. Přestože je zde možnost nařídít první setkání s mediátorem soudem, neznamená to, že by byla strana nucena k mediaci přistoupit a pokračovat v ní, i zde je ponechána svobodná volba, přestože v případě neúčasti je zde možnost negativních sankcí. „Nařízenými mediacemi“ se budu podrobněji zabývat v jiných kapitolách této práce. Další otázkou v rámci dobrovolnosti mediace mohou být mediační doložky, ke kterým se dostanu také v dalších částech práce.

Tento princip se promítá také do právní úpravy mediace, kdy např. v § 3 odst. 4 zákona musí mediátor strany ještě před zahájením mediace poučit o tom, že mohou mediaci kdykoliv ukončit. Dále dle § 4 odst. 1 zákona je mediace zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace, kdy uzavření smlouvy je dle zásad soukromého práva svobodný a dobrovolný projev vůle.

b) Neformálnost - od soudního řízení se mediace mimo jiné odlišuje svou neformálností, kdy není nikde konkrétně a podrobně stanoven proces mediace a není ani vhodné, aby tomu bylo jinak. Zákon upravuje pouze rámec mediace a je sice pravda, že si strany mohou smluvně dohodnout určitá procesní pravidla, ale není účelné procesně rozplánovat každý moment mediace. Samozřejmě je nutné se i v mediaci řídit určitými fázemi, kterými proces mediace prochází, ale nelze dopředu odhadnout, jak se jednotlivé fáze budou vyvíjet a není ani vhodné účastníky sporu procesně formálně svazovat, od toho je zde mediátor, aby strany usměrňoval. Proces mediace je účelnější než soudní řízení právě pro řešení různých psychologických otázek. Mediace může poskytnout příležitost pro jednu stranu k získání vysvětlení, poděkování nebo omluvu od druhé strany.⁹ Strany samy řeší svůj spor a činí tak metodami a způsoby, které mohou být velmi rozdílné, proto musí mediace zůstat silně neformální a udržet jakési procesní mantinely je úkolem mediátora.

---

⁹ *Vlastní překlad HARDY, Samantha, RUNDLE Olivia. Mediation for Lawyers. CCH Australia Limited, 2010, s. 7.*

c) Důvěrnost, mlčenlivost - Důvěrnost vystihuje povahu samotného procesu jako takového, odlišným pojmem je důvěra jako hodnota v konkrétním vztahu, ať už ve vztahu sporných stran, nebo mezi stranou a mediátorem.¹⁰ Obecnou zásadou je, že informace sdělené v rámci mediace jsou důvěrné, je zřejmé, že se tedy nemohou zveřejňovat, otázkou však je, zda se mohou použít v případném následujícím soudním sporu. Zákon upravuje mlčenlivost ve vztahu k mediátorovi, ale nevztahuje povinnosti mlčenlivosti na strany mediace. Zákon v § 9 odst. 2 uvádí, že povinnosti mlčenlivosti mohou mediátora zprostit pouze všechny strany konfliktu plus uvádí další výjimečné způsoby zproštění. Důvěrnost a mlčenlivost patří mezi základní zásady mediace a problematická je mlčenlivost ve vztahu ke stranám sporu. Ze zákona strany povinnost mlčenlivosti nemají, což samozřejmě nebrání možnosti zakotvit si takovou povinnost v dohodě o provedení mediace a zajistit ji např. smluvní pokutou.¹¹ Je ale otázkou, zda smluvní zakotvení povinnosti mlčenlivosti opravdu zajistí její dodržení v rámci následného soudního sporu, protože smluvní pokuta danou osobu nemusí odradit a je možné, že soud v takovém případě důkaz připustí a provede, jelikož se nejedná o mlčenlivost chráněnou zákonem ve smyslu § 124 OSŘ. Cholenský k tomuto dále uvádí: „Je též velice nejisté, zda by soud mohl odmítnout takové důkazy, jako nezákonné (§ 125 OSŘ.) proto, že byly pořízeny nebo účastníkem opatřeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a jejichž pořízením nebo opatřením došlo k porušení práv jiné fyzické nebo právnické osoby.“¹² Jak se k tomuto problému postaví soudy, ukáže teprve budoucí praxe. Je zajímavé, že dle důvodové zprávy při tvorbě zákona byla většina členů pracovní skupiny pro možnost stanovit zákonnou povinnost mlčenlivosti také pro strany sporu. K přijetí současné podoby zákona důvodová zpráva argumentuje především obtížnou postižitelností ze strany státu v případě porušení povinnosti. Předkladatel zákona viděl tuto variantu jako nadbytečnou a obával se, že by stranám vytvářela překážku domáhání se práva u soudu.¹³ Tento názor přijali také autoři některé komentářové literatury.¹⁴ Naopak Cholenský ve své publikaci vyjadřuje obavu, zda takováto úprava umožňuje stranám plnohodnotné využití mediace, jelikož si strany nebudou v rámci procesu mediace ochotny sdělovat veškeré informace, které by je mohly poškodit. Cholenský trefně podotýká, že účast na mediaci by v případě soudního sporu neměla být

---

¹⁰ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 53-54.

¹¹ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 50.

¹² CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 143.

¹³ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 12. ledna 2015], s. 34. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

¹⁴ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 50.

žádné straně na újmu, a žádná strana by neměla být z tohoto důvodu zvýhodněna či naopak znevýhodněna.¹⁵ Osobně se domnívám, že neupravení mlčenlivosti mezi stranami konfliktu vytváří velké problémy a otevírá možnost ke zneužití mediace a jednoznačně nepřispívá k jejímu většímu využívání, protože strany nebudou mít v proces mediace důvěru. Namísto přímé úpravy mlčenlivosti stran konfliktu by mohlo dojít např. k úpravě přípustnosti informací získaných v procesu mediace jako důkazních prostředků. Takováto úprava by neměla: „[...] učinit nepřipustným použití jakéhokoliv důkazního prostředku, který existoval či existuje bez ohledu na mediaci. Nepoužitelnými by měly být pouze důkazní prostředky, které vznikly díky mediaci.“¹⁶ Úprava by také mohla zohledňovat při posouzení přípustnosti důkazů fakt, která ze stran ukončila proces mediace a která dané důkazy předkládá. Také by bylo při posuzování přípustnosti vhodné zohlednit k prokázání čeho je důkaz předkládán, zda má zvrátit posouzení věcné stránky, nebo jde o důkaz, který ukazuje nevěrohodnost stran. Pro ještě větší zmírnění by se taková úprava přípustnosti důkazů mohla vztahovat pouze na situace, kdy si strany mlčenlivost smluvně ujednají. V této chvíli nezbyvá než doufat, že strany neodradí nevytvoření 100% důvěrné atmosféry od zvolení této varianty řešení sporů a soudy si postupem času vytvoří vlastní test, na posouzení přípustnosti takových důkazů, jako je tomu např. v USA, jak podrobněji ve své publikaci rozvádí Cholenský.

d) Nestrannost, neutralita - tato zásada je v zákoně také upravena a to hned na několika místech. V § 8 odst. 1 písm. a) uvádí, že mediátor je povinen provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí. Konkrétněji v § 5 odst. 1 je zakotvena povinnost mediátora odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace v případě, že by mohl být vzhledem k poměru věci nebo ke stranám podjatý, nebo by mohla vzniknout pochybnost o jeho nepodjatosti. „Neutralitu mediátora je tedy nutno vnímat skrze jeho vnější projevy, které lze dovodit z jeho chování při mediaci.“¹⁷ Je samozřejmé, že mediátor si vytvoří na daný konflikt vlastní názor, ale v rámci mediace musí působit nestranně, nesmí projevovat své emoce, nesmí se přiklánět na jednu ze stran. Mediátor by neměl být ve vztahu ani k jedné ze stran, či ke sporné věci, neměl by mít ani zájem na nějakém způsobu řešení (viz kap. 4 Náklady mediace). Plamínek upozorňuje, že nestrannost neznamená stejný přístup ke všem stranám konfliktu. Vystupování mediátora musí účastníci vnímat jako nestranné, ale mediátor

---

¹⁵ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 141.

¹⁶ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 142.

¹⁷ HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 20.

zároveň: „[...] musí přihlížet k rozlišovacím schopnostem účastníků, jejich rozumovým schopnostem, emočním charakteristikám, hodnotovým orientacím a jejich případným tělesným či duševním slabinám.“¹⁸

e) Princip sebeurčení a převzetí zodpovědnosti - sebeurčení zde znamená, že účastníci jsou schopni dojít k vlastnímu dobrovolnému a informovanému rozhodnutí.¹⁹ Odpovědnost za výslednou dohodu a její naplnění nesou pouze strany konfliktu. Tento princip se odráží také v zákoně, kdy podle § 3 odst. 3 jsou za obsah mediační dohody odpovědné pouze strany konfliktu. Tyto principy odráží povahu mediace jako takové, při které mediátor zajišťuje především procesní stránku, ale nerozhoduje věcně, protože odpovědnost za věcnou stránku leží stále na stranách konfliktu (dle § 8 odst. 1 písm. b) zákona je mediátor povinen vytvářet podmínky pro vzájemnou komunikaci a nalezení řešení stran).

V odborné literatuře lze nalézt velkou spoustu dalších dělení a výčtů principů a zásad mediace (například Plamínek jich uvádí 12 - z nezmíněných bych uvedla podpora, změna, budoucnost, tvorba, vzorovost apod.²⁰), ale pro účely své práce jsem se rozhodla zmínit co nejstručněji ty nejpodstatnější z nich.

2.3. Právní úprava mediace

V této podkapitole rozdělují právní úpravu mediace do dvou větví a to na mezinárodní úpravu a vnitrostátní úpravu, kdy prvně jmenovaná velmi ovlivnila druhou.

a) Mezinárodní úprava mediace

V současné době význam ADR a konkrétně mediace roste a to i na mezinárodní úrovni, přesto na této úrovni neexistuje žádná komplexní úprava.²¹ V rámci mezinárodního práva je mediace: „[...] jeden z pokojných způsobů řešení mezinárodních sporů, spočívající v tom, že nezúčastněný stát napomáhá státům sporu najít přijatelné řešení.“²² Mediace je využívána také v rámci soukromoprávních sporů a v tomto směru se tato problematika také promítá do kontinentálního práva a mediace se stala také objektem zájmu orgánů EU. Jak je uvedeno i

¹⁸ PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace (Nejúčinnější lék na konflikty)*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 66.

¹⁹ HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 21.

²⁰ PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace (Nejúčinnější lék na konflikty)*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 62.

²¹ ŠTANDERA, Jan. Mediace – možná cesta z labyrintu soudního řízení? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 22, s. 807.

²² ZOULÍK, František. Mediace jako alternativa soudního sporu. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 8, s. 28.

v preambuli Směrnice, přijala Rada v květnu 2000 závěry o alternativních metodách urovnání sporů v občanských a obchodních věcech, v nichž prohlásila, že stanovení základních zásad v této oblasti je důležitým krokem, který umožní náležitý vývoj a fungování mimosoudních řízení za účelem urovnání sporů v občanských a obchodních věcech s cílem zjednodušit a zlepšit přístup ke spravedlnosti. Následně v roce 2002 vydala Komise zelenou knihu o alternativním řešení sporů v občanských a obchodních věcech, která obsahuje přehled současného stavu alternativních metod řešení sporů v EU. Nejen tento dokument inicioval další diskuse o následujícím postupu ohledně podpory mediace, jejichž výsledkem bylo přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52 ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Lhůta pro implementaci směrnice byla v čl. 12 Směrnice stanovena na 21. května 2011, ČR splnila své závazky až s více než ročním zpožděním, jelikož zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci nabyl účinnosti až 1. září 2012.

Dle preambule Směrnice je cílem EU zajištění lepšího přístupu ke spravedlnosti, přičemž tento cíl by měl zahrnovat také možnost přístupu k soudním i mimosoudním metodám řešení sporů. Směrnice, jejímž cílem je samozřejmě podpora využívání mediace, by měla přispět k lepší dostupnosti mediačních služeb a z těchto důvodů byla také vytvořena, protože strany sporu se budou na mediaci obracet spíše ve chvíli, kdy bude existovat konkrétní předvídatelný právní rámec mediace, který by zachytil klíčové body tohoto způsobu řešení sporů. Směrnice sama uvádí, že se vztahuje pouze na mediaci v přeshraničních sporech, Česká republika se však zařadila mezi státy, které úpravu rozšířily také na vnitrostátní spory. Směrnice jako taková se dle čl. 10 preambule vztahuje na občanské a obchodní věci, neměla by se vztahovat na práva a povinnosti, o kterých strany nemohou podle rozhodného práva rozhodovat samy (taková práva se objevují např. v rodinném a pracovním právu). V čl. 11 preambule směrnice uvádí, na které případy by se směrnice neměla vztahovat, například na předšmluvní jednání, řízení o spotřebitelských stížnostech, znalecká určení. Také v rozsahu působnosti jde česká úprava nad rámec vymezený Směrnicí, kdy zákon o mediaci: „[...] pokrývá totiž veškeré netrestní věci, tedy občanskoprávní, rodinné, pracovní, obchodní i správní (tam však pouze v těch případech, kdy jsou strany v rovném postavení, tj. jde o spory soukromoprávního charakteru, kdy správní orgán nevykonává veřejnou moc).“²³

Směrnice sama o sobě je velmi stručná a upravuje pouze minimum požadavků na vnitrostátní úpravu. Dle Pfeifferové ukládá Směrnice členským státům 3 povinnosti, které by měly zakotvit do vnitrostátních úprav. První povinnost se týká důvěrnosti mediace, druhá

---

²³DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 12, s. 419.

povinnost se týká běhu promlčecích a prekluzivních lhůt a poslední povinnost se týká vykonatelnosti dohody vzešlé z mediace.²⁴ Česká republika měla v rámci harmonizace složitější postavení v tom smyslu, že jí nestačilo pouze upravit již existující právní úpravu tak, aby byla v souladu se Směrnicí, ale musela vytvořit nový zákon. Zákon o mediaci vyhovuje požadavkům Směrnice a v některých bodech jde dále, než Směrnice vyžadovala. Tři základní povinnosti, jak je vymezila Pfeifferová, zákon o mediaci dle mého názoru dostatečně upravuje. Směrnice počítá s možností provádění mediace soudem, ale tento způsob zákon neumožňuje a záměr Směrnice v tomto bodě není na našem území naplněn.²⁵ Dále Směrnice v čl. 4 bod. 2 uvádí, že členské státy podporují úvodní i další odborné vzdělávání mediátorů s cílem zabezpečit pro strany účinné, nestranné a kvalifikované vedení mediací. Toto ustanovení je do určité míry vágní. V ČR stát neposkytuje žádné centralizované vzdělávání v této oblasti (více se tomuto problému věnuji dále) a je pouze na uchazečích, zda a popřípadě jak se budou vzdělávat. Stát je formou mediátorských zkoušek motivuje alespoň k tomuto úvodnímu vzdělávání, ale minimálně v otázce dalšího odborného vzdělávání bych si představovala větší podporu, než jak je tomu nyní.

b) Vnitrostátní úprava mediace

Mediace byla v rámci ČR realizovaná již před účinností zákonné úpravy, kdy v tomto období byla vykonávána především na základě živnostenského oprávnění v podobě volné živnosti. Ani nyní zákon tento postup nevyklučuje, tudíž je i po účinnosti zákona možné podnikání podle dosavadního režimu.²⁶ V rámci právních předpisů byla mediace poprvé upravena zákonem č. 202/2012. Sb., o mediaci, ve znění pozdějších předpisů (když odhlédneme od zákona o probační a mediační službě). Jedním z jasných motivů pro přijetí tohoto zákona, o jehož existenci se již v odborných kruzích delší dobu diskutovalo, byla právě existence výše zmíněné Směrnice, podle které jsme byli povinni zákonnou úpravu přijmout. Jak poznamenává Cholenský, byla ČR posledním členským státem EU, který neměl možnost řešení sporu mediací upravený zákonem.²⁷ Důvodová zpráva uvádí, že: „Hlavním důvodem

---

²⁴ PFEIFFEROVÁ, Magdalena. Nad některými aspekty připravované právní úpravy mediace. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 5, s. 157.

²⁵ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 10.

²⁶ DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 12, s. 419.

²⁷ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha, 2012, s. 116.

předložení navrhované úpravy je snaha umožnit všem osobám alternativní řešení jejich konfliktů metodou rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení.²⁸ Jako další důvod uvádí možnost odbřemenění soudů, zrychlení řešení konfliktů, stejně jako snížení finančních nákladů a to vše za současné menší psychické zátěže stran.²⁹ Zákonná úprava mediace dává účastníkům sporu větší jistotu a důvěru v tento proces, nabízí více možností k osvětě a k pomalému naklonění veřejnosti k jiným způsobům řešení sporů, než pouze soudní cestou. Při úvahách o možnosti zákonného zakotvení jistě hrála roli také inspirace v zahraničí, kde právě mediace byla mnohdy jedním z prostředků, který pomohl odbřemenit zahlcené soudnictví. V této souvislosti uvádí Potočková zajímavé zjištění: „Ukázalo se, že na teoretické úrovni veřejnost s myšlenkou mediace souzní, ovšem v okamžiku praktického využití, tedy v době, kdy se spor objeví, výrazné procento osob inklinuje k soudnímu projednání.“³⁰ V souvislosti s tímto Potočková také zastává názor, že zákonná úprava je signál veřejnosti: „[...] že stát podporuje smířčí přístup k řešení sporů a zároveň tím posiluje důvěru a bezpečí účasti v mediačním procesu.“³¹ S tímto názorem Potočkové nelze než souhlasit, protože osobně si také myslím, že je nutné veřejnost nutit uvažovat jinak, než v rovnici spor = soudní řízení, a snažit se ji postrčit i jiným směrem. Důvodová zpráva nabízí více variant možného pojetí zákona, které stručně ukazují v příloze č. 1, kdy tučně a kurzívou jsou vždy označena řešení, ke kterým se zákonodárce přiklonil a převzal do účinné zákonné úpravy.

Zákon o mediaci pojal sice širší úpravu, než jaká byla dle Směrnice nutná, ale stále je nezbytné mít na mysli, že v rámci mediace není vzhledem k její povaze detailní úprava vhodná a je účelné zaměřit se spíše na některé její stánky.³² Zákon definuje pojmy související s mediací a poprvé definuje také mediaci samotnou (viz podkapitola 2.1). Zákon dle § 1 upravuje výkon a účinky mediace, konkrétněji se zabývá subjekty zúčastněnými na mediaci, vztahy mezi subjekty, obecně obsahuje také ustanovení o průběhu mediace, především úkony týkající se samotného zahájení mediace, ale také ukončení mediace, rozebírá otázky týkající se organizace mediace. Vzhledem k neformálnosti mediace a jejím principům (viz podkapitola 2.2) se jedná opravdu pouze o zkratkovitou a víceméně obecnou úpravu. Je nutné neopomenout fakt, že zákonná úprava se vztahuje pouze na mediaci prováděnou zapsanými mediátory, jak vyplývá již z § 1 zákona, kdy zapsaný mediátor je definován v § 2 písm. c)

---

²⁸ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 21. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

²⁹ Tamtéž

³⁰ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 32.

³¹ Tamtéž

³² ZOULÍK, František. Mediace jako alternativa soudního sporu. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 8, s. 35.

jako fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů. I v současné době je tedy možné, aby vedle mediace prováděné zapsanými mediátory podle tohoto zákona fungovali „nezapsaní“ mediátoři, kteří nebudou postupovat dle tohoto zákona, nebudou se moci označovat za „zapsaného mediátora“.³³ Pro tuto zákonem neupravenou mediaci neexistují žádná závazná pravidla ohledně zahájení, průběhu, ukončení mediace, ohledně odměny mediátora ani jiná úprava, kterou obsahuje zákon, zároveň takovéto mediace přijdou o různé výhody, které jim zákon nabízí, jako je např. určitá garance kvality vedené mediace a mediátora či uplatnění zákonných pravidel, které zavazují mediátora v případě, že si je strany nedojednaly podrobně v dohodě o provedení mediace. V této souvislosti bych ráda upozornila na změnu, která nastala s účinností NOZ, kdy nyní dle § 647 NOZ v případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží. Toto ustanovení rozšiřuje stavění lhůt také na mediaci vedenou jinak, než podle zákona o mediaci, příp. na jiné druhy mimosoudního jednání, což je velký posun od předchozího pojetí ve starém OZ, podle jehož § 112 docházelo ke stavění lhůt pouze v případě zahájení mediace podle zákona o mediaci.

Předmět úpravy, který zákon zachycuje, je velmi široký a je chápán tak, že dle zákona může být řešen kterýkoliv soukromoprávní spor s výjimkou záležitostí týkajících se mediace prováděné v trestní oblasti³⁴, jedná se tedy o veškeré konflikty, které mohou být předmětem občanského soudního řízení nebo také správního řízení.³⁵ I zde z povahy věci existují určité limity, kdy nelze v rámci věci řešit např. věci statusové (např. rozvod manželství, určení jeho ne/existence).³⁶ Je možné se setkat také s názory, že zákon umožňuje provádění mediace také ve vztahu mezi obviněným a poškozeným, kde je cílem dosáhnout dohody o narovnání, o náhradě škody, vydání bezdůvodného obohacení apod., kdy podle takového názoru má mediace v těchto záležitostech mnoho výhod.³⁷ Tuto možnost nechci ve své práci vzhledem k omezenému rozsahu podrobněji rozebírat, přestože si uvědomuji, že i takovéto rozšíření

---

³³ HÁJKOVÁ, Šárka, POTOČKOVÁ, Dana. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 8.

³⁴ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 12.

³⁵ HÁJKOVÁ, Šárka, POTOČKOVÁ, Dana. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 9

³⁶ Tamtéž

³⁷ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 117.

obecně vnímaného rozsahu předmětu zákona by mohlo být velmi zajímavým aspektem zákona a to i vzhledem ke zkoumání efektivity mediace.

3. Mediace jako proces

V této kapitole jsem se pokusila přiblížit mediaci z praktičtějšího hlediska a zaměřila se především na zahájení mediace, s čímž souvisí téma mediačních doložek, tak problematika smluv o provedení mediace. Stručně jsem nastínila také fáze mediace, na které se proces mediace dá dělit.

3.1. Zahájení řízení, fáze mediace, výběr mediátora

Dle § 4 odst. 1 zákona je mediace zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace. Toto ustanovení se samozřejmě týká pouze mediace prováděné v rámci zákona, v ostatních případech je možné zahájit mediaci i jiným způsobem, kdy není např. vyloučeno ani prosté ústní zahájení. Z teoretického hlediska bývá mediace členěna na fáze odlišně od zákona, jelikož z tohoto pohledu existuje ještě „něco“ před uzavřením vlastní smlouvy o mediaci. Také v samotné mediaci lze shledat určité fáze, které by se měly objevit, přestože se rozhodně vzhledem k povaze mediace nejedná o nějaké rigidní pevné členění. Pouze pro představu bych chtěla uvést různá pojetí členění, které nebudu vzhledem k záměrům práce podrobněji rozebírat.

Holá dělí mediaci na základě amerického fázování na fáze:

1. zahájení mediace,
2. získávání informací,
3. porozumění zájmům,
4. hledání řešení,
5. vytváření a sepsání dohody,
6. závěrečné slovo.³⁸

Fáze mediace dle Plamínka:

1. příprava na mediaci,
2. zahájení mediace,
3. sběr informací,
4. definice témat,

---

³⁸ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 119

5. hledání možností,
6. hodnocení možností,
7. formulace výsledků (sjednání dohody),
8. realizace a korekce.³⁹

Ze zahraniční literatury bych pro příklad uvedla tyto fáze:

1. zahájení procesu mediace,
2. pre-mediační podání,
3. pre-mediační konference,
4. mediační sezení,
  - a) začíná mediátorovým úvodním proslovem,
  - b) sdělování a shromažďování informací pro specifické účely-otázky, zájmy, a překážky (otevřená prohlášení účastníků, první společné sezení, a první porada),
  - c) identifikace problémů, zájmů, a překážek,
  - d) formulování agendy – otázek (problémů) k řešení a překážek,
  - e) překonání překážek k vypořádání,
  - f) vytváření možností pro vypořádání (vynalézající fáze),
  - g) hodnotit a vybírat možnosti pro vyrovnaní (rozhodující fáze),
  - h) uzavírání sezení - dohoda nebo plánovat ukončení,
- 5) úkoly po sezení.⁴⁰

Jednotlivá členění v zásadě kopírují stejný princip, pouze někteří autoři dělí jednotlivé fáze podrobněji, či je jinak pojmenovávají. Jak jsem již uvedla, není možné přesně stanovit nějaké úseky mediace, ale snaha teoreticky alespoň nastínit průběh mediace je namístě. Zejména pro mediátory je důležité si uvědomit, jak postupovat a k čemu klienty v daném momentě směřovat a podle toho volit různé metody.

Ještě před uzavřením smlouvy o provedení mediace se strany tedy musí dohodnout na provedení mediace, popř. s mediací souhlasit a vybrat si konkrétního mediátora. Výběr mediátora je důležitým krokem, který by strany neměly podcenit. Je možné si vybrat z celé řady procesních možností, jak zvolit mediátora. Každá strana by mohla nominovat několik mediátorů, a pak vyjednávat, kterého z nich vybrat. Strany by si mohly vybrat ze seznamu

---

³⁹ PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace (Nejúčinnější lék na konflikty)*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 93.

⁴⁰ *Vlastní překlad* ABRAMSON, Harold I. *Mediation Representation: Advocating in a Problem-solving Process*. 1. vydání. National Institute for Trial Advocacy, 2004, s. 74.

vedeném vysoce renomovanou organizací. Soud by mohl přiřadit mediátora s výhradou možného veta kterékoliv strany.⁴¹ Již před přijetím zákona o mediaci působili v ČR mediátoři, z nichž někteří mají jistě mnohaleté zkušenosti z praktického provádění mediace, ale právě po účinnosti zákona vzrostl o tuto oblast zájem a v souvislosti s tím se objevily nové osoby, které začaly poskytovat tuto službu. Troufám si tvrdit, že schopný a kvalifikovaný mediátor je základem úspěchu a na druhou stranu ani zavedení seznamu tzv. zapsaných mediátorů nezaručuje, že osoby na seznamu budou daných kvalit dosahovat. Při výběru mediátora by strany měly zohlednit povahu sporu a svá očekávání, která od mediátora mají, zda chtějí pouze neutrálního usměrňovače diskuse, nebo by se cítili jistěji s osobou, která má v dané oblasti odborné znalosti. Dále je vhodné, pokud je to možné, zjistit zkušenosti jiných klientů, dát na doporučení. V neposlední řadě by se strany měly při výběru mediátora zajímat také o jeho dosažené vzdělání právě v oblasti mediace, protože špatně vedená mediace může způsobit větší škody, než by se mohlo na první pohled zdát a i člověk, který má možná k vedení mediace přirozený talent, musí projít nějakým druhem školení, aby byl schopen s klienty správně pracovat.⁴² Toto poslední kritérium by mohlo pokrýt právě složení zkoušky mediátora, které je nutné k jeho zapsání do seznamu dle § 17 odst. 2 písm. c) zákona. Samotná zkouška se skládá z písemné a ústní části, kdy právě ústní část by měla prokázat, zda má uchazeč o zapsání mediální dovednosti. Možnost výběru mediátora není eliminována ani v případě nařízení prvního setkání s mediátorem dle § 100 odst. 2 OSŘ, kde je okruh mediátorů zúžen pouze na zapsané mediátory a v případě, že se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou, vybere mediátora ze seznamu předseda senátu. Zdálo by se, že výběr ze seznamu by měl být sázkou na jistotu, ale v praxi se obávám, že tomu tak není. V rámci průzkumu, který jsem mezi mediátory a soudy dělala, jsem získala pocit, že ani složení zkoušky neznamena, že mediátor je opravdu osobou požadovaných odborných kvalit, popř. i kdyby v době složení zkoušky byl, pro výběr to není až tak směrodatné, protože většina zapsaných mediátorů nemá s mediací praktické zkušenosti a nic jim nepředepisuje, aby své schopnosti a znalosti pilovali alespoň v teoretické rovině i po složení zkoušky, jelikož další vzdělávání a procvičování je ponecháno na jejich osobě. Jako problém vidím i fakt, že uchazeč o zapsání nemusí prokazovat vzdělání v oblasti mediace, není požadováno absolvování konkrétního počtu hodin v této oblasti u akreditované instituce. „Stát se takto vyhýbá akreditování vzdělávacích institucí v oblasti mediace a s tím souvisejících činností

---

⁴¹*Vlastní překlad* ABRAMSON, Harold I. *Mediation Representation: Advocating in a Problem-solving Process*. 1. vydání. National Institute for Trial Advocacy, 2004, s. 146.

⁴²CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 84.

jako definice vzdělávacích standardů či monitoring kvality vzdělavatelů. Zájemcům o složení zkoušek tak na jednu stranu dává prostor svobodné volby vzdělavatele, ale na stranu druhou tím umožňuje existenci školících programů s různou odbornou úrovní.⁴³ Řada států požaduje konkrétní rozsah mediace (mezi 40 - 200 výukových hodin), kontroluje jejich kvalitu a například také zavádí povinnost vzdělávat se i po získání oprávnění, kdy je mediátor povinen opět splnit určitý počet výukových hodin.⁴⁴ Obdobné zvýšení požadavků kladených na zapsané mediátory považují za vhodné a účelné, byť by se tím zvýšily náklady mediátorům a pravděpodobně by klesl zájem o zapsání do seznamu. Ale právě to považují za vhodné, oddělilo by to uchazeče, kteří tuto oblast vidí pouze jako možnost přivýdělku, od osob, které se v oblasti opravdu orientují a vzdělávají. V tomto bodě bych opět nesouhlasila s důvodovou zprávou, která uvádí: „Pokud jde o povinné vzdělání v oblasti mediačních technik, převažoval názor, že by mělo být požadováno. Předkladatel je však přesvědčen, že na počátku existence této profese v ČR by mělo být od této povinnosti upuštěno a schopnosti by se měly prokazovat pouze odbornou zkouškou, kterou za pomoci odborníků bude zajišťovat Ministerstvo spravedlnosti ČR. [...] Doporučuje se prozatím neregulovat síť vzdělávacích institucí (dostupnost vzdělávání mediátorů) akreditacemi s tím, že v budoucnu lze o zavedení takové úpravy po vzoru řady členských států uvažovat.“⁴⁵ Dle mého názoru je naopak v počátcích nutné stanovit jasná pravidla a snažit se dosáhnout zapsání jen opravdu kvalifikovaných mediátorů, kteří projdou striktnějšími podmínkami, ale budou zaručovat odbornou způsobilost. Ve chvíli, kdy se prakticky každý nechá zapsat jako mediátor, bez ohledu na to, jaké má praktické zkušenosti, nebo jak má mediační schopnosti nacvičené pomocí odborné výuky, budou tomu odpovídat i výsledky z provedených mediací, což nevytvoří dobrý obraz mediací a to může mít právě v počátcích naprosto devastující dopad na její užívání jak obecnou veřejností, tak ze strany soudů, které si nevybudují k mediaci důvěru. Je zřejmé, že by tyto požadavky vyvolaly náklady jak státu, tak osobám, které mají již nyní dostatečnou praxi (jak uvádí důvodová zpráva), ale tyto náklady by mohly zamezit jedincům, kterým by šlo pouze o osobní ekonomický prospěch, v zapsání a také stát by v konečném důsledku mohl pocítit větší kladný dopad přijetí zákona právě v důsledku jeho většího využívání (vždyť to byl jeden z důvodů jeho přijetí). Tato přijatá varianta mi tedy přijde naprosto kontraproduktivní sama o sobě, nehledě na to, že si nedokážu představit situaci, kdy

---

⁴³POTOČKOVÁ, Dana. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 215.

⁴⁴Tamtéž

⁴⁵ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 33. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

by se dodatečně požadovalo vzdělání a zavedla se síť vzdělávacích institucí...přičemž si myslím, že snaha o toto zavedení bude značně limitována právě dodatečně vzniklými náklady a problematickou otázkou ve vztahu k již zapsaným mediátorům. Obávám se, že tento krok již napáchal škody a teprve čas ukáže, zda se mezi mediátory objeví osobnosti, které svými schopnostmi zastíní nekvalifikované mediátory a pomohou vylepšit obraz o mediaci a vzbudí v tento institut opravdovou důvěru.

3.1.1 Mediační doložka

Stejně, jak se činí typicky u rozhodčích doložek, je možné, aby si strany již ve smlouvě zakotvily mediační doložku. Touto doložkou se strany zavazují, že v případě sporu vzniklého v budoucnu se nejdříve pokusí spor vyřešit v rámci mediace a to dříve, než přistoupí k soudnímu nebo rozhodčímu řízení. Příkladem, jak může vypadat doložka: „Obě smluvní strany se zavazují, že v případě sporu, který vznikne z této smlouvy nebo v souvislosti se smlouvou, se pokusí o vyřešení tohoto sporu mediačním jednáním, v případě neúspěšné mediace uplatní své sporné právo v soudním řízení...“⁴⁶ Je jistě vhodné, aby již doložka vymezovala osobu mediátora a stanovila jednotlivé podmínky a pravidla mediace, nebo měla náležitosti totožné jako u smlouvy o mediaci, ale nelze tyto dva instituty zaměňovat. Doložka pouze vytváří závazek, ale mediace je zahájena až na základě smlouvy o provedení mediace.

Okamžik uzavírání smlouvy by se mohl zdát jako nejvhodnější chvíle k zakotvení takovéto doložky, jelikož strany jsou ještě nakloněny ke vzájemné shodě.⁴⁷ Otázkou je, jaké bude mít doložka v případě vzniklého sporu účinky. U běžnější rozhodčí doložky je jasné, že dle § 106 odst. 1 OSŘ nemůže soud rozhodovat, pokud měla být věc projednána v řízení před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku. Anglo-americkému právnímu systému je blízké právě pojetí obdobné jako u rozhodčích doložek, kdy je i mediační doložka chápána jako ujednání s procesními účinky, které vytvoří překážku aktivní legitimace.⁴⁸ V našem prostředí je doložka vnímaná pouze jako: „[...] hmotněprávní dohoda vyvolávající odpovědnostní důsledky spojené s porušením právní povinnosti (povinnosti pokusit se o mediaci a o smírné řešení sporu), nebude-li respektována.“⁴⁹ Strany sporu se tedy mohou (na rozdíl od

---

⁴⁶ORBESOVÁ, Bronislava. *Mediační doložka*. [online]. epravo.cz, 5. února 2014 [cit. 22. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediacni-dolozka-93479.html>>.

⁴⁷DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick, VAN DE PUTTE, Florence. Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 8, s. 37.

⁴⁸HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 19.

⁴⁹Tamtéž

rozhodčích doložek) bez obav obrátit na soud, nebo jiný orgán. Není ani vyloučeno, aby probíhalo současně soudní řízení i mediace.⁵⁰ K tomuto Hrnčířiková uvádí, že: „Mediační doložky sice nejsou přímo soudně vykonatelné, ale nastolený trend směřující k podpoře využívání alternativních způsobů řešení sporů vybízí k tomu, aby soudy a rozhodci využili možnosti a v případě, že strany uzavřely mediační či eskalační doložku, tyto k setkání s mediátorem motivovali či v konkrétním případě přímo odkázali.“⁵¹ Taková mediační doložka by tedy mohla být impulsem pro soudce, aby nařídil první setkání s mediátorem, ale jak uvedu dále, ani k takovému setkání nemůže být účastník žádným způsobem donucen. V důsledku nevynutitelnosti doložky se jeví jako velmi vhodné a účinné zakotvit smluvní sankci (např. smluvní pokutu) pro případ, že bude doložka porušena. Ani smluvní sankce ale v tomto případě nemusí zajistit prakticky vůbec nic, jak vypovídá ze zkušeností Orbesové, protože: „V případě, že se jedné straně konfliktu nebude chtít z nějakého důvodu do mediačního procesu, ale na druhé straně tato strana nebude mít zájem platit za porušení této povinnosti smluvenou pokutu nebo škodu, do mediace sice dobrovolně vstoupí, ale díky absenci její vůle se do ní aktivně zapojit, prakticky mediaci skrečuje.“⁵²

Zajímavá otázka je, jak by měl soud posuzovat vztah mezi mediační doložkou a předžalobní výzvou. Jak jsem uvedla výše, strany se mohou obrátit na soud, nerespektovat mediační doložku a soud může takovou věc normálně projednávat. Co se týče nákladů řízení, měl by žalobce dle § 142a odst. 1 OSŘ splnit podmínku tzv. předžalobní výzvy a žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslat na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění. V případě, že tak žalobce neučiní, nemusí mu vzniknout právo na náhradu nákladů řízení. OSŘ o obsahu výzvy nemluví a ani zákon o mediaci mediační doložky neupravuje. V praxi jsem se setkala s tím, že výzvy jsou často pouze další formalitou, kterou žalobce splní, aby mohl podat žalobu, ale málokdy se opravdu jedná o nějakou snahu o domluvu ohledně plnění. Jak by měl soud postupovat, pokud strana pošle předžalobní výzvu, ale nezmíní se v ní o možnosti mediace, přestože měli uzavřenou mediační doložku (nebo to učiní takovým způsobem, že je jasné, že k mediaci nebude možné dojít)? Měl by toto soud posoudit jako plnohodnotnou výzvu, protože i soud přece může zahájit soudní řízení i přes nedodržení doložky, nebo by měl zohlednit fakt, že strany si dohodly plnění, posléze řešení v rámci mediace a až poté přichází v úvahu soudní řízení? Nejlepší řešení by samozřejmě bylo, aby toto zákonodárce zohlednil a upravil jak

---

⁵⁰HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 156.

⁵¹HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Vynutitelnost mediačních doložek. *Právní fórum*. 2012, roč. 9, č. 12, s. 530.

⁵²ORBESOVÁ, Bronislava. *Mediační doložka*. [online]. epravo.cz, 5. února 2014 [cit. 22. února 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediacni-dolozka-93479.html>>.

možnost mediačních doložek, tak v rámci nákladů řízení stanovil jako podmínku přiznání nákladů snahu o naplnění doložky. Dokud to takto upraveno není, tak by se mi sice osobně líbilo, aby k tomu tak soudy přistupovaly a motivačně nepřiznáním nákladů působily na strany sporu, ale domnívám se, že k tomu soudy nepřistoupí a nejspíš by takto striktně ani neměly. Nepřiznání nákladů by se v nynější situaci zdálo být na místě ve chvíli, kdyby byla doručena předžalobní výzva a žalovaná strana se snažila situaci řešit právě v rámci mediace, ale tady se opět ukazuje problém, že k mediaci žalobce nucen být nemůže. Osobně bych si asi vytvořila takovou konstrukci, že po první předžalobní výzvě bych náklady nepřiznala jen ve chvíli, kdy druhá strana navrhla mediaci, a žalovaný by nereagoval. Pokud by žalobce reagoval tak, že na mediaci nepřistoupí a opětovně by stranu žalovanou vyzval jako v předžalobní výzvě, tak v tento moment bych už náklady přiznala. V takovém případě by dle mého názoru byl žalovaný upozorněn na problém, byl by seznámen se změnou ve způsobu řešení sporu, nebyl by tedy překvapen nečekaným soudním řízením a byl by mu poskytnut větší časový interval k adaptaci na tuto změnu. Asi nelze předpokládat, že by se takováto konstrukce v praxi ujala, ale k obdobným důsledkům by mohla napomoci aplikace § 143 OSŘ.

Dle § 143 OSŘ má žalovaný, který neměl úspěch ve věci, právo na náhradu nákladů řízení, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení. Komentář k OSŘ z roku 2009 uvádí, že: „O tom, že žalovaný svým chováním nezavdal příčinu k podání žaloby, lze zpravidla hovořit tehdy, jestliže řízení bylo žalobcem zahájeno, aniž by žalovaný porušil své povinnosti, anebo jestliže je sice porušil, avšak byl ochoten závadný stav mimosoudně plně odčinit, nedošlo k tomu jen pro nedostatek potřebné součinnosti ze strany žalobce, a žalobce se tím neocítl v prodlení.“⁵³ Je možné případ, kdy žalobce nedodrží mediační doložku, podřadit právě pod § 143 OSŘ? Dle mého názoru to možné je. Zejména ve chvíli, kdy se žalovaný bude snažit mediační doložku dodržet a žalobce bez ospravedlnitelného důvodu s mediací nesouhlasí. Pokud žalovaný očekává, že se bude spor řešit mimosoudně a je připraven v takovém řízení činit i různé kompromisy, je dle mého názoru podání žaloby nejenom porušením smluvené povinnosti, ale ve vztahu k soudnímu řízení je to předčasný krok, který žalovaný nezavinil. Opět se zde ale nevyhneme problému, že žalobce v takovém případě může na mediaci přistoupit pouze „na oko“, v takovém případě se domnívám, že již nelze zkoumat, jak se která strana v rámci mediace snažila spor vyřešit, či ne. Co se týče vzájemného vztahu § 142a OSŘ a §143 OSŘ, mám za to, že je potřeba je

---

⁵³ PUTNA, Mojmír. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 984.

vnímat víceméně nezávisle. To, že žalobce nenavrhne mediaci v předžalobní výzvě ještě neznamená, že by žalobci neměly být z tohoto titulu přiznány náklady řízení a zároveň to dle mého názoru ještě zákonitě neznamená, že by poté byly splněny předpoklady pro uplatnění § 143 OSŘ. Posuzování možné aplikace § 143 OSŘ se nedá nijak zobecňovat a vždy bude nutné posuzovat jeho aplikaci v konkrétním případě. Je možné, že nedodržení mediační doložky ze strany žalobce naplní podmínky § 143 OSŘ, ale v některých případech může být nedodržení vzhledem k situaci pochopitelné a nebude znamenat, že žalovaný nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení. Stále je nutné mít na paměti, že mediace je dobrovolná a strany k ní nemohou být nuceny, takže pokud změní názor, neměly by k tomuto být nuceny ani touto formou, ale na druhou stranu je nutné myslet na žalovaného, který stále počítá s mediací.

Mediační doložka se mi tedy osobně jeví na první pohled jako velmi dobrý nápad, ale při hlubším zkoumání neposkytuje svůj kýžený efekt, což je na jednu stranu jistě škoda, ale v opačném případě bych se obávala narušování tak důležitého principu dobrovolnosti mediace. K dodržení doložky mohou být strany více motivovány pouze na základě smluvní sankce nebo nepřiznáním nákladů řízení, ale obě tyto možnosti je možné celkem jednoduše obejít zdánlivou mediací.

3.1.2. Smlouva o provedení mediace

Jak jsem uvedla již výše, považuje zákon mediaci za zahájenou až okamžikem uzavření smlouvy o provedení mediace (§ 4 odst. 1 zákona). V teoretické rovině bývá uzavření smlouvy zařazeno do tzv. předmediační fáze, kdy čistě z teoretického pohledu v tomto momentu není ještě mediace zahájena.⁵⁴ Zákon vymezuje pouze obecné obsahové podmínky smlouvy, jako je povinné označení stran, mediátora, vymezení konfliktu, výši odměny a dobu, po kterou bude mediace probíhat. „Dohoda obsahuje smluvní rozsah mediace,⁵⁵ a právě proto je i u této smlouvy nutné aplikovat princip smluvní volnosti, na základě kterého si strany mohou vzájemně dohodnout velké množství podmínek nad zákonný rámec. Bylo by určitě vhodné, aby si strany v rámci smlouvy určily také místo, kde bude mediace probíhat, a konkrétní datum zahájení mediace. Je také žádoucí úprava možné účasti dalších osob, popř. účast právních zástupců stran, možnost vedení mediace se zástupcem a

---

⁵⁴POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 112.

⁵⁵DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 12, s. 424.

možnost provádění záznamu mediace, možnost jednání mediátora jen s jednou ze stran, příp. možné sankce za porušení povinností. Účastníci by sice před zahájením mediace měli být poučeni o povaze mediace, ale viděla bych jako účinná také ustanovení ve smlouvě, která by stručně shrnovala práva a povinnosti stran i mediátora, upřesnění základních principů podle kterých bude mediace probíhat a konkretizace otázky mlčenlivosti. Je důležité přesně předem určit pravidla, která se budou v rámci mediace aplikovat. Při podpisu si jistě účastníci sami ještě více uvědomí, co vlastně podepisují, než při pouhém slovním poučení. Navíc podpisem smlouvy účastníci potvrzují, že mají v úmyslu aktivně usilovat o dosažení dohody, za dodržení stanovených pravidel. Proto samotný proces mediace by neměl začít dříve, než všechny strany podepíší smlouvu.⁵⁶

Písemná smlouva je důležitá hned z několika důvodů. Jedná se o smlouvu v klasickém právním pojetí, proto zakládá mezi stranami práva a povinnosti, která mohou být dále vymahatelná, záleží na pojetí povinnosti ve smlouvě. S uzavřením smlouvy se pojí stavění promlčecí doby a prekluzivní lhůty, kdy podle § 647 OZ v případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží. Právě z tohoto důvodu je velmi důležité předmět mediace vymezit co nejpřesněji, tak aby nedošlo k záměně s jiným. Je nutné v rámci vymezení předmětu jasně určit práva a povinnosti, kterých se konflikt týká, protože stavení lhůt nebo dob se vztahuje právě na ta práva, ohledně kterých je zahájena mediace.⁵⁷ Rozsah mediace je samozřejmě možné v průběhu rozšiřovat formou písemných dodatků, ale ke stavení lhůt či dob dojde až ve chvíli uzavření dodatku.⁵⁸

Z povahy věci lze souhlasit s předpokladem, že pro obchodní mediaci budou smlouvy často podrobnější, formálnější, zatímco pro mediaci např. v sousedských vztazích nebude potřeba tak vysoké formality.⁵⁹ Podoba výsledné smlouvy vždy záleží jak na stranách konfliktu a v tomto případě také velmi na osobě mediátora. Není vyloučené, aby si strany k sepsání smlouvy přizvaly advokáta. V českém prostředí by mohlo být zajímavé srovnání smlouvy sepsované mediátorem - advokátem a mediátorem - neadvokátem, kdy lze předpokládat, že neadvokáti budou inklinovat více k formulářovým stručným smlouvám

---

⁵⁶PEL, Machteld. *Referral to Mediation: A Practical Guide for an Effective Mediation Proposal*. 1. vydání. Haag: Sdu Uitgevers, 2008, s. 122.

⁵⁷CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 122.

⁵⁸HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 24.

⁵⁹PEL, Machteld. *Referral to Mediation: A Practical Guide for an Effective Mediation Proposal*. 1. vydání. Haag: Sdu Uitgevers, 2008, s. 121.

(např. příloha č. 2), zatímco mediátoři - advokáti budou při tvorbě projevovat větší míru kreativity, snahu vysvětlit konkrétní pojmy a zachytit písemně co nejvíce podrobností (např. příloha č. 3). Tímto nechci ani jedno pojetí znehodnocovat, jen je potřeba smlouvu tvořit s vědomím, že se stále jedná o právní dokument, díky kterému je v případě dobré formulace možné předejít různým problémům. Smlouva je projevem vůle stran, do které nikdo nemůže být nucen, tudíž do uzavření smlouvy nemůže stranu nutit ani soudy, ani nemá pravomoc straně něco takového přikázat.⁶⁰

Ve srovnání se zahájením soudního řízení je smlouva o provedení mediace komplikovanější, než podání na soud, kterým je soud povinen se zabývat a posuzovat jej z pohledu jeho obsahu. Na druhé straně ale podání na soud může účastník sepsávat sám, zatímco v rámci mediace je úkolem mediátora, aby sepsání smlouvy zaštitil a ujistil se, že bude mít potřebné náležitosti.

---

⁶⁰ SVATOŠ, Martin. Mýty a fakta o prvním setkání s mediátorem, aneb všechno, co jste o mediaci chtěli vědět, ale báli jste se zeptat. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 11, s. 49.

4. Náklady mediace

V této kapitole jsem se zabývala náklady mediace, což je jedna ze zásadních otázek týkajících se mediace. Je to otázka, která může ovlivnit rozhodnutí účastníka sporu, zda k mediaci přistoupí, či ne. Zmínila jsem se zde, z jakých položek se náklady skládají a pozastavila se u otázky týkající se sjednání tzv. bonusu / odměny za úspěch. Předkládám i konkrétní finanční částky pro praktickou představu o tom, kolik mediace může klienta stát.

Je nutné si hned v úvodu uvědomit, že nelze paušálně říci, zda náklady na mediaci budou takové či takové, protože se to vždy bude odvíjet od konkrétního případu. Náklady mediace budou z velké části tvořeny odměnou mediátora. Je možné, aby stranám vznikaly i další náklady, jako např. náklady za advokáta, cestovné apod., ale zde už vždy záleží na každém účastníku, jak mediaci pojme. Výše odměny se může také velmi lišit vzhledem ke konfliktu, který je řešen, kdy lze předpokládat, že u složitých obchodních nebo majetkových sporů si mediátor bude určovat vyšší odměnu, než např. u rodinných mediací, což potvrzuje také Cholenský.⁶¹ U sporů týkajících se finanční částky je možné výši odměny odvozovat také od výše hodnoty sporu. Dle § 4 odst. 2 písm. d) je sjednání odměny mediátora nebo způsobu jejího určení povinnou náležitostí smlouvy o provedení mediace. Je více možností, jak si takovou odměnu sjednat, nejtypičtěji bývá uváděna hodinová, paušální nebo výsledková odměna. Zde v rámci zachování nezávislosti mediátora je nutné vyloučit možnost sjednání odměny jako podílu na výsledku mediace,⁶² odměna by neměla být ani závislá na tom, zda byla mediace úspěšná, na rychlosti řešení apod.⁶³ Je samozřejmě možné, aby mediátor prováděl mediaci bezplatně, což ale na základě výše uvedeného ustanovení zákona musí být ve smlouvě výslovně sjednáno, jinak je mediace považována za úplatnou. Mediátor má také dle § 10 odst. 1 právo na náhradu hotových nákladů, zde už záleží opět na mediátorovi a stranách sporu, zda si mimo odměnu mediátora sjednají také úhradu hotových výdajů, pokud tak neučiní, má se za to, že hotové výdaje jsou již zahrnuty v odměně mediátora.⁶⁴ Naprosto souhlasím s tím, že: „Pro úhradu hotových výdajů je vhodné sjednat stranami paušál vázaný

---

⁶¹CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha, 2012, s. 86.

⁶²CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha, 2012, s. 159.

⁶³HÁJKOVÁ, Šárka, POTOČKOVÁ, Dana. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 56.

⁶⁴GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 56.

na provedení určitých kroků mediátora.⁶⁵ Mediátorovi kromě zákonem zmíněných cestovních výdajů, poštovního a výdajů za pořízení opisů a kopií vznikají mnohé další náklady spočívající např. v nájmu prostor pro mediaci.

Co se týče konkrétních částek, osobně jsem se v rámci dotazníku setkala s odměnami od 400,- Kč do 1.500,- Kč za hodinu. Mállokterý zapsaný mediátor mi sdělil konkrétní výši, někteří se dokonce odkazovali na sazebník Ministerstva spravedlnosti. Konkrétnější částky a celkově i vyšší částky většinou uváděli mediátoři - advokáti. V jednom případě zapsaný mediátor dokonce uvedl, že si účtuje vstupní poplatek za přijetí funkce mediátora ve výši 5.000,- Kč, což je velmi neobvyklé a když si k tomu promítnete odměnu mediátora, tak takový poplatek značně navýší celkové náklady mediace. Cholenský udělal v roce 2008 průzkum, ve kterém se odměny pohybovaly od 600,- Kč po 4.000,- Kč za hodinu, kdy v průměru a po vyloučení krajních hodnot došel k částce 1.100,- Kč.⁶⁶ Na stránkách asociace mediátorů se k otázce nákladů uvádí, že: „Cena se vždy s mediátorem vyjednává. V asociaci platí zásada, že za hodinu mediace v soukromých sporech se platí nejméně 1000,- Kč - každá strana tedy 500,-Kč pokud je mediace v češtině, 750,- Kč za hodinu je cena mediace v cizím jazyce. Garantem první platby je ten, kdo se na mediátora obrátil jako první.“⁶⁷ Kdybychom se podívali do zahraničí, např. do Velké Británie, tak i zde se hodinové sazby velmi liší mezi jednotlivými mediátory, a závisí na povaze a hodnotě případu, a zkušenosti mediátora. Hodinová sazba se může pohybovat mezi £ 200 a £ 500 plus DPH, a může být vyšší v případech s velmi vysokou hodnotou. Denní sazby se mohou lišit od okolo £ 700 až £ 1,000 na jednu stranu (pro zrychlení případu až k £ 50.000 dle hodnoty mediované věci, mediátorem s malou zkušeností) do £ 2.500 na stranu, nebo i více v případech s vysokou hodnotou a s velmi zkušeným mediátorem.⁶⁸

Ve srovnání se soudním řízením může být tedy mediace finančně výhodnější, protože nám mohou odpadnout náklady v podobě odměny advokáta, znaleckých posudků apod. A hlavně zde nevzniká riziko, že v případě neúspěchu bude strana povinná hradit náklady druhé strany, jak je tomu v případě soudního řízení. Mediace se většinou odehraje v rámci hodin, takže výsledné náklady jsou opravdu nižší i v případě, že by se na první pohled mohla zdát odměna mediátora vysoká, navíc odměnu platí strany rovným dílem, pokud se nedohodnou

---

⁶⁵CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 159.

⁶⁶CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 86.

⁶⁷Časté dotazy.[online]. amcr.cz, [cit. 25. února 2015]. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/caste-dotazy/>>.

⁶⁸BLAKE, Susan, BROWNE, Julie, SIME, Stuart. *A Practical Approach to Alternative Dispute Resolution*. 3. vydání. Hampshire: Oxford University Press, 2014, s. 228.

jinak. Dalším vstřícným krokem zákonodárce je výše soudního poplatku v případě, že se strany rozhodnou nechat si schválit mediační dohodu soudem, kdy podle položky 9 odst. 2 zákona o soudních poplatcích činí poplatek pouhých 500,- Kč. Problém samozřejmě nastává ve chvíli, kdy mediace úspěšná není a spor putuje před soud, čímž jsou celkové náklady vyšší.

4.1. Bonus/ odměna za úspěch

Sporným bodem v rámci odměny mediátora se stala možnost sjednání tzv. bonusu / odměny za úspěch. Jedna strana zastává názor, že by nemělo být umožněno sjednávat odměnu za úspěch, protože se tím mediátor stává zainteresovaným a: „[...] bude mít snahu „tlačit“ strany k dohodě více, než by to učinil v případě opaku. Mohl by použít techniky, kterých by se jinak vyvaroval: nevhodná manipulace, zneužití či porušení tajemství, které mu bylo svěřeno na oddělených jednáních, nevhodný tlak na slabší stranu atd.“⁶⁹ Druhá strana, ke které jsem se přiklonila také já, tvrdí, že lze sjednat odměnu mediátora za úspěch. Jak se postupně ukazuje i v rámci úpravy různých etických pravidel se pomalu mění koncepce a od zákazu či neumožňování sjednání vyšší odměny v případě úspěchu k stanovení určitých limitů, za kterých je možné bonusovou odměnu sjednat.⁷⁰ Od mediátora se očekává, že se bude snažit strany dovést k dohodě a v případě, že se to stane, mohou být strany konfliktu ochotné odměnu za úspěch mediátorovi zaplatit ať už důvodu velké spokojenosti stran, nebo se jim může zdát odměna mediátora vzhledem k hodnotě sporu nízká. Zejména v obchodních a hospodářských oblastech se ukazuje, že: „[...] strany nezbytně nemají námitky vůči myšlence zaplatit mediátorovi nepředvídanou odměnu nebo odměnu za úspěch, pokud jim jeho zásah umožnil uzavřít případ formou dohody s druhou stranou.“⁷¹ Zájem mediátora na získání bonusu není v konfliktu se zájmem žádné ze stran, které přistoupily k mediace zejména z důvodu uzavření dohody.⁷² Odměnu je možné také chápat jako motivaci pro mediátora, aby hledal se stranami kreativní možnosti řešení.⁷³ Dle mého názoru je dohoda o odměně v pořádku, pokud jsou dodržována určitá pravidla, tak v ní neshledávám narušení nestrannosti mediátora, protože v jiném případě by mohlo být shledáno jako problematické

---

⁶⁹DOLEŽALOVÁ, Martina. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*, 2013., č. 6, s. 23.

⁷⁰VAN LEYNSEELE, Patrick. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 26-27.

⁷¹VAN LEYNSEELE, Patrick. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 27.

⁷²CHOLENSKÝ, Robert. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 32.

⁷³Tamtéž

také např. stanovení odměny jako hodinové odměny, kdy by mohl mediátor zkoušet mediaci zbytečně protahovat, nebo např. u paušálně určené mediace práci naopak „odfláknout“.⁷⁴

4.2. Odměna u nařízeného prvního setkání s mediátorem

Dalším sporným bodem je otázka odměny u prvního setkání s mediátorem, které nařídí soud (§ 100 odst. 2 OSŘ). Dle § 10 odst. 3 zákona je v takovém případě odměna, nedohodnou-li se účastníci s mediátorem jinak, stanovena prováděcím právním předpisem. Jedná se o vyhlášku č. 277/2012 Sb. o zkouškách a odměně mediátora, podle jejího § 15 náleží mediátorovi odměna ve výši 400,- Kč za každou započatou hodinu (+ případná náhrada DPH), přičemž nařízené setkání může probíhat v rozsahu 3 hodin. Zákon ani vyhláška v tomto směru nehovoří o hotových výdajích, kdy není zřejmé, zda jsou zahrnuty v hodinové odměně, či ne. Komentáře se shodují na tom, že hotové výdaje jsou již tedy zahrnuty v odměně⁷⁵, zákon ale nevylučuje možnost si je sjednat na prvním setkání, ale jak upozorňuje také Cholenský není jisté, zda strany budou ochotny hotové výdaje hradit.⁷⁶ Hotové výdaje ale nejsou jediným problémem, naopak, hlavní problém bych osobně viděla v samotné výši odměny stanovené vyhláškou. Jak podotýká i Cholenský, odměna ve výši 400,- Kč za hodinu stěží pokryje samotné hotové výdaje a rozumnou odměnu („Vezmeme-li v úvahu, kolik činí obvyklý nájem kancelářských prostor, odvody na sociální a zdravotní pojištění [...]“⁷⁷). Dalším negativem je vliv na trh, kdy mediátoři si často určují odměnu nižší, než by mohli činit (např. v porovnání odměn advokátů).⁷⁸ Je zajímavá úvaha také v tom směru, že by se účastníci mohli raději obrátit na soud, aby nemuseli mediátorovi platit obvyklou tržní cenu, což se v zahraničí stává,⁷⁹ a tato úvaha má určitě logický základ, protože méně komplikované spory, kde jsou strany ochotné komunikovat je možné v rámci 3 hodin zdárně vyřešit a mediaci ukončit. Možností jak toto řešit by bylo zkrácení rozsahu nařízeného setkání. S tímto názorem jsem se setkala v rámci dotazníků i u některých mediátorů, kteří tvrdili, že první

⁷⁴ CHOLENSKÝ, Robert. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 31.

⁷⁵ HÁJKOVÁ, Šárka, POTOČKOVÁ, Dana. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 57.

GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1.1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 56.

⁷⁶ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 160.

⁷⁷ CHOLENSKÝ, Robert. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 30.

⁷⁸ Tamtéž

⁷⁹ Tamtéž

setkání trvá třeba pouze 15 minut. To by ale mohlo vést k navýšení nákladů účastníků. Osobně v souvislosti s otázkou výše takto stanovené odměny vidím souvislost ještě s jiným problémem, a to, kdo bude nést náklady za nařízené setkání. Dle důvodové zprávy bylo určeno, že odměna bude i v tomto případě hrazena účastníky řízení.⁸⁰ Když pomínu dle mého nesmyslnou variantu, kdy by byla takováto mediace poskytovaná zdarma, byla jednou ze zvažovaných možností, v rámci které by náklady za nařízenou mediaci hradil stát. Dle důvodové zprávy by „přenesení nákladů na stát bylo patrně opodstatněné“⁸¹, ale dále by účastníci: „nebyli nijak motivováni na zdárném výsledku mediace a setkání s mediátorem by tak bylo čistě formální [...]“⁸² S tímto závěrem zásadně nesouhlasím, protože i z praktických zkušeností oslovených mediátorů, kteří mají s nařízením prvního setkání zkušenosti, strany často nepřistoupí k mediaci právě z důvodu vzniku dalších nákladů, které nejsou ochotni hradit. Proto chápu snahu stanovit odměnu takto nízko v případě, kdy náklady nesou účastníci, ale takovéto řešení jde na úkor mediátorů a mediace obecně a některé strany od mediace stejně odrazuje. V případě, že by odměnu v rámci těchto 3 hodin hradil stát, mohla by být v zájmu mediace stanovena odměna vyšší a strany by nebyly odrazovány od mediace představou navyšování nákladů, kdy pro některé může být částka 1200,- Kč vysoká. V rámci těchto 3 hodin by strany zjistily, co mediace obnáší, vyzkoušely si ji a v případě kladného vývoje situace by již byly schopny informovaně posoudit výhodnost tohoto přístupu a další náklady, které by již hradily samy, by mohly považovat za účelnou investici. Samozřejmě ve chvíli, kdy je účastník osvobozen od soudních poplatků, platí za něj odměnu za první nařízené setkávání stát dle § 140 odst. 3 OSŘ. Případů, kdy účastník bude osvobozen od soudních poplatků, bude dle mého názoru minimum. Navíc se toto osvobození nepromítá do následné mediace. Dovedu si představit také vznik neziskové organizace, která by měla možnost získat peníze od státu, tak např. z darů a v předem specifikovaných případech by některá nařízená setkání mohla hradit. V zahraničí jsou tyto situace řešeny různě, od přístupu, kdy je povinná mediace poskytována bezplatně a mediátoři jsou placeni jako státní zaměstnanci (Saskatchewan)⁸³, nebo je poplatek účtován jen klientům, kteří přesahují 125% životního minima (Nebraska).⁸⁴

---

⁸⁰Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s.31 . Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>..

⁸¹Tamtéž, s.30

⁸²Tamtéž

⁸³PEROUTKOVÁ, Marie. *Mediace v obchodních věcech*. Praha. 2008, 89 s. Diplomová práce na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké škole ekonomické na katedře podnikového a evropského práva. Vedoucí diplomové práce Jiřina Kotoučová. s. 33.

⁸⁴Tamtéž, s. 30.

5. Výstup mediace - dohoda

V této kapitole se zabývám dohodou jako konečným výstupem mediace. Zaměřila jsem se na její formální a obsahové náležitosti. Vedle těch obecných náležitostí jsem se také zabývala obsahem dohody v souvislosti se zákonností dohody. Významnou otázkou je vykonatelnost dohody, které věnuji samotnou podkapitolu, ve které se dotýkám také diskutovaného problému, zda by měl mít mediátor možnost sepisovat dohodu s doložkou vykonatelnosti.

Dle § 2 písm. f) zákona je mediační dohodou písemná dohoda stran konfliktu uzavřená v rámci mediace a upravující mezi nimi práva a povinnosti. Dále zákon v § 7 uvádí, že mediační dohodu uzavírají všechny strany konfliktu. Náležitostmi dohody jsou vedle podpisů stran konfliktu také datum jejího uzavření, doplněné mediátorem o jeho podpis, kterým se stvrzuje, že mediační dohoda byla uzavřena v rámci mediace. Ideálním ukončením mediace je tedy uzavření dohody, která je přijatelná pro obě strany. Potočková ve své publikaci uvádí, že dle statistik končí úspěšným uzavřením dohody průměrně 75% mediací.⁸⁵ Konečná dohoda, stejně jako dohoda o provedení mediace, není předmětem mlčenlivosti, strany si ale mohou sjednat opak.

Dohodu uzavírají strany sporu mezi sebou, dle zákona mediátor dohodu podepisuje, ale neznamená to, že by byl účastníkem dohody, pouze tak dokládá skutečnost, že dohoda byla uzavřena v rámci mediace.⁸⁶ Mediátor je také dle § 8 odst. 1 písm. g) povinen vydat stranám konfliktu při ukončení mediace na požádání potvrzení o tom, že uzavřely mediační dohodu a v jaké věci. Uzavřením dohody je mediace ukončena a znovu se tak obnovuje běh lhůt, které se v průběhu mediace stavěly. Není podmínkou, že se strany smlouvy o provedení mediace musí shodovat se stranami konečné dohody, protože je možné, aby nastala situace, kdy konflikt má více stran a k dohodě dospěly jen některé z nich, tato skutečnost by ale neměla mít vliv na platnost samotné dohody.⁸⁷

Další otázkou je forma dohody. Pokud není mediace vedena podle zákona o mediaci, je forma dohody ponechána v podstatě na stranách konfliktu. V případě dohody podle zákona o mediaci je nutná písemná forma. Někteří autoři tvrdí, že je vhodné využít pro dohodu

---

⁸⁵ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 154

⁸⁶ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 36.

⁸⁷ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1.2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 42.

z hlediska smluvního typu dohodu o narovnání⁸⁸, jiní autoři zastávají názor, že mediační dohoda je svébytným zákonným typem dohody a pouze obsah takové dohody by měl být obdobný jako u dohody o narovnání.⁸⁹ Podstatou narovnání dle § 1903 NOZ je nahrazení dosavadního závazku novým závazkem i tak, že si strany ujednáním upraví práva a povinnosti mezi nimi dosud sporné nebo pochybné. Důležité je také to, že narovnání nelze odporovat jen proto, že jím vznikl nepoměr mezi vzájemným plněním stran. Podoba narovnání není povinná, podstatné je ale dohodu sepsat jako jakýkoliv jiný právní úkon a tedy i splňovat jeho obecné náležitosti. „Mediační dohoda tak bude primárně ovládána právní úpravou zákona o mediaci, která stanoví zejména formální náležitosti, a občanského zákoníku, který řídí právní důsledky uzavření takové dohody.“⁹⁰ V případě, kdy je mediátor advokátem, se dá předpokládat, že strany ponechají sepsání právě na něm, což by nemělo způsobovat žádné komplikace, jelikož advokát by měl mít dostatečné odborné znalosti k sepsání kvalitní dohody a zároveň by nevznikal problém z toho, že nebyl přítomen mediačnímu jednání. Sepsání dohody by tedy mohlo způsobit určité komplikace a to zejména v případě, kdy si strany sepiší dohodu samy, nebo vše ponechají na mediátorovi - neadvokátovi. Další možností je nechat dohodu sepsat advokátem, ale zde by právě mohl vzniknout problém v případě, kdy advokát nebyl přítomen mediačnímu řízení a mohl by mít tendence do dohody zakotvit body, které nevyplývají z mediace. Za výslednou dohodu jsou odpovědné pouze strany dohody a to bez ohledu, zda výslednou dohodu sepisují samy, mediátor nebo advokát (ať už zároveň mediátor, či ne).⁹¹ Vít Horáček uvádí, že se ve své praxi nejednou setkal se situací, kdy strany nechtějí z nějakého důvodu výslednou dohodu podepsat, ale strany podepsaly zápis z mediačního řízení, ze kterého je možné vysledovat základní body, na kterých se strany dohodly, k tomuto uvádí: „Osobně jsem přesvědčen, že jakákoliv indikace, úprava, vyjádření názorů, která může přispět k ukončení sporu, je významná, a proto i když strany nechtějí mediační dohodu v danou chvíli podepsat, vyplácí se zápis o mediaci provést a eventuálně zdůraznit hlavní body, na kterých se strany shodly, byť spor nevyřešily do konce. I toto může přispět ke spokojenosti stran a k pozdějšímu narovnání sporu mezi stranami.“⁹²

---

⁸⁸ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 103.

⁸⁹ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 41-42.

⁹⁰ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 103.

⁹¹ § 3 odst. 3 zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů.

⁹² HORÁČEK, Vít. Mediace ve velkých advokátních kancelářích. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 38.

Samotný obsah dohody se týká konfliktu, který byl vymezen v dohodě o provedení mediace, ale není podmínkou, že se tyto dvě dohody musí co do obsahu překrývat, ale je nutné mít přitom na mysli, že účinky stavění lhůt se týkají pouze konfliktu, který je vymezen v dohodě o provedení mediace. Strany v ní vymezí, jakým způsobem budou daný konflikt řešit a jak uvádí zákon, upraví prostřednictvím dohody svá práva a povinnosti.⁹³ Jako minimální náležitosti obsahu dohody lze uvést:

- a) označení stran,
- b) označení předmětu sporu,
- c) vymezení práv a povinností jednotlivých stran,
- d) prohlášení stran, že plněním povinností a výkonem práv tak jak jsou v dohodě specifikovány, mají strany své vzájemné vztahy za vypořádány,
- e) uvedení data a místa podpisu a uvedení vlastnoručních podpisů stran a mediátora.⁹⁴

Jak jsem již uvedla, zákon uvádí, že za obsah dohody jsou odpovědné pouze strany, ale někteří autoři dochází k závěru, že mediátor je odpovědný za to, že dohoda bude obsahovat alespoň ty formální náležitosti, které by měla dohoda obecně obsahovat.⁹⁵ Co se týká samotné věcné podstaty dohody, tedy obsahu práv a povinností, které si strany sjednají, vzniká zde problematická otázka, zda si strany mohou dohodnout obsah, který není v souladu s právem a jaké to má případně důsledky. Právě tento obsah a jeho zákonnost je odpovědností stran a nikoho jiného. Pokud by se strany tedy dohodly na řešení, které je ve své podstatě nezákonné, neměl by do toho mediátor zasahovat, jediný únikový prostor pro mediátora by zde mohl být § 6 odst. 2 zákona o mediaci, který umožňuje mediátorovi ukončit mediaci v případě narušení důvěry (tuto situaci je možné si představit, např. kdyby se jednalo z pohledu mediátora o zcela neetickou dohodu).⁹⁶ Z obecného pohledu se jedná o smlouvu jako kteroukoliv jinou, tudíž s ohledem na princip dobrovolnosti a svobodné vůle je možné, aby si strany v dohodě ukotvily i práva a povinnosti v rozporu se zákonem, důsledky, které z takové dohody mohou vyplývat zejména ve vztahu k soudu, rozebírám dále. Zajímavá je úvaha o povinnostech mediátora - advokáta ve vztahu k dohodě, která je v rozporu se zákony. V této otázce dokonce jeden komentář dochází k závěru, že mediátor - advokát vykonává tzv. jinou činnost ve smyslu § 56 odst. 2 AZ, a proto není přípustné, aby mediátor - advokát

⁹³ § 2 písm. f) zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 14.

⁹⁵ Tamtéž, str. 21.

⁹⁶ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 18.

podepsal a tak uznal dohodu, která by byla v rozporu s právním řádem, a musí v takové situaci využít výše zmíněné možnosti ukončení mediace.⁹⁷ Doležalová zde dále rozšiřuje povinnost mediátora - advokáta tak, že na základě vazby mezi poučovací povinností a § 3 odst. 3 zákona o mediaci je povinen strany poučit o tom, že řešení, ke kterému se strany přiklání, je v rozporu se zákonem nebo zakládá hrubý nepoměr mezi právy a povinnostmi stran. Až poté, co strany i po poučení trvají na takové dohodě, má dle Doležalové mediátor - advokát povinnost mediaci ukončit.⁹⁸ S tímto závěrem mám osobně trochu problém. Když už bych přijala rozdílné pojetí mediátora advokáta a neadvokáta, nemyslím si, že by se měl mediátor vyjadřovat k nepoměru mezi právy a povinnostmi stran a to hned ze dvou důvodů. Za prvé se jedná o věcnou podstatu sporu, a jestliže mediace proběhla korektním způsobem, musí si strany být vědomy toho, jakou dohodu uzavírají a pokud dospějí k závěru, že výsledná dohoda má vypadat nějakým způsobem, tak by vyjádření mediátora o tom, že považuje úpravu za nepoměrnou, narušilo dost výrazným způsobem jeho nestrannost, což by mohlo vést k narušení důvěry a hlavně k velkému ovlivnění stran sporu při tvorbě dohody. Navíc druhá věc, která podporuje moje tvrzení je fakt, že pokud přijmeme formu nebo obsah dohody totožný s narovnáním, u kterého je stanoveno, že ho nelze odporovat z důvodu vzniku nepoměru mezi vzájemným plněním stran, neměla by být nepoměrná dohoda závadou. Chápu, že Doležalová hovoří o hrubém nepoměru, ale toto posouzení je dle mého názoru úkolem soudu a ne mediátora - advokáta. V případě, že si strana až po uzavření dohody uvědomí, že opravdu došlo k ujednání způsobující hrubý nepoměr, má možnost se bránit pomocí ustanovení NOZ týkajících se neúměrného zkrácení.⁹⁹ Přesto si myslím, že v případě, že mediační jednání probíhá podle pravidel a strany jsou svéprávné, nemělo by k neúměrnému zkrácení dle NOZ dojít, jelikož strana souhlasila dobrovolně s neúměrnou cenou, ač jí skutečná cena plnění byla nebo musela být známa. Osobně mi vadí dvojitý metr v případě odlišování mediátora advokáta a neadvokáta, kdy zatímco k udělení privilegovaných pravomocí advokátům nedošlo (viz dále v souvislosti s doložkou vykonatelnosti), tak extra povinnosti odlišné od povinností neadvokátům se jim přiřknou bez úvah o tom, zda je vhodné mediátory takto členit na dva tábory.

5.1 Dohoda jako exekuční titul / vykonatelnost dohody

---

⁹⁷ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 18-19.

⁹⁸ DOLEŽALOVÁ, Martina. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 23.

⁹⁹ § 1793 a násl. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Mediační dohoda není sama o sobě vykonatelnou a nejedná se tedy o nový exekuční titul a to ani v případě, že je uzavřena podle zákona o mediaci. Jedná se tedy o čistě soukromoprávní dohodu, u které není možné práva a povinnosti v ní zakotvená přímo vynucovat. Není možné dohodu považovat za veřejnou listinu, protože nesplňuje definiční znaky veřejné listiny dle § 567 NOZ. Existuje ale několik způsobů, jak docílit vykonatelnosti dohody. První ze způsobů zahrnuje soud, který danou dohodu schválí, ať už ve formě prétorského smíru nebo v podobě soudního smíru (podrobněji viz podkap. 6.2). „Pokud se mediační dohoda týká nezletilých dětí, lze dosáhnout její vykonatelnosti jejím uplatněním v příslušném soudním řízení tak, že soud pojme mediační dohodu do výroku svého rozhodnutí, v tomto případě konkrétně ve formě rozsudku.“¹⁰⁰ Také v rámci rozhodčího řízení je na základě § 24 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení možné, aby byla dohoda uzavřena ve formě rozhodčího nálezu, který je exekučním titulem. Dalším způsobem je nechat dohodu sepsat jako notářský zápis se svolením vykonatelnosti dle notářského řádu. Jedná se o notářský zápis, který splňuje všechny zákonné požadavky, aby mohl být považován za vykonatelný.¹⁰¹ V takovém případě se jedná o procesněprávní dohodu stran, ve které si strany upraví vzájemná práva a povinnosti a to vše před osobou notáře. Tento zápis sám o sobě nezakládá hmotněprávní závazek (nezakládá práva a povinnosti) stran. Obsahem takového zápisu musí být formální náležitosti nutné k materiální vykonatelnosti zápisu jako exekučního titulu.¹⁰² „Za situace, že nebude dosaženo vykonatelnosti mediační dohody popsánymi způsoby, je třeba nahlížet na vynutitelnosti splnění povinností v ní sjednaných stejně jako v jakékoliv jiné smlouvě. Není-li ze smlouvy plněno dobrovolně, může se oprávněná strana konfliktu domáhat svého nároku v soudním řízení.“¹⁰³

V souvislosti s otázkou vykonatelnosti se otevřela diskuse týkající se možnosti mediátorů - advokátů doplňovat dohodu doložkou vykonatelnosti. Důvodová zpráva se k této variantě postavila negativně s odůvodněním, že s takovou variantou nelze souhlasit, pokud advokáti nemají pravomoc sepisovat zápisy se svolením vykonatelnosti. Dle důvodové zprávy by tedy mohl mediátor - advokát sepsat dohodu se svolením vykonatelnosti, pokud by měl tuto pravomoc jako advokát a pokud by byly obecně upraveny náležitosti takových zápisů.¹⁰⁴

---

¹⁰⁰ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 37.

¹⁰¹ §71a, §71b, §71 c zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² MAREŠOVÁ, Michaela, BLÁHA, Roman. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. *Ad notam*, 2006, roč. 13, č. 3, s. 80.

¹⁰³ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediacie v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 25.

¹⁰⁴ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 31. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

Tomáš Lichovník v rozhovoru s Martinem Foukalem na dotaz ohledně vykonatelnosti dohody sepsané mediátorem - advokátem uvedl: „Vykonatelnost mediační dohody sepsané advokátem...víte, u dohody sepsané advokátem s doložkou vykonatelnosti mám podobný problém, jako u exekutorského zápisu. Zatímco u exekutora mi vadí, že on sám exekuční titul může potom vykonávat, u advokáta mám pocit, že jeho úloha je jinde. Ten vždy zastupuje, nebo by měl zastupovat svého klienta. A jak může zastupovat dva klienty, kteří mají rozdílné zájmy? A sepsat dohodu, která je vykonatelná a tím nám nahradit rozsudek. Nesedí mi to k postavení advokáta.“¹⁰⁵ Dále Lichovník uvedl, že se sepsáním doložky vykonatelnosti u notáře problém nemá, jelikož ten nezastupuje klienta, nikdo si ho nenajímá, je nestranný. S touto argumentací se úplně neztotožňuji, protože se domnívám, že nevystihuje způsob, jakým by měl mediátor - advokát být chápán a jak by měl pracovat. Je samozřejmé, že taková osoba nepřestane být advokátem, ale celý problém dle mého názoru stojí na tom, že ve chvíli, kdy je mediátorem, jedná jako mediátor a ne jako advokát, je tedy nestranný, nepřiklání se k jedné straně, jako by to dělal advokát, nezastupuje jednu stranu. Proto si myslím, že samotný fakt, že je advokát, by mu nemělo bránit být nestranný stejně, jako je třeba notář, je nutné se zde oprostít od zažitého vnímání advokáta jako neobjektivního bojovníka za klienta. Ale jak jsem již uvedla, přestože svůj přístup musí změnit tak, aby byl mediátorem, je stále advokát se znalostmi advokáta, takže nevidím žádnou racionální překážku, která by mu měla bránit sepsat dohodu s doložkou vykonatelnosti (pokud by tuto možnost upravil zákona a samozřejmě vymezil náležitosti obdobně jako u notářského zápisu). Setkala jsem se s názory, že není možné tímto způsobem mediátory dělit na ne / advokáty a přiznávat advokátům větší pravomoci, jelikož by to značně znevýhodňovalo mediátory - neadvokáty, kteří by byli mnohem méně využívání, než jejich kolegové advokáti. Toto je jistě oprávněná obava, na druhou stranu tu stále budou lidé, kteří z určitých důvodů nebudou chtít, aby mediátor byl právě advokát. Zásadní je otázka, zda raději zavedeme rovnost mezi mediátory, nebo advokátům zvýšíme pravomoci na úkor neadvokátů, ale s vidinou větší efektivity a využitelnosti mediace.

---

¹⁰⁵ FOUKAL, Martin. Rozhovor s prezidentem Soudcovské unie JUDr. Tomášem Lichovníkem. *Ad Notam*, 2012, roč. 18, č. 1, s. 29.

6. Mediace a soudní řízení

V této kapitole se zabývám vztahem mediace a soudního řízení a vlivem účinnosti mediace na soudní řízení. Podrobněji jsem rozebrala poučovací povinnost soudu, také smírcí řízení a soudní smír. Samostatnou podkapitolu věnuji novému institutu nařízení prvního setkání s mediátorem soudem.

Zákon o mediaci ovlivnil spoustu dalších předpisů (např. dle § 32 změna občanského zákoníku, § 34 mění notářský řád, § 35 mění zákon o advokacii a další). Z povahy věci a také pro dosažení většího užívání mediace bylo nutné provést změny také v rámci OSŘ. Jednou z nejdramatičtějších změn je možnost soudu nařídit první setkání s mediátorem dle § 100 odst. 2 OSŘ, kdy tuto problematiku rozeberu podrobněji v samostatné podkap. 6.3 Určité změny proběhly také v § 62 a § 99 týkající se soudního smíru, ve kterých bylo nutné zmínit mediaci právě vzhledem k možnosti prostřednictvím soudu dosáhnout vykonatelnosti dohody uzavřené v rámci mediace (tuto problematiku podrobněji rozebírám v podkap.5.1). Soudu také vznikla nová poučovací povinnost (viz podkap. 6.1). Změnil se také zákon o soudních poplatcích, kde byl vložen nový bod 2 v položce 9. Zajímavou změnou je také nový důvod nepřiznání náhrady nákladů a to dle § 150 OSŘ odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, v takovém případě nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat. Toto ustanovení by mohlo sloužit jako velmi motivující, i když z mého pohledu mírně zasahující do zásady dobrovolnosti.

6.1. Poučovací povinnost soudu

Osobně jako podstatnou změnu, která se soudů ve své podstatě nijak drasticky nedotkne, ale na samotnou mediaci, její využívání a utváření pohledu veřejnosti na ni může mít velmi zásadní vliv. Tato změna se týká nově zavedené povinnosti poučovat účastníky o možnosti mediace. Soud tímto poučením není nijak zásadně zatěžován, poučení nepatří mezi soudcovy nejtěžší úkoly a zároveň v případě, že soud účastníky nepoučí, nezatíží v tomto případě řízení žádnou vadou.¹⁰⁶ Poučovací povinnost se objevuje v OSŘ na dvou místech:

1) v souvislosti se soudním smírem v § 99 odst. 1 OSŘ upozorní předseda senátu účastníky, je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, na možnost využití mediace podle zákona o mediaci,

---

¹⁰⁶ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 144.

2) v rámci přípravy jednání poučuje předseda senátu o mediaci dle § 114a odst. 2 písm. b) OSŘ.

Předseda senátu účastníky řízení upozorní na možnost využití mediace podle zákona o mediaci, je-li to vhodné, to znamená, že soud může účastníky upozornit na možnost mediace již v prvním písemném kontaktu s účastníky, ještě před nařízením jednání. Obecně bývá spíše tendence bagatelizovat funkci poučovací povinnosti soudu, kdy při soudním jednání se může často zdát, že soud pouze přečte informace, o kterých je povinen účastníky informovat, aby formálně splnil svoji povinnost, ale nikdo tomuto poučení nevěnuje větší pozornost, nebo se nezajímá, zda mu účastníci vůbec porozuměli. Přitom k ústavněprávním aspektům poučovací povinnosti obecných soudů v civilním řízení se již vyjadřoval i Ústavní soud, který obecně uvádí, že: „[...] právo účastníka civilního řízení být soudy poučován o svých právech není výslovně uvedeno mezi základními procesními právy zaručenými Listinou, resp. Úmluvou. Lze je však v limitovaném rozsahu odvodit ze základního práva na spravedlivý proces (jehož nedílnou součástí je právo na soudní ochranu, resp. na přístup k soudu) zaručeného článkem 36 a násl. Listiny, resp. článkem 6 odst. 1 Úmluvy. Má-li totiž být základní právo na soudní ochranu účinné a má-li být skutečně vykonáváno, jeho formální zakotvení na úrovni zákona v jednotlivých případech nemusí vždy postačovat. Je proto povinností státu přijmout pozitivní opatření zajišťující, aby toto právo mohlo být efektivně vykonáváno. Výrazem plnění této pozitivní povinnosti státu je řada ustanovení občanského soudního řádu [...].“¹⁰⁷

V otázce mediace bych si dovolila tvrdit, že poučení je jedno ze zásadních momentů, jak se soud může efektivně snažit o smírné vyřešení sporu. Pokud by soud v případech vhodných k mediaci přistoupil k poučovací povinnosti odpovědně a seznámil účastníky s touto formou ADR opravdu řádně, je možné, že strany by i pod vlivem autority soudu k této možnosti přistoupily, protože veřejnost, zejména ta laická, nemá ještě vytvořené povědomí o tom, co mediace obnáší. Z vlastní komunikace s okresními soudy jsem se setkala právě se situacemi, kdy strany po poučení samy navrhly mediaci. Cholenský se k tomuto ve své publikaci vyjadřuje v souvislosti se svými zkušenostmi z USA, kde soudy posílají účastníkům informace o ADR víceméně automaticky po obdržení návrhu na zahájení řízení.¹⁰⁸ Přesně taková systematická osvěta je zejména v našem prostředí podle mého názoru potřebná, má-li být mediace v budoucnu běžným a hlavně využívaným způsobem řešení sporů v ČR. Jak

---

¹⁰⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2011, sp. zn. IV. ÚS 1978/11, odst. IV.

¹⁰⁸ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 45.

výstižně uvádí Cholenský: „Soudy tím mohou aktivně podpořit odklon části své agendy a omezit počet věcí, které budou muset v plném rozsahu projednat a rozhodnout.“¹⁰⁹

6.2. Dohoda ve vztahu k soudu (smírčí řízení, soudní smír)

Jak jsem uvedla již výše, je možné dosáhnout vykonatelnosti dohody prostřednictvím soudu. Existují 2 varianty, jak dosáhnout schválení dohody soudem, a to v rámci smírčího řízení (tzv. praetorský smír) dle § 62 odst. 2 OSŘ nebo ve formě soudního smíru dle § 99 OSŘ. Co do výsledku, tj. schváleného smíru, jsou si obě varianty rovny.¹¹⁰ Soudní smír je institut na pomezí procesního a hmotného práva. Základem je totiž hmotněprávní dohoda stran a k této dohodě přistoupí procesní úkon účastníků, kterým chtějí po soudu její schválení.¹¹¹ Pokud soud usnesením návrh na schválení smíru přijme, má dohoda povahu soudního rozhodnutí a plní tedy také funkci exekučního titulu.¹¹² „Soudní smír má jednak procesní následky (je rozhodnutím ve věci samé, jež je exekučním titulem a vytváří překážku věci rozhodnuté), jednak následky hmotněprávní (je novací, případně dohodou o narovnání mezi účastníky). K oběma těmto následkům dochází až akceptací smíru ze strany soudu.“¹¹³

Pokud strany nechtějí zahajovat samotné soudní řízení, je pro ně vhodnou variantou institut smírčího řízení dle § 67 OSŘ konkrétně v souvislosti s mediací nově zavedeným odst. 2, který říká, že soud rozhodne o tom, zda schvaluje mediační dohodu uzavřenou podle zákona o mediaci, nejdéle do 30 dnů od zahájení smírčího řízení. Takto schválená mediační dohoda je exekučním titulem. „Jelikož návrhem na provedení smírčího řízení nedochází k zahájení řízení o věci samé, návrh nemá hmotněprávní ani procesní účinky, které zákon jinak spojuje s podáním návrhu na zahájení řízení (usnesení ÚS sp. zn. III. ÚS 144/97), tudíž zahájením smírčího řízení nedochází ani ke stavení promlčecí doby ani návrh na provedení smírčího řízení nezabraňuje zániku práva z důvodu prekluze, pokud zákon s neuplatněním práva ve stanovené době spojuje jeho zánik.“¹¹⁴ Jako klasický návrh na soud musí i tento splňovat náležitosti stanovené v § 42 odst. 4 OSŘ a přiměřeně splňovat i náležitosti žaloby dle

¹⁰⁹ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha, 2012, s. 45.

¹¹⁰ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 225.

¹¹¹ HANDLAR, Jiří. *Zánik závazků dohodou v občanském a obchodním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 98.

¹¹² SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 339.

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 223.

§ 79 odst. 1 OSŘ. Pokud by návrh měl takové vady, které by soudu bránily provést pokus o smír, musí soud na základě § 43 vyzvat k odstranění vad nebo doplnění podání.¹¹⁵

Pokud již bylo zahájeno soudní řízení, je možné, aby strany soudní řízení ukončily právě smírem dle § 99 OSŘ. Zde je nutné mít na vědomí, že mediační řízení se může vést zároveň s probíhajícím soudním řízením, je také možné, aby soud přerušil řízení, zatímco bude probíhat mediace. Smír dle § 99 OSŘ lze uzavřít nejen v rámci prvoinstančního řízení, ale také v odvolacím řízení (jak potvrzuje také rozsudek NS sp. zn. 21 Cdo 1951/2004), ale v dovolacím řízení již toto možné není.¹¹⁶ Tento postup v rámci mediace bude znamenat, že strany již budou mít sepsanou dohodu a budou chtít za její pomoci ukončit soudní řízení, v takovém případě bude stačit, aby účastníci soudního řízení odkázali na text dohody a ve shodě písemnou formou navrhli schválení smíru v intencích dohody.¹¹⁷ Co do rozsahu je možné uzavřít smír jak o celém předmětu soudního řízení, ale není vyloučeno, aby uzavřely smír jen do části, také mohou obsahem dokonce překročit rámec předmětu řízení, což není vyloučené, že by se v rámci mediace mohlo stát. V této souvislosti je důležité, že: „Schválením smíru řízení končí, ledaže účastníci při jeho uzavření o části nebo základu nároku nebo o nároku, který nebyl předmětem řízení, dali jednoznačně najevo, že požadují, aby se v rozsahu, v jakém nebyl vyřešen smírem, dále o předmětu řízení jednalo a aby o něm bylo rozhodnuto (usnesení NS sp. zn. 26 Cdo 1481/2004).“¹¹⁸

Soud samozřejmě neschválí smír beze všeho, ale musí zkoumat, zda předmět dohody spadá do pravomoci soudů v ČR a jestli to její povaha připouští.¹¹⁹ Smír nelze schválit zejména v řízeních o osobním stavu, v záležitostech, které nelze řešit dohodou, někdy je uzavření smíru vyloučeno přímo zákonem.¹²⁰ Soud také posuzuje, zda je dohoda v souladu s právními předpisy a zda jsou její účastníci vůbec oprávněni disponovat s právy a povinnostmi v ní obsaženými.¹²¹ Hájková k tomuto uvádí: „Mediační dohodou totiž nelze řešit, a tedy ani uzavřít prétorský nebo soudní smír, věci statusové (např. rozvod manželství), dále věci, které je možné zahájit bez návrhu (např. v řízení ve věcech péče o nezletilé je nutno

¹¹⁵ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 223.

¹¹⁶ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 340.

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 340.

¹¹⁹ HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, č.6, s.24.

¹²⁰ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 342.

¹²¹ HANDLAR, Jiří. *Zánik závazků dohodou v občanském a obchodním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 99.

nadále postupovat podle § 176 o. s. ř. a násl., tj. i v případě, že rodiče uzavřou mediační dohodu o úpravě poměrů nezletilých dětí, musí o této dohodě opět rozhodnout soud, avšak rozsudkem právě v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé).¹²²

V některých situacích nemusí být schválení smíru konečné, jelikož dle § 99 odst. 3 OSŘ existuje opravný prostředek, kdy soud může rozsudkem zrušit usnesení o schválení smíru, je-li smír podle hmotného práva neplatný. Tento návrh lze podat do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru. Smír musí být neplatný podle hmotného práva, nikoli pro nedostatky spočívající v proceduře vedoucí k jeho vynesení. Pokud k takovému zrušení dojde, musí soud následně vynést nové rozhodnutí.¹²³ Odvolání proti schválení smíru je v zásadě nepřijatelné (na rozdíl od jeho neschválení), ale literatura uvádí některé výjimky, jako např. situace, kdy ke smírnému vyřešení skutečně nedošlo, zvláštní typy řízení, které z povahy věci nelze ukončit smírem, zásadní nedostatky v proceduře (např. absence shodného projevu vůle k uzavření smíru).¹²⁴

6.3. Nařízení mediace soudem

Pojem nařízení mediace soudem je značně nepřesný a ve své podstatě dost zavádějící. V literatuře se také můžeme setkat s pojmem soudní mediace, pod kterým lze chápat jak mediaci soudem navrženou či nařízenou, ale také mediaci, která je realizovaná přímo soudem.¹²⁵ Soudní mediace ve smyslu mediace vedené soudem je upravena také Směrnicí, tuto část směrnice¹²⁶, která hovoří o mediaci vedené soudcem, který není příslušný pro žádné soudní řízení týkající se dotčeného sporu, česká právní úprava neimplementovala, a proto není v rámci české právní úpravy možné, aby mediaci vedl soudce.¹²⁷ Některé země ale mediaci vedenou soudci umožňují, např. v Německu má tento typ mediace velký význam.¹²⁸ Soud v ČR nemůže nařídit mediaci jako takovou bez dalšího. Podle § 100 odst. 2 OSŘ může předseda senátu, je-li to účelné a vhodné účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným

¹²² HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 24.

¹²³ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 342.

¹²⁴ SVOBODA, Karel. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 340-342.

¹²⁵ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 157.

¹²⁶ Konkrétně čl. 3 písm. a) Směrnice evropského parlamentu a rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech

¹²⁷ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 10.

¹²⁸ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 157.

mediátorem v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení. Dle § 100 odst. 1 OSŘ má soud usilovat především o to, aby byl spor vyřešen smírně. Možnost nařídit první setkání s mediátorem je tedy rozšíření možností soudce, jak usilovat o smírné řešení. Před zavedením tohoto institutu měl soud k dispozici především smírčí řízení dle § 67 OSŘ a soudní smír dle § 99 OSŘ, kterým jsem věnovala podkapitolu 6.2 této práce. Řízení se přeruší právě za účelem vyčkání výsledku mediace. Soud vydá jediné usnesení, kterým je nařízeno první setkání s mediátorem a zároveň obsahuje rozhodnutí o přerušení řízení.¹²⁹ Dle § 202 odst. 1 písm. m) OSŘ není proti tomuto usnesení přípustné odvolání. Přerušení je omezeno maximální délkou 3 měsíců a po uplynutí této lhůty soud v řízení pokračuje, aniž by musel o tomto vydávat nové usnesení. Stranám je dána možnost zvolit si mediátora, ale v případě, že tak neučiní, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu, dle komentáře je tento výběr provedený soudem ze své povahy opatřením, ne rozhodnutím.¹³⁰ Soud tedy nenařizuje mediaci, ale pouze první setkání s mediátorem, což je velký rozdíl. Je tak dodržen princip dobrovolnosti mediace, jelikož při prvním setkání jsou strany v podstatě pouze seznámeny s mediací a jejími možnostmi a další možné pokračování je již ponecháno čistě na vůli stran. Předseda senátu má dle § 114c odst. 3 písm. d) OSŘ také možnost nařídit první setkání již v rámci přípravného řízení, pokud to shledá účelným.

Pravomoc nařízení setkání s mediátorem: „[...] nemá za cíl zbavit soudce smírčí pravomoci nebo pravomoci rozsoudit věc, ale představuje spíše doplněk k jeho funkci.“¹³¹ Soud tímto rozhodnutím nepřenáší svou pravomoc rozhodovat na mediátora, pouze plní svou povinnost pokusit se nalézt smírné řešení, které by bylo nejlepší pro strany sporu. Mediátor proto, jak plyne i z institutu mediace, nebude rozhodovat (ať už závazně či nezávazně) v právní ani skutkové otázce, protože k tomuto nemá žádnou pravomoc.¹³² Účastníkům nevzniká na nařízení mediace žádný právní nárok, ani v případě, že by jedna strana navrhla nařízení mediace, není soud povinen tak učinit, ale samozřejmě to může vnímat jako podnět, který přispěje k jeho konečnému rozhodnutí nařídit první setkání s mediátorem.

Poučovací povinnost zákon omezuje na situace, kdy je to vhodné, k samotnému nařízení setkání má dojít v případě, je-li to účelné a vhodné. Otázkou zůstává, jaké situace pod takovéto označení spadají, její vyřešení náleží výhradně posouzení soudu. Pokud soud zvažuje, zda je daný spor vhodný k mediaci, měl by především zohlednit předmět sporu,

---

¹²⁹ SVOBODA, Karel. In a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 344.

¹³⁰ Tamtéž

¹³¹ DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick. Mediace v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 12, s. 421.

¹³² Tamtéž

motivaci, vzájemné vztahy a cíle účastníků. Také při posuzování vhodnosti musí brát v potaz principy mediace, a to zejména její dobrovolnost, skutečnost, že se jedná o proces stran a že mediace probíhá v soukromí.¹³³ Zde bych si dovolila polemizovat s Cholenským, který ohledně nařízení setkání tvrdí, že: „Lze však připustit, že účelné i vhodné to bude ve většině případů, zejména s ohledem na vytíženost soudů a možnost využít smysluplně čas mezi jednotlivými úkony v dané věci.“¹³⁴ Dle mého názoru se v současné situaci nelze přiklonit k názoru, že to bude vhodné ve většině případů, protože se domnívám, že česká společnost má obecně velké tendence k tomu, stavět se ke vzniklému sporu velmi pozičně, kdy jsou sporné strany často ochotny bojovat s druhou stranou i přes riziko vlastní újmy. Než se ve společnosti změní vnímání konfliktů a sporů, bude potřeba systematická práce s informováním a vzděláváním společnosti, a tato změna jistě nenastane přes noc. A dle mého není v tomto směru účelné nařizovat setkání s mediátorem pouze z důvodu vytíženosti soudu a jeho snahou našetřit si nějaký čas před dalším svým úkonem. Takový postup by mohl být destruktivní, jelikož by mohl narušit vnímání veřejnosti o mediaci. Soud by měl dle mého názoru prakticky vždy poučit o možnosti mediace, ale nařízení setkání s mediátorem už by měl podrobněji zvážit vzhledem ke konkrétním okolnostem případu. Zde si myslím, že by bylo žádoucí, aby byli soudci školeni v tom, jak rozpoznat vhodný případ pro nařízení setkání s mediátorem (tento názor formuluje také Cholenský¹³⁵). Motivace soudu k nařízení setkání může být i trochu jiná, než pouze snaha o dosažení smírného řešení. V rámci komunikace se soudy jsem byla Okresním soudem v Šumperku informovaná o případu, kdy při vypořádávání podílového spoluvlastnictví mezi bývalým druhem a družkou, kde účastníci neměli téměř žádný majetek, vypořádávaly se dluhy, motorová vozidla a movité věci téměř bez hodnot, byl pro nařízení setkání s mediátorem hlavní důvod skutečnost, že žalobce se opakovaně nedostavoval k jednání, kdy veškeré náležitosti ohledně vypořádání za něho řešila matka, ale žalovaná tvrdila, že se s žalovaným při rozchodu na všem dohodli. Jeho sdělení ohledně dohody pak bylo stěžejní pro další průběh řízení a mediace byla dle soudu jediná možnost, jak zjistit osobní stanovisko žalobce k předmětu řízení. Žalobce byl motivován možností nepřiznat náklady řízení, i kdyby byl v řízení úspěšný. Takže primárně zde nešlo ani tak o dosažení dohody, jako získání stanoviska žalovaného, které v rámci prvního setkání musel jistě

---

¹³³ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 147.

¹³⁴ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 45.

¹³⁵ Tamtéž, s. 47.

vyjádřit. Také samotná možnost nepřiznat náklady by mohla být u nespolupracujícího účastníka motivem.

Problém z pohledu mnoha soudců je, že mediátor nemusí soud informovat o tom, zda se první setkání uskutečnilo, popř. s jakým výsledkem. Co víc, mediátor nemůže soudu sdělovat ani fakt, zda byla zahájena mediace, jak mediace probíhá, jak strany spolupracují, či k jakému výsledku došly.¹³⁶ Soud může tyto informace požadovat pouze po účastnících. V rámci průzkumu jsem zpozorovala, že tento fakt činí některým soudcům velký problém, raději by měli větší možnost do procesu nahlédnout, ne-li do něj přímo zasahovat. Získanými informacemi by se soudci samozřejmě řídili při rozhodování. Některé soudce toto přímo demotivuje od nařizování prvního setkání a raději využívají služeb různých poradců. Dle mého názoru je takto zakotvený distanc soudu od celého procesu mediace naprosto v pořádku, jelikož jinak by samotná mediace prakticky ztrácela smysl, strany by se necítily komfortně a spoustu informací by jistě zamlčovaly.

Po uplynutí 3 měsíční lhůty řízení pokračuje a to i v případě, že nedošlo k ukončení mediace. Pokud mediátor postupuje správně, neměla by samotná mediace ve valné většině případů přesáhnout takto stanovenou lhůtu. Samozřejmě ale mohou nastat nečekané situace, které mediační řízení prodlouží, v takovém případě, pokud se to soudu jeví jako účelné a účastníci to navrhnou, lze řízení opětovně přerušit podle § 110 OSŘ.¹³⁷

V případě nařízení mediace vyvstává jasná otázka a to o možné úspěšnosti mediace, když tento proces by měl být založen právě na dobrovolnosti, důvěře a snaze stran dosáhnout oboustranně přijatelné dohody. V tomto směru jsou velmi zajímavé statistiky uvedené Danou Patočkovou v publikaci *Nejlepší je domluvit se*, podle kterých pouze 30% účastníků přichází do mediace z vlastní iniciativy. Ve zbylých 70% došlo k přistoupení k mediaci pod vlivem jiných osob (např. právních zástupců, soudců, představitelů veřejné správy).¹³⁸ Dále uvádí, že: „Dále se prokázalo, že mediační programy, jež úzce spolupracovaly se soudy, které mediaci aktivně nabízely, využívalo o 66% více osob, než tomu bylo v ostatních mediačních centrech. Doporučení autority motivovalo strany konfliktu k pokusu řešit smírnou cestou a zároveň podpořilo důvěryhodnost mediačního procesu. Kromě toho usnadnilo účastníkům vstoupit do mediace bez aktivního přizvání ostatních stran konfliktu, a snížilo tak riziko jejich odmítnutí

---

¹³⁶ HÁJKOVÁ, Šárka. In DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 151.

¹³⁷ Tamtéž, s. 152.

¹³⁸ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 56.

či případného označení za „slabší“, „vzdávající se“ či nemající dostatek důkazů k soudnímu řízení (klasické ilustrace mylných představ o pokusech dojednat dohodu).¹³⁹

---

¹³⁹ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 57.

7. Efektivita mediace v praxi

V této kapitole shrnuji efektivitu mediace v praxi a to zejména z pohledu možných výhod, které poskytuje oproti soudnímu řízení. Zaměřila jsem se na problematické body v rámci mediace, které mohou její využívání zbrzdovat. Samotnou podkapitolu pak věnuji této problematice na území České republiky, ve které bych zejména chtěla zhodnotit provedený výzkum, seznámit čtenáře s různými názory, se kterými jsem se setkala a vyvodit ze získaných informací nějaké obecnější závěry.

Co se týče výhod mediace, většinu jsem již zmínila v různých bodech své práce, protože jich spousta vychází ze samotné podstaty a principů mediace. Civilnímu řízení u nás bývá v poslední době vyčítána zejména délka řízení a kvalita rozhodnutí, kdy obě tyto výtky mají samozřejmě co do činění se současnou zavaleností a přetížením soudů.¹⁴⁰ V obou bodech se zdá být mediace mnohem výhodnějším řešením, jelikož délka řízení se počítá na hodiny, kdy jednotlivá sezení probíhají s krátkými časovými intervaly mezi jednotlivými sezeními. Důvodová zpráva uvádí, že v průměru by se u věcí, kde by byla uplatněna mediace, mohla zkrátit doba projednávání až o pětinu (v řízení o nezletilých dětech až na třetinu) současné doby projednávání. Toto zkrácení by tak mohlo zastavit požadavky na další navyšování počtu soudců.¹⁴¹ Mediace trvá řádově několik hodin, zatímco soudní řízení se táhne několik měsíců (viz tabulky v příloze č. 7). V rámci mediace nejsou možné žádné řádné ani mimořádné opravné prostředky, které civilní proces opět prodlužují. Časová výhodnost se projeví zejména v obchodních stycích, ale také v různých rodinných oblastech, kdy je zejména ve vztahu k dětem vhodné a účelné řešit věc rychle. Nespokojenost s výslednou dohodou by se v rámci mediace měla objevovat opravdu pouze výjimečně, jelikož mediace je konsensuální proces, který ponechává stranám kontrolu nad výsledkem svého konfliktu. Výsledné řešení je stranami dobrovolně odsouhlaseno a nemůže se tedy stát, že by jim třetí osoba autoritativně vnutila řešení, které by strany považovaly za špatné.¹⁴² Navíc je mnohem pravděpodobnější, že strany budou vynalézavější a kreativnější při tvoření výsledné dohody, než soud. Tuto vlastnost mediace bych opravdu vyzdvihla jako zásadní plus, které by strany mohlo motivovat k jejímu využití a zvýšení jejího využívání. Strany se s dohodou, která je výsledkem

---

¹⁴⁰ Např. Zemanová, Daniela. Zhodnocení 2014 [online], [cit. 12. března 2015]. Dostupné na <<http://www.sucr.cz/zpravy-a-stanoviska/slovo-prezidenta/633-zhodnoceni-2014.html>>

¹⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 40. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

¹⁴² DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick, VAN DE PUTTE, Florence. Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. Bulletin advokacie, 2002, č. 8, s. 43.

vzájemných kompromisů spíše ztotožní,¹⁴³ a proto je pravděpodobnější, že ji budou dobrovolně plnit.

Další výhodou vyzdvihovanou na mediačním řízení jsou tvrzené nižší náklady oproti soudnímu řízení. Toto tvrzení je mírně problematické, protože bude vždy záviset na konkrétním sporu. Při posuzování musím vzít v potaz více aspektů a to např. délku řízení, náklady vzniklé při snaze dosáhnout vykonatelnosti dohody, výši soudních poplatků, odměny mediátora, odměny advokáta, náklady, které mohou vznikat v průběhu řízení (např. znalecké posudky). Když zohledníme všechny výše zmíněné aspekty, tak se dá velmi zobecněně říci, že náklady mediace budou ve velké většině případů úspěšné mediace nižší, než náklady, které vznikají v rámci soudního řízení.

Pro strany může mít velký význam také neformálnost řízení, což je velký rozdíl naproti formálně svázanému civilnímu procesu, kde často není stranám poskytnut takový prostor k vyjádření vlastních postojů a pocitů, jaký by si představovaly. V rámci mediace je jim věnován mnohem větší prostor pro vyjádření a možné dovysvětlení. Strany zde mají větší manévrovací pole pro vytváření kompromisů, než je tomu v rámci soudního řízení, kdy strany bývají stavěny proti sobě jako soupeři a zisk jedné strany zde bývá ztrátou druhé, strany se obávají ukázat emoce a slabost, jelikož ty může protistrana legitimně využít ve svůj prospěch.¹⁴⁴ S tímto se pojí také možnost důvěrnosti mediace, což je naprosto opačné pojetí, než je tomu u soudního řízení.

Mediace bývá některými autory vnímána jako proces, který má potenciál k tomu, aby měl pozitivní efekt na vztahy mezi stranami i na jednotlivé účastníky tím, že zlepší jejich dovednosti, znalosti a dispozice. Za prvé jsou stoupenci této teorie přesvědčeni, že proces mediace může rozvíjet dovednosti a dispozice, které zvyšují efektivitu spolupráce. Za druhé, doufají, že účastníci díky zkušenosti s mediací lépe porozumí jejich vlastním zájmům a také zájmům druhých. Nakonec tvrdí, že proces mediace může mít obecněji pozitivní trvalý efekt na vztahy mezi účastníky i k ostatním.¹⁴⁵ Je zajímavé, že Heather Pincock provedla kvalitativní studii prostřednictvím komunitní studie ve dvou organizacích v Torontu a došla k závěru, že tyto výsledky jsou možné, ale vzácné a omezené. Dále došla k závěru, že spíše než aspirovat na celkovou změnu dovedností účastníků je lepším cílem zlepšení důvěry

---

¹⁴³ BĚHOUNEK, Tomáš. Mediace v civilním řízení. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 19, s. 714.

¹⁴⁴ MÄHLEROVÁ, Gisela. Urovnání sporu - věc advokátů: mediace. *Právní rozhledy*, 1997, č. 10, s. 521.

¹⁴⁵ PINCOCK, Heather. Does Mediation Make Us Better? Exploring the Capacity-Building Potential of Community Mediation. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 33, s. 4. [online], [cit. 17. března 2015]. Dostupné na <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/crq.21077/epdf>>.

s jejich partnerem v mediaci, na její perspektivu a vztah s touto osobou.¹⁴⁶ Mediaci se tedy jeví jako mnohem vhodnější a efektivnější alternativou k soudnímu řízení především v situacích, kdy partneři chtějí spolupracovat i nadále a je pro ně důležité udržení dobrých vzájemných vztahů, které by mohly být v rámci soudního řízení, které je staví do ambivalentních pozic, narušeny.

Všechny tyto výhody se ale stírají v případě, že mediaci nebude úspěšná. V takové situaci se civilní řízení ještě prodlužuje a prodražuje. Co se týče psychického rozpoložení stran, je možné, že pohled druhé strany získaný v mediaci zmírní vzájemnou nevraživost a vzbudí určité sympatie, přestože se na dohodě nedomluvili, ale není vyloučen ani přesný opak.

Obecně bývá za nevýhodu vnímána také nevytížitelnost mediační dohody, což ale není jednoznačné, protože mediátoři se docela často shodují na tom, že pokud strany dobrovolně dospěly k vzájemné dohodě, tuto dohodu většinou dodržují i bez rizika možnosti jejího vynucení.

Pokud je mediaci zvolena, její efektivita bývá velmi vysoká. Důvodová zpráva uvádí, že úspěšnost je dle světových statistik průměrně 75%¹⁴⁷, Potočková uvádí, že k úspěšnému uzavření dohody dochází v rozmezí 68-76%¹⁴⁸. Je fascinující, že v USA až 98% všech zahájených civilních řízení před federálními soudy končí dohodou nebo zpětvzetím návrhu. Jak se ukazuje, tak v zahraničí (např. USA, Velká Británie) soudy cíleně podporují ADR a projevují snahu vytvořit stranám podmínky pro uzavření dohody. Na druhou stranu v ČR je smír uzavírán po zahájení řízení pouze v necelých 2,5% případů. Případů zpětvzetí návrhu z důvodu mimosoudní dohody odhaduje Cholenský na dalších 2,5%.¹⁴⁹ Takto výrazně horší výsledky na území ČR jsou zarážející a měly by vyvolávat větší diskusi a snahu ke změně. Dle mého názoru je důvodem takto rozdílných výsledků jak malá tradice ADR, tak sporně nastavené smýšlení společnosti v ČR a v neposlední řadě také nedostatečné a neodborné vedení stran ke smíru jak ze strany soudů, tak ze stran advokátů. Zákon o mediaci měl být zřejmě prvním krůčkem, kdy i důvodová zpráva uvádí jako reálný předpoklad dopadu přijetí

---

¹⁴⁶ PINCOCK, Heather. Does Mediation Make Us Better? Exploring the Capacity-Building Potential of Community Mediation. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 33, s. 24-25. [online], [cit. 17. března 2015]. Dostupné na <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/crq.21077/epdf>>.

¹⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 22. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

¹⁴⁸ POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013, s. 154.

¹⁴⁹ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 219-220.

zákona pokles soudní agendy o 10%.¹⁵⁰ Dle mého názoru k takovému poklesu prozatím nedošlo, a pokud neproběhnou zásadnější změny, větších výsledků se nedočkáme ani v budoucnu. K otázce efektivnosti se mi líbí výrok mediátora Douglase E. Nolla: „V průměrném měsíci jsem pomohl vyřešit problémy více lidem, než jsem pomohl za celých 22 let jako advokát.“¹⁵¹

7.1. Současné problémy mediace v ČR (rozbور provedeného výzkumu)

Ve vztahu k využívanosti mediace v ČR je velmi výstižný tento výrok: „Mediace je pro advokáty, jako je sex pro dospívající mládež; zdá se, že o tom všichni mluví; každý vypadá, že souhlasí s tím, že je to dobrá věc; ale vypadá to, že jen málokdo s tím má nějaké reálné zkušenosti.“¹⁵² Nová právní úprava sice vyvolala mnohem větší diskusi na téma mediace, způsobila zřejmě také to, že jsou více dostupná různá školení a existuje víc osob, které se mediací věnují, ale bohužel žádná revoluce ve využívání a rozvoji mediace nepřišla. Jak uvádí také Horáček: „Nadále platí, že mediace je aktivně využívána zejména v oblasti práva rodinného (kde však byla s úspěchy užívána i před existencí nové právní úpravy), pro oblast ostatní sporné agendy (zejm. sporů občanskoprávních, obchodních a pracovních) je využívání mediace možno považovat spíše za sporadické.“¹⁵³

V rámci svého výzkumu jsem obeslala všechny okresní soudy v ČR s žádostí o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb. (viz příloha č. 4). Tyto žádosti se týkaly četnosti využívání možnosti nařízení prvního setkání s mediátorem v období od 1. 9. 2012 do 1. 12. 2014. Nikdo, ani ministerstvo ani soudy nemapují, jaký efekt mělo přijetí této možnosti na soudní řízení a mediaci u nás. Rozsáhlou tabulku s výsledky přikládám jako přílohu č. 5. Jak je z tabulky patrné, žádná závratná čísla nařízených prvních setkání se neobjevují, většina soudů se vejde do 5 až 10 případů. Existují samozřejmě i výjimky, kde bych zmínila Okresní soud v Břeclavi, kde stihli nařídit 180 prvních setkání s mediátory. Některé soudy se vyjadřovaly ve vztahu k mediaci kladně, ale to byl spíše výjimečný efekt. Bohužel některé soudy přiznaly, že po vyzkoušení mediace napříště raději případy posílají do různých poraden, které jsou bezplatné a podávají soudu zprávy o účasti a výsledcích jednání. Dále se

---

¹⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online], [cit. 22. února 2015], s. 38. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

¹⁵¹ *Vlastní překlad* RAINES, Susan, POKHREL, Sunil, Kumar, POITRAS, Jean. Mediation as a Profession: Challenges That Professional Mediators Face. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 31, s. 86. [online], [cit. 17. března 2015]. Dostupné na <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/crq.21080/epdf>>.

¹⁵² *Vlastní překlad* STRASSER, Freddie, RANDOLPH, Paul. *Mediation: A Psychological Insight Into Conflict Resolution*. 1. vydání. London: Bloomsbury Continuum, 2004, s. 61.

¹⁵³ HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 17

některé soudy vyjádřily, že pokud jsou strany přístupné k dohodě, tak jako mediátoři často působí místní advokáti nebo samotný soud. V této souvislosti se místopředsedkyně vyjádřila o mediaci jako o protahování celé věci, jelikož je neúčelné a nevhodné posílat strany na mediaci, když „nejsou přístupné dohodě“. Toto přesně odráží chybné uvažování některých soudců, kteří se domnívají, že plnohodnotnou mediaci jsou schopni provést sami a pokud se jim nepodařilo přesvědčit strany k dohodě, mediátorovi se to také nepodaří, a proto vidí mediaci jako protahování. Některé soudy se zase vyjádřily, že sice nenařizují první setkání s mediátorem, ale mediaci vždy doporučují jako dobrovolný způsob. Bohužel chyba dle mého názoru je i to, když soud mediaci nařizuje pouze u skutkově obtížných věcí. Velmi komplikované a dlouze projednávané věci naopak nemusí být vůbec vhodné k mediaci. Místo toho by soudy mohly nařizovat první setkání u jednodušších věcí a tím získat více času a prostoru pro tyto komplikované záležitosti, u kterých už je dohoda prakticky nemožná. Provedený průzkum tedy pouze potvrdil moji domněnku, že ve většině případů soudy možnost nařizovat první setkání s mediátorem vůbec nevyužívají a často mají k tomuto institutu chybný přístup

V další fázi jsem se rozhodla kontaktovat zapsané mediátory a požádat je o vyplnění dotazníku (viz příloha č. 6), který by mi objasnil, jaké zkušenosti s nařízeným prvním setkáním mají oni a zejména, aby se vyjádřili k tomu, jaké vidí v současné době problémy na poli mediace, co by změnili v rámci zákona o mediaci a zajímal mě také jejich názor na možnost uzavření mediační dohody s doložkou vykonatelnosti. V době rozesílání dotazníku bylo v seznamu zapsaných 154 mediátorů, pokusila jsem se kontaktovat všechny, bohužel na hrstku z nich nebyl dohledatelný žádný fungující kontakt. Na mou žádost reagovalo 34, z nichž 15 mělo zkušenost s nařízeným prvním setkáním s mediátorem.

Co se týče nařízených setkání s mediátorem, nejvíce se jednalo o rodinné věci, dále to byly spory týkající se vypořádání SJM, ale i sousedské spory a obchodní. Ochota stran spolupracovat je dle zkušeností mediátorů někdy nižší, než pokud strany přistoupí k mediaci dobrovolně, ale není to pravidlem. Mediátoři měli zkušenosti i s tím, že se některá strana nedostavila na první setkání. Mediátoři se ale většinou shodli na tom, že strany k mediaci samotné přistupovaly celkem ochotně a s určitou dávkou respektu (ale objevila se i zkušenost, kdy bylo na stranách vidět, že k mediaci přistoupily spíše proto, že jim to soud nařídil). Účastníci zejména oceňují prostor pro vyjádření svého názoru, pocitů, stanovisek, pocit, že jim někdo opravdu naslouchá. Několikrát se objevil závěr, že strany sice nedospěly k dohodě, v mediaci nepokračovaly, ale přesto mediátor viděl určitý posun ve vnímání druhé strany právě díky možnému nahlédnutí na její vnímání dané situace. Bohužel se ale také někteří

mediátoři shodli na tom, že soudy posílají k mediátorovi věci, které již nejsou vhodné k mediování, zvláště se tak jednalo o dlouhodobější spory, kdy jsou vztahy mezi stranami již vyhocené a důvěra je nenávratně narušená a strany lžou. Další negativní zkušenost v několika případech byla v souvislosti s předcházející nařízenou mediací, která byla vedena neerudovaným mediátorem, nebo škody napáchaly různé neziskové organizace, provedení několika znaleckých posudků apod.

Vedle negativních zkušeností se soudy, které neodhadnou vhodný případ k mediaci, je ve většině případů velkým problémem to, že soudy první setkání vůbec nenařizují. Zde bych chtěla zmínit studii publikovanou v roce 2013, ve které bylo vzato přibližně 182 mediátorů z USA, Izraele, Kanady, Austrálie, západní Evropy a Jižní Ameriky (země s mnohem větší zkušeností s mediací než ČR). Z této studie vyplynulo, že pokud jde o zdroje případů mediátorů, tak 38% účastníků přijímá nejvíce případů od soudů, 37% ze soukromých doporučení a 13% v rámci různých organizací.¹⁵⁴ Dle mého názoru je nutné zapracovat na propojenosti mediace a soudního řízení, ať už po stránce vytvoření tradice nařizování prvních setkání, tak po stránce informativní. Ale k tomuto bych chtěla uvést také pozitivní zkušenost, která dokazuje, že se nesmí generalizovat a v některých oblastech snaha je. Konkrétně se jedná o Okresní soud v Šumperku, kde se jeden z mediátorů vyjádřil, že zaznamenal osobní zájem soudců o mediaci, kteří se také účastní různých seminářů a workshopů zaměřených právě na vzdělávání o mediaci.

Velmi zajímavá úvaha byla, že mediátor by měl zvážit také přístup konkrétních advokátů k mediaci, jelikož přístup advokáta často velmi ovlivňuje přístup klientů (někdo dokonce hovořil o tlaku advokátů) a advokát je většinou ten, se kterým mediátor poprvé komunikuje po usnesení soudu o nařízení prvního setkání s mediátorem. Na stranu advokátů se objevilo více kritiky, kdy advokáti často neumí s institutem pracovat, nerozumí mu a nepodporují ho, málo prosazují mediační doložky ve smlouvách. Tento posledně zmíněný problém vidím dost reálně i ve svém okolí, také v rámci výuky na právnické fakultě UP je mediace vedena jako volitelný předmět pro hrstku dobrovolníků, ale v komplexním pojetí se výuka orientuje hodně na soudní řešení sporů, hledání nároků klienta, které by mohl uplatnit a jak. Často tak vzniká dojem, že úkolem advokáta je hájení zájmů klienta za každou cenu, bez ohledu na to, že by postrčení klienta k dohodě mohlo být v jeho zájmu a toto advokáti často

---

¹⁵⁴ *Vlastní překlad* RAINES, Susan, POKHREL, Sunil, Kumar, POITRAS, Jean. Mediation as a Profession: Challenges That Professional Mediators Face. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 31, s. 83. [online], [cit. 17. března 2015]. Dostupné na <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/crq.21080/epdf>>.

přenáší i do praxe, kdy si odbydou povinnou předžalobní výzvu, než podají žalobu, ale málokterý se snaží rozvést smysluplnou komunikaci s protistranou.

Jako problém se ukazuje také placení nákladů v rámci nařízeného prvního setkání, kdy strany mívají pocit, že pokud je tato varianta nařízena soudem, měl by jim tuto službu stát zaplatit. Tuto problematiku jsem již více rozebírala v podkapitole 4.2.

Zajímavým poznatkem také je, že část mediátorů volí při prvním nařízeném setkání oddělená jednání stran, při kterých strany poučí o institutu mediace a vysvětlí jim celý proces. Mediátoři, kteří tento postup zavedli, uvádí, že se jim osvědčil a používají ho už automaticky u všech nařízených setkání. Tvrdí, že tak předchází zbytečným konfliktům a vyostřování vztahů a zároveň mají dostatečný prostor a pozornost stran k řádnému vysvětlení institutu mediace.

Hodnotit úspěšnost (ač samotný termín úspěšnost je velmi sporný, protože někdo může brát jako úspěch uzavření dohody, ale někdo vidí jako úspěch alespoň v přistoupení k mediaci) je velmi ošidné a na základě tak malého počtu případů si netroufám vyvozovat žádné obecné závěry, jelikož někteří z mediátorů mediovali např. pouze jeden případ, ze kterého by se dle mého názoru nemělo usuzovat o úspěšnosti nařízených setkání. Obecně bych řekla, že se v dotaznících objevovaly výsledky na celé škále od 100% úspěšnosti, kdy mediátoři tvrdí, že pokud strany přistoupily k mediaci, vždy dospěli k nějaké formě dohody, až po nulovou úspěšnost, kdy strany k mediaci ani nepřistoupily.

Největším problémem mediace i podle dotázaných mediátorů je malá informovanost a povědomost o institutu mediace. A to bohužel nejen laické veřejnosti, ale také malá informovanost soudců nebo např. advokátů. Na stranu mediátorů – advokátů se objevila i další kritika týkající se jejich pojetí mediace, kdy mediátor uvedl, že advokáti mají tendenci strany „soudit“ a nikoliv pracovat na mediaci. Na stranu soudců někteří mediátoři uvedli, že soudci přeceňují své schopnosti, kdy v jednoduchých věcech vedou mediaci sami, nařizují první setkání u nevhodných sporů nebo požadují výstupy a informace ohledně vedené mediace, přestože takovéto informace mediátor poskytovat nesmí. Celkově mediátoři ze strany soudů vnímají spíše neochotu a nezájem o tento institut. Jako problém se ukazuje také postoj společnosti, který bývá většinou bojovně nastaven. Tento problém je dle mého osobního názoru velmi zásadní, jelikož je naše společnost postavena na principu „kdo z koho“, lidé neumí moc pracovat s kompromisy a musím říct, že i advokáti často bojují proti protistraně i v případech, kdy by bylo možné uzavřít dohodu prospěšnou pro obě strany. Takováto orientace na soudní řešení sporu je u nás velmi silně zakořeněná, ale nemuselo by tomu tak být, což dokazuje také studie, kterou jsem uvedla výše, kdy v USA až 98% všech

zahájených civilních řízení před federálními soudy končí dohodou nebo zpětvzetím návrhu.¹⁵⁵ Toto je složitý a velmi komplexní problém, do kterého bych v rámci této práce nerada zabíhala, ale ráda bych zmínila, že snaha změnit zažitý postoj ve společnosti bude běh na dlouhou trať, který bude trvat léta. Velké naděje bych osobně vkládala do tzv. peer mediace. Peer mediace je také nazývaná školní mediací, jelikož se jedná o prostředek, který pomáhá žákům rozpoznat konflikt a umět ho řešit vlastními silami, aniž by muselo dojít k zásahu autority a disciplinárnímu řízení.¹⁵⁶ Děti se tak naučí, že existuje i jiný způsob řešení konfliktních situací a budou tak v budoucnu více nakloněni možným dohodám.

Někteří mediátoři spatřují problém také v dělení mediátorů na zapsané a nezapsané. A dokonce vidí nejednotnost názorů v rámci samotných zapsaných mediátorů. Neexistuje žádná instituce, která by názory sjednocovala, nebo vykládala nejasnosti v zákoně. Dále se objevují názory, které tvrdí, že existuje velká rivalita mezi jednotlivými skupinami mediátorů a to bohužel zejména u mediátorů - advokátů a mediátorů – neadvokátů (někteří mají pocit, že do tohoto sporu negativně ingeruje také Česká advokátní komora). Zejména mám pocit, že mediátoři – neadvokáti mají obavu, aby jejich kolegové z řad advokátů nezískali výhody, které by je mohly vyřadit. Je pravda, že v ČR vznikla asociace mediátorů, ale stále se jedná o nevládní organizaci, ze které jsem nezískala dojem, že by měla takovou autoritu, aby dokázala zmíněné problémy překlenout.¹⁵⁷ Zajímavé by bylo zamyslet se nad možností vytvořit komoru mediátorů (jako obdoba České advokátní komory), kterou mají např. na Slovensku. Dle mého názoru by při správném pojetí mohla být komora správným krokem vpřed, jak ohledně sjednocení pojetí mediace, zahlazení rivality a také v rámci snahy o informovanost a vzdělávání.

Dalším problémem je, že např. OSPOD nebo i soudy raději využívají různé poradny, než zapsané mediátory, jelikož jsou zdarma a není tam tak striktní povinnost mlčenlivosti. Někteří mediátoři – advokáti uvedli jako problém to, že mediátora může dělat i osoba bez právního vzdělání. Tomuto problému jsem se věnovala již výše, ráda bych ještě uvedla studii, kterou jsem zmínila výše, ve které figurovalo přibližně 182 mediátorů z celého světa. Z těchto 182 mediátorů měla zhruba polovina advokátní vzdělání (47%), dále se objevili mediátoři s humanitním a společenskovedním vzděláním (16%), vzdělání z oblasti psychologie (14%), dále mediátoři z oblasti řešení konfliktních situací (14%), sociální pracovníci (11%),

---

¹⁵⁵ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. Vydání. Praha: Linde Praha. 2012, s. 220.

¹⁵⁶ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 199.

¹⁵⁷ Více informací dostupné na internetových stránkách asociace <<http://www.amcr.cz/>>.

mediátoři pracující v oblasti obchodu (11%) a jiné.¹⁵⁸ Tyto zkušenosti ze zahraničí ukazují, že různorodé složení mediátorů se osvědčilo a není vhodné neprávni profese vylučovat, jak jsem uvedla již dříve ve své práci. Naopak u advokátů je dle mého názoru největší riziko, že vzhledem ke své praxi budou mít tendenci uchopovat proces mediace nevhodným způsobem.

Velkým sporným bodem se mezi mediátory stala možnost uzavřít dohodu již v rámci mediace s doložkou vykonatelnosti. 17 mediátorů řeklo, že by bylo pro tuto možnost, 9 mediátorů bylo proti, 8 mediátorů se buď nevyjádřilo, nebo neměli v dané věci jasný názor. Skupina, která by byla pro tuto možnost většinou argumentovala tím, že by se tím mediace ztraktivnila pro účastníky sporu, byla by pro ně motivací, protože by nemuseli vynakládat další výdaje na soudní řízení. Někteří tvrdili, že mediace by tímto dostala větší význam a smysl (vždyť mediací se strany chtěly vyhnout soudu). Objevil se dokonce názor, že až za této podmínky by se z mediace stal reálný nástroj řešení sporů. Dohoda by měla podle nich větší naději na dodržování a umocnilo by to také pozici mediátora v ČR. Vykonatelná dohoda by podle některých mohla předejít budoucím sporům mezi stranami a právě takové dohody by měly za důsledek přesunutí části sporů od soudů k mediátorům. Dalším důvodem bylo zrychlení řízení, kdy by účastníci získali již v rámci mediace vykonatelný titul. Mediátoři, kteří byli pro, si většinou uvědomovali, že tato varianta by byla možná pouze v případě, že mediátor je zároveň advokátem, nebo by složil nějaké speciální zkoušky. Strany, které odpovídaly záporně (mezi nimi i advokáti), argumentovaly často potřebou kontroly ze strany soudů nebo notářů. Objevil se problém nedostatku právního vzdělání u neadvokátů, kteří by nemohli sepsat takovou dohodu v požadované kvalitě. Dalším argumentem byl fakt, že mediace by měla být účinná proto, že účastníci chtějí dohodu, kterou si sami vytvořili, dodržet. Mediace je podle nich založená na jiných principech, je postavená na vlastní dohodě stran, kterou chtějí dodržovat, dělají to dobrovolně, a tedy nepotřebují výkon rozhodnutí. V takovém případě je doložka vykonatelnosti nadbytečná (jeden z mediátorů uvedl, že nedoporučuje uzavírat dohody formou např. vykonatelného notářského zápisu). Pokud strany chtějí dosáhnout vykonatelnosti, mají jiné možnosti. Padl také argument možného rizika zneužití, nebo omezení nezávislosti v důsledku nutnosti státního dohledu. Osobně jsem v této otázce velmi rozporuplná, nejdříve jsem k této problematice přistupovala spíš kladně, kdy jsem si říkala, že tato možnost by měla velmi pozitivní dopady a mohla nalákat veřejnost k většímu využívání. Na druhé straně si ale nyní více uvědomuju, že taková doložka není

---

¹⁵⁸ *Vlastní překlad* RAINES, Susan, POKHREL, Sunil, Kumar, POITRAS, Jean. Mediation as a Profession: Challenges That Professional Mediators Face. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 31, s. 82-83. [online], [cit. 17. března 2015]. Dostupné na < <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/crq.21080/epdf> >.

úplně v souladu s principy mediace a mohla by některé účastníky odrazovat. Obecně si stále myslím, že tato možnost, pokud je právně dostatečně ošetřena a dohodu s doložkou by mohli sepisovat jen kvalifikované osoby, byl by stanoven nějaký dohled a možná i možnost přezkumu ve sporných případech, je užitečným nástrojem, který by v rámci mediace mohl hrát zásadní roli. Např. v rodinných sporech by nemusela tato doložka hrát nijak významnou roli, ale naopak ve významných obchodních sporech by se mohla jevit jako velmi užitečná. Bohužel musím konstatovat, že si myslím, že česká společnost na tuto možnost ještě není připravena. Možná v budoucnu, až mediace získá tradici, jak ve vztahu k soudům, tak k obecnému využívání, až se dostane do povědomí veřejnosti, až mediátoři získají větší praxi a překlenou vnitřní rivalitu v rámci zapsaných mediátorů, až budou uzavírané dohody dosahovat určité kvality a nebudou tak představovat riziko.

Co se týče zákonné úpravy, několikrát se objevil názor, že by měla být pro určité typy sporů zavedena povinná mediace, než budou strany moci přistoupit k soudu. V tomto směru bych uvažovala v rámci zachování principů mediace spíše o povinném prvním setkání s mediátorem, ale zároveň si myslím, že v našem prostředí je situace stejná jako u doložky vykonatelnosti, ještě na takový krok nejsme připraveni, přestože by mohl kladně působit na odbřemenění soudů.

Z dalších navrhovaných změn v zákoně účastníci uváděli např. širší povinnost soudců k nařizování prvního setkání s mediátorem, nebo možná spíše změnit tuto možnost soudce na povinnost nařídít první setkání v určitých případech. Toto pojetí je dle mého názoru těžko uchopitelné zákonem. Sice si lze představit vymezení typových věcí, u kterých by první setkání mohlo být nařizováno, ale v případě mediace je nutné posuzovat každý případ individuálně, jelikož to, že je typově vhodný k mediaci ještě nezaručuje, že tomu tak opravdu v konkrétním případě bude. Další navrhovanou změnou bylo zrušení povinného cenového nastavení úvodní mediace, vyhláška by měla upravovat náhradu hotových výdajů mediátora, zrušení dvoj kolejnosti mediátoři – ne / advokáti, upravení komediace, substituce mediátora zvoleného soudem na jiného zapsaného mediátora, zajistit finanční podporu pro využití mediace, dát stranám možnost při nařízení zvolit, jestli chtějí 1 nebo 2 mediátory, úprava mediačních doložek, úprava důvěrnosti informací a mlčenlivost účastníků, zavést povinnost uvést v usnesení o nařízení prvního setkání telefonické či jiné spojení na klienty, upravit rozsah nařízeného setkání (někteří mediátoři se vyjádřili, že 3 hodinový rozsah je zbytečně dlouhý a někdy stranami zneužívaný k prodlužování soudního řízení), zavedení lhůty v případě nařízeného setkání s mediátorem do kdy se mají s mediátorem setkat (někteří protahují, aby prodloužili soud). Někteří mediátoři se domnívají, že by mělo být zákonem

upraveno také fungování různých mediačních center. Byly navrhovány také změny v OSŘ a to zejména přesně definovat povinnosti mediátora a stran v případě soudem nařízeného setkání.

V rámci navrhovaných změn se objevily návrhy na zavedení povinného školení soudců v oblasti mediace. Toto by byl jistě skvělý nápad, ale vzhledem k tomu, že bylo již několikrát navrhováno zavedení obecně povinného vzdělávání soudců, ale nikdy se nepovedlo tento záměr prosadit, obávám se, že se toto nepodaří ani v rámci mediace. Někteří mediátoři mají opravdu snahu v tomto směru něco změnit, někteří se dokonce snažili chodit na soudy a se soudci o tomto hovořit, aby tak zvýšili povědomí soudců o tomto institutu a přiměli je k většímu využívání možnosti nařízení prvního setkání...bohužel, jak vyplývá z dotazníků, většinou bez větší odezvy. V rámci vzdělávání se objevily také názory, že by se mělo zavést povinné vzdělávání pro zapsané mediátory. Tuto problematiku jsem rozebírala výše v diplomové práci a jednoznačně si myslím, že by bylo vhodné zavést povinné vzdělávání jak v rámci přípravy na mediátorské zkoušky, tak povinné vzdělávání po složení zkoušky (to zejména v praktické rovině, jelikož případů na mediování je málo, proto je vhodné alespoň modelově schopnosti mediátora procvičovat).

Objevily se také pro mě mírně kontroverzní návrhy na změnu zákona. Podle jednoho názoru, na který jsem v rámci kontaktu se zapsanými mediátory narazila, by se u nařízeného setkání měla mediace zahájit v případě, že jedna strana s mediací souhlasí, pak už by bylo údělem mediátora, aby dokázal druhou stranu v mediaci udržet a rozkomunikovat. S tímto názorem moc nesouhlasím. Sice chápu tu myšlenku, že strana může odmítat mediaci pouze z nějaké zatvrzelosti a pokud by byla vpravena do procesu, tak by mohla být mediace nakonec i úspěšná...ale osobně bych ponechala mediaci jako ryze dobrovolnou záležitost. Dalším opakovaným návrhem bylo vztáhnout zákonnou úpravu také na nezapsané mediátory, zejména v otázce mlčenlivosti se toto jevílo jako problém (i proto, že jsou pak více využíváni). Osobně bych tyto dvě skupiny určitě nestavila naroveň, ale v zájmu vytvoření dobrého povědomí o mediaci bych se nebránila, aby i nezapsaným mediátorům byly stanoveny nějaké povinnosti, ať už by se jednalo o úpravu jejich mlčenlivosti, nebo např. povinnost vysvětlit klientům rozdíl mezi jimi prováděnou mediací a mediací zapsaného mediátora.

Dle dalšího návrhu, který se objevil ve vyplněném dotazníku, by mediátor neměl být až tak vázán mlčenlivostí a mohl by soudu sdělit v případě nařízeného setkání, která ze stran mediací nevyužila. Chápu, že za tímto návrhem se skrývá zejména snaha, aby soudy zapsané mediátory více využívaly a informace o tom, zda strana mediací využila či ne, není až tak

velké narušení důvěrnosti. Přesto bych se obávala jít i přes tuto zdánlivě malou hranici, protože od otázky zda strana mediaci využila už je jen krůček k dotazu, jestli strana vycházela v mediaci vstříc druhé straně, nebo schválně proces mediace blokovala. Strana by tímto také byla trochu nucena se mediace účastnit, protože informace o tom, že se na mediaci nechtěla účastnit, by ji mohlo přinést negativné důsledky.

Názory mediátorů se často shodovaly, nejspornějším bodem byla možná doložka vykonatelnosti, což je dle mého názoru jeden z hlavních důvodů, proč vzniká rivalita mezi mediátory – advokáty a mediátory – neadvokáty. Výstupy z dotazníků poskytnutých mediátory odpovídaly informacím získaným od soudů.

8. Závěr

V diplomové práci jsem se zabývala problematikou mediace v ČR. A to zejména její komparací se soudním řízením a problematikou efektivity mediace. Zaměřila jsem se na mediaci vedenou dle zákona o mediaci č. 202/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od 1. září 2012. Zajímalo mě, jak se praxe vypořádala s novinkami, které zákon přinesl, jak je mediace využívána a jaké problémy se od doby účinnosti objevily. Snažila jsem se opravdu ve zkratce rozebrat obecné teoretické základy, které by jistě bylo možné mnohem podrobněji prozkoumat, a spíše se zaměřit na praktickou stránku problematiky. V úvodu své diplomové práce jsem si vytyčila několik výzkumných otázek a k tomu stanovila odpovídající hypotézy.

V rámci první výzkumné otázky jsem stanovila hypotézu, že současné zákonné pojetí mediace je ve svém jádru postačující a v zákoně se objevují pouze dílčí drobné problémy. Co se týče procesu mediace, tak v tomto aspektu bych zhodnotila právní úpravu jako dostačující a hypotéza by se jevila jako pravdivá. Dílčí problémy se v zákoně projevují a o jejich úpravě panuje v odborných diskusích rozepře, jako např. problematika úpravy mlčenlivosti stran sporu, samostatná úprava doručování, náhrada hotových výdajů v rámci nařízeného setkání s mediátorem soudem apod. Velké neshody panují v otázce nákladů a to zejména v rámci odměny za první nařízené setkání s mediátorem. V tomto bodě bych shledala úpravu ani ne tak za nedostačující, jako spíše za špatně pojaté řešení problematiky. Stejně tak velký problém shledávám v úpravě vzdělávání zapsaných mediátorů a požadavků, které jsou na ně kladeny. Zde bych velmi doporučila povinné školení v rámci možného přípuštění ke složení mediační zkoušky a zároveň povinné vzdělávání zapsaných mediátorů po složení zkoušek. Obecně bych tedy řekla, že se má původní hypotéza nepotvrdila, jelikož se objevily v zákonné úpravě větší nedostatky, než drobnosti technického rázu. Ve většině případů se jedná o nedostatky, které vyplývají ze samotného koncepčního uchopení institutu ze strany zákonodárce, ne pouhé praktické nedostatky, které vyplynou v průběhu prvních let po účinnosti zákona a zhojí je drobné novely.

S první hypotézou velice úzce souvisí také druhá výzkumná otázka, která měla za cíl odhalit současné problémy mediace. Zde jsem stanovila hypotézu, dle které je největším problémem malá informovanost odborné i laické veřejnosti. Tato hypotéza se naprosto potvrdila, jelikož nedostatek povědomí o institutu mediace potvrdili prakticky všichni zapsaní mediátoři, kteří se mnou komunikovali. Bohužel tento problém se ukázal ještě mnohem zásadnější, než jsem si myslela, jelikož ukázal na hrubé nedostatky v pochopení institutu

mediace právě mezi odbornou veřejností. Nerada bych zde paušalizovala, ale je třeba poukázat na velké nedostatky zejména v pochopení institutu mediace, od kterého se poté odvíjí její malé procento využívání. Neochota některých soudců pracovat s mediací poskytovanou dle zákona o mediaci vyplývá jak z malého počtu nařízených mediací, tak ze zkušeností jednotlivých mediátorů. Bohužel rozdíl se objevují také mezi jednotlivými zapsanými mediátory, kdy ani dosavadní podoba zkoušky nezaručuje kvalitu prováděné mediace. A v neposlední řadě přístup některých advokátů, který většinou pramení opět ze zmíněného nepochopení institutu mediace. Otázka vzdělávání v této oblasti by tedy měla být zásadní. Domnívám se, že nejdříve musí odborná část veřejnosti, které se to dotýká, přistoupit ke změně přístupu, odklonit se od bojovného postavení ke každému sporu a místo snahy porazit protistranu maximalizovat pokusy o kompromis a dohodu. Až ve chvíli, kdy bude odborná veřejnost dostatečně informovaná o procesu mediace a porozumí danému institutu, je na řadě řešit otázku, jak informovat laickou veřejnost a přesvědčit ji k využívání mediace. Zde by bylo vhodné jak větší propagace např. v médiích, tak rozsáhlejší zautomatizované poučení ze strany soudů.

Další problematickou otázkou vidím ve zmíněné úpravě nákladů mediace a to zejména nákladů prvního nařízeného setkání s mediátorem, tak také zmíněná mlčenlivost stran neupravená zákonem. Problémem, který jsem nečekala, a osobně mě dosti překvapil je vnitřní rozpor mezi zapsanými mediátory, kdy mezi sebou „bojuje“ skupina advokátů a neadvokátů. Určité sjednocení a vzájemná spolupráce by jistě mohly mít vliv na lepší propagaci ve vztahu k veřejnosti. V této souvislosti se nabízí možnost zřízení komory mediátorů, jako obdoba České advokátní komory. Samotné zřízení komory by nejspíš nemělo tak velký účinek, ale pokud by se přijalo jednoznačné stanovisko k problematickým bodům, které znesvažují zapsané mediátory (zejména možnost doložky vykonatelnosti), jistě by to byl krok kupředu.

Další stanovenou hypotézou bylo, že soudy v praxi nevyužívají možnosti nařizovat první setkání s mediátorem a mnozí soudci v tomto směru nejeví vůli situaci měnit, nevidí smysl mediace. Zde bych nerada generalizovala, jelikož se soud od soudu liší. Jak vyplynulo z průzkumu, který jsem provedla, tak jsou soudy, které se snaží tento institut začlenit do běžné praxe a mediace využívají, ale na druhou stranu je zde velké množství soudů, které se o využití mediace ani nepokusily. Obecně bych řekla, že většina soudů tuto možnost vůbec nevyužívá, nebo naprosto minimálně. Potvrdila se také domněnka, že mnozí soudci nevidí v mediaci smysl, ať už z důvodu, že se domnívají, že plnohodnotnou mediaci provádí sami, nebo si třeba myslí, že pokud se strany nedohodly doteď, tak se nedohodnou ani v rámci

mediace. Toto osobně vidím jako velký problém, protože se domnívám, že pokud by mediaci prosazoval soud jako autorita, tak by zde byla větší tendence mediaci využívat.

Dílčí otázkou samozřejmě bylo, zda je mediace vůbec efektivním způsobem řešení sporů, kdy jsem se domnívala, že ano. Mediace je dle mého názoru opravdu efektivním prostředkem k řešení sporů, ale ne vždy a bezvýjimečně. Pokud se tato forma ADR zvolí v případech, které jsou k tomu vhodné, účastníci k tomu přistupují odpovědně a se snahou dosáhnout dohody a v neposlední řadě mediátor vystupuje, jak má a má dostatečné mediační schopnosti, tak je opravdu mediace velmi efektivní a může vyústit ve vyrovnanou dohodu, která v rámci možností bude vyhovovat oběma stranám. Takovou dohodu mají strany samozřejmě snahu dodržovat i bez nějakého vnějšího donucení. Dalo by se říci, že mediace je stavěná na lidech a pokud jsou splněny všechny podmínky, je to velmi efektivní a řekla bych kultivovaná varianta řešení konfliktu.

S otázkou efektivity souvisí další otázka, která souvisí i s názvem mé diplomové práce a to otázka, zda má mediace potenciál institutu, který umožní odbřemenění soudů? V úvodu jsem stanovila hypotézu, že tento potenciál má a přestože jsem v mnoha směrech změnila názor, tak se stále domnívám, že tato hypotéza je platná...ovšem s několika ale. Hovořím zde o potenciálu, který ale v našem prostředí ještě nebyl ani z části využit a k tomu, aby se v ČR naplno projevil, vede ještě opravdu dlouhá cesta. K tomu, aby se mohl projevit je potřeba zapracovat na všech problémech, které vplynuly v průběhu psaní této práce a jistě na mnohých dalších, které se teprve objeví. Také zahraniční praxe ukazuje, jak efektivní v tomto směru mediace může být a jak velkou část sporů může odklonit od běžného soudního řízení. Trochu se ale obávám, že u nás se splnil požadavek na zakotvení mediace do právního řádu, nastal velký boom ve snaze stát se zapsaným mediátorem, ale víc se nepohnulo, což je problém a právě v prvních letech účinnosti zákona měly probíhat větší změny, vášnivější diskuse a četnější experimenty s tímto institutem. Nezbyvá než doufat, že se na tomto institutu v našem prostředí ještě více zapracuje, dostane se do povědomí lidí a zlepší se přístup odborné veřejnosti, protože jak jsem uvedla a jak se ukazuje v zahraničí, potenciál má mediace opravdu velký a to jak v oblasti rodinných věcí, tak ve velkých obchodních záležitostech.

Poslední hypotézou, kterou jsem se zabývala od počátku, byla vhodnost zakotvení úpravy, která by umožnila mediátorům - advokátům uzavírat dohodu o mediaci s doložkou vykonatelnosti. Zde jsem původně zastávala názor, že by tato možnost měla obrovský vliv na využívání mediace a tak nějak se teprve tímto krokem mediace stala opravdu efektivním způsobem řešení sporů. Tento názor sdílela většina ze zapsaných mediátorů, kteří reagovali na

můj dotazník. Obecně si stále myslím, že tato možnost by mohla být pro spoustu lidí velmi atraktivní a motivující a měla by svůj význam. Osobně nevidím ani velký problém v určitém rozporu s principy mediace, které by v tomto institutu mohl někdo spatřovat, protože jestliže se strany na něčem takovém dohodnou a mají pak v důsledku toho větší snahu dohodu dodržovat, nevadí mi to. Ale v rámci zpracovávání práce a kontaktu s lidmi z praxe si nyní uvědomuji, že tento institut dle mého názoru není vhodný pro naše prostředí, minimálně prozatím ne. V této chvíli nepanuje v odborných kruzích 100% jistota týkající se obsahu dohody a možné ingerence mediátora do ní. A až by mediátor - advokát měl mít dostatečné znalosti k sepsání kvalitní dohody, obávám se, že ne vždy to bude pravdou a kontrola je v tomto případě na místě. Navíc velmi vstřícný krok v podobě nižšího soudního poplatku a lhůty pro vyřízení už dle mého názoru mediaci nezatěžuje takovým způsobem, aby stranám, které chtějí vykonatelnou dohodu, bránily v jejím získání. Problémem by pak mohlo být to, že některé soudy některé dohody neschvalují, přestože v nich zásadní problém není (toto uvedl v dotazníku jako svou zkušenost jeden zapsaný mediátor). Toto je ale opět otázka toho, jak se soudy k mediaci naučí přistupovat a jakou budou mít snahu podpořit tento způsob řešení sporu.

Pokud bych měla v závěru zhodnotit průběh vypracovávání práce, tak můj největší problém byl s literaturou, kdy české literatury není mnoho, a když je, tak se zabývá spíše jinými aspekty mediace, než právními a jinak tomu nebylo ani v zahraniční literatuře. Velmi mi pomohly odborné články a dotazníky zapsaných mediátorů, kteří byli ochotni a některé otázky mi zodpověděli. Co se týče spolupráce se soudy, zde se mé zkušenosti různí, od velmi ochotných pracovníků, kteří mi vyhledali velmi podrobné informace a bez problémů se mnou komunikovali, až po naprostou neochotu, kdy veškeré informace zpoplatňovali či odmítali poskytnutí informací. Další problém, na který jsem se musela v rámci vypracovávání práce soustředit, byl fakt, že musím řešit víceméně pouze právní stránku věci a bylo celkem těžké oprostít se od ostatních velmi silných aspektů mediace.

Domnívám se, že po přečtení mé práce by měl mít čtenář určitou představu o tom, co je to mediace a jak probíhá, zároveň by ale, zejména zasvěcenějšímu čtenáři, měla práce odhalit současné problémy mediace. Přínos vidím ve zmapování využívanosti nařízení prvního setkání s mediátorem ze strany soudů, jelikož nikdo si obdobné statistiky nevede a od účinnosti zákona se nikdo nepokusil situaci zkoumat. Dále se domnívám, že přínos by mohl být shledán také v tom, že jsem se snažila vyzorovat největší problémy v rámci mediace, ať už drobnější, které jasně vyplývají ze zákonné úpravy či očividného stavu v ČR, tak ty, o kterých se nahlas tolik nemluví a nemusí být na první pohled až tak zřejmé. Právě tyto

problémy brání v plném využití potenciálu, který mediace skrývá a je nutné na ně upozornovat, aby mohl pokračovat nějaký vývoj a tvořila se tradice mediace v ČR.

Práce je sice rozsáhlá, ale stále vidím oblasti, ve kterých by se dala rozvíjet. Určitě by se dal více rozpracovat teoretický základ práce. Velmi zajímavé a účelné by bylo podrobnější prozkoumání některých zahraničních úprav, což mi už rozsah práce bohužel nedovolil. Dále by bylo možné rozvést jednotlivé poddruhy mediace. Viděla bych i další množství výzkumu, kdy se mi rojí nové a nové otázky na zapsané mediátory, tak třeba osobní pozorování některých mediací. Také se nabízí možnost udělat průzkum mezi laickou veřejností, kdy až nyní mě bohužel napadlo, že zajímavý by byl menší dotazník mezi stranami, které již zahájily soudní řízení. Co bych rozhodně chtěla více prozkoumat, kdyby byly časové a rozsahové možnosti, je činnost soudů, které nadprůměrně první setkání s mediátory nařizovaly.

9. Seznam použité literatury

České monografie, příspěvky ve sbornících, komentáře

DOLEŽALOVÁ, Martina, HÁJKOVÁ, Šárka, POTOČKOVÁ, Dana, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 360 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s.

GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1.1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, 232 s.

HANDLAR, Jiří. *Zánik závazků dohodou v občanském a obchodním právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 156 s.

HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 272 s.

CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací*. Praha: Linde, 2013. 304 s.

PEROUTKOVÁ, Marie. *Mediace v obchodních věcech*. Praha. 2008, 89 s. Diplomová práce na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké škole ekonomické na katedře podnikového a evropského práva. Vedoucí diplomové práce Jiřina Kotoučová.

PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace (Nejúčinnější lék na konflikty)*. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 168s.

POTOČKOVÁ, Dana. *Nejlepší je domluvit se aneb průvodce mediačním procesem*. 1. Vydání. Praha: ALFOM, s.r.o., 2013. 197 s.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s.

Zahraniční monografie

ABRAMSON, Harold I. *Mediation Representation: Advocating in a Problem-solving Process*. 1. vydání. National Institute for Trial Advocacy, 2004. 438 s.

BLAKE, Susan, BROWNE, Julie, SIME, Stuart. *A Practical Approach to Alternative Dispute Resolution*. 3. vydání. Hampshire: Oxford University Press, 2014. 656 s.

COOLEY, John W. *The Mediator's Handbook: Advanced Practice Guide for Civil Litigation*. 2. vydání. Louisville: National Institute for Trial Advocacy, 2006. 510 s.

HARDY, Samantha, RUNDLE Olivia. *Mediation for Lawyers*. CCH Australia Limited, 2010. 522 s.

PEL, Machteld. *Referral to Mediation: A Practical Guide for an Effective Mediation Proposal*. 1. vydání. Haag: Sdu Uitgevers, 2008. 240 s.

SPENCER, David, BROGAN, Michael. *Mediation Law and Practice*. 1. vydání. New York: Cambridge University Press, 2006. 520 s.

STRASSER, Freddie, RANDOLPH, Paul. *Mediation: A Psychological Insight Into Conflict Resolution*. 1. vydání. London: Bloomsbury Continuum, 2004. 204 s.

Odborné články:

BĚHOUNEK, Tomáš. Mediace v civilním řízení. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 19, s. 713-717.

DOLEŽALOVÁ, Martina. Etický kodex advokáta – mediátora. *Bulletin advokacie*, 2013, roč., č. 6, s. 21-23.

DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick. Mediacie v právním prostředí. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 12, s. 419-429.

DOLEŽALOVÁ, Martina, VAN LEYNSEELE, Patrick, VAN DE PUTTE, Florence. Mediacie jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 8, s. 30-45.

FOUKAL, Martin. Rozhovor s prezidentem Soudcovské unie JUDr. Tomášem Lichovníkem. *Ad Notam*, 2012, roč. 18, č. 1, s. 27-29.

GARBY, Thierry. Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka... *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 33-34.

HÁJKOVÁ, Šárka. Mediacie v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, č.6, s.24 - 26.

HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 17-21.

HORÁČEK, Vít. Mediacie ve velkých advokátních kancelářích. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 37-38.

HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Vynutitelnost mediačních doložek. *Právní fórum*. 2012, roč. 9, č. 12, s. 525 – 531.

CHOLENSKÝ, Robert. Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci? *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 29-32.

MÄHLEROVÁ, Gisela. Urovnání sporu - věc advokátů: mediacie. *Právní rozhledy*, 1997, č. 10, s. 519-522.

MAREŠOVÁ, Michaela, BLÁHA, Roman. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. *Ad notam*, 2006, roč. 12, č. 3, s. 79-84.

PFEIFFEROVÁ, Magdalena. Nad některými aspekty připravované právní úpravy mediace. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 5, s. 156-161.

PINCOCK, Heather. Does Mediation Make Us Better? Exploring the Capacity-Building Potential of Community Mediation. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 33, s. 3-30.

RAINES, Susan, POKHREL, Sunil, Kumar, POITRAS, Jean. Mediation as a Profession: Challenges That Professional Mediators Face. *Conflict Resolution Quarterly*, 2013, roč. 31, s. 79-97.

SVATOŠ, Martin. Mýty a fakta o prvním setkání s mediátorem, aneb všechno, co jste o mediaci chtěli vědět, ale báli jste se zeptat. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 11, s. 48-50.

ŠTANDERA, Jan. Mediace – možná cesta z labyrintu soudního řízení? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 22, s. 803-810.

VAN LEYNSEELE, Patrick. Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 26-29.

ZOULÍK, František. Mediace jako alternativa soudního sporu. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 8, s. 28-35.

Internetové zdroje

Asociace mediátorů dostupné na <<http://www.amcr.cz/>>.

Justice.cz, Dostupné na <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>.

ORBESOVÁ, Bronislava. *Mediační doložka*. [online]. epravo.cz, 5. února 2014. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediacni-dolozka-93479.html>>.

Seznam mediátorů [cit. 26. března 2015]. Dostupné na <<http://www.seznammediatoru.cz/text/mediatori>>

Zemanová, Daniela. Zhodnocení 2014 [online]. Dostupné na <<http://www.sucr.cz/zpravy-a-stanoviska/slovo-prezidenta/633-zhodnoceni-2014.html>>

Legislativní akty

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 72/1993 Sb., o osvobozená na úseku soudních poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. června 1997, sp. zn. III. ÚS 144/97

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2004, sp. zn. 26 Cdo 1481/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. března 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

Nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2011, sp. zn. IV. ÚS 1978/11

Ostatní

Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze) [online]. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>.

Důvodová zpráva k zákonu o mediaci č. 202/2012 Sb. [online]. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0#prilohy>>.

10. Přílohy

Příloha č. 1

1) Rozsah úpravy	<p>I. Zákon by měl upravovat veškerou mediační činnost.</p> <p>II. Zákon by měl upravovat jen činnost zapsaného mediátora.</p> <p>III. Měla by být přijata pouze minimalistická transpoziční úprava.</p> <p>I. Předmětem mediace by měly být věci rodinné.</p> <p>II. Předmětem mediace by měly být věci občanskoprávní, rodinné, pracovní a obchodní.</p> <p>III. Předmětem mediace by měly být všechny netrestní věci, tedy věci občanskoprávní, rodinné, pracovní, obchodní a správní.</p>
2) Definice pojmu mediátor	<p>I. Mediátorem se rozumí fyzická osoba, které byla udělena akreditace vzdělávacím zařízením, které bylo autorizováno Ministerstvem spravedlnosti.</p> <p>II. Mediátorem se rozumí fyzická osoba, která je Ministerstvem spravedlnosti zapsána do seznamu.</p>
3) Mediace dobrovolná či povinná	<p>I. Dobrovolná</p> <p>II. Nařízená</p> <p>III. Povinná</p>
4) Mediační proces	<p>I. Zákon obsahuje podrobnou úpravu formálního procesu.</p> <p>II. Zákon upravuje jen základní zásady řízení, zahájení a ukončení mediačního řízení.</p>
5) Účinky mediace	<p>I. Zahájení mediačního řízení má vliv na běh promlčecí doby.</p> <p>II. Zahájení mediačního řízení nemá vliv na běh promlčecí doby</p>
6) Výběr mediátora	<p>I. strany si volí mediátora samy</p> <p>II. mediátora určí soud, je-li zahájeno soudní řízení</p> <p>III. mediátora může určit soud, neshodnou-li se strany na osobě mediátora</p>
7) Náklady na nařízené setkání	<p>I. odměna mediátora bude hrazena z rozpočtu soudu</p>

s mediátorem	<p>II. odměna mediátora bude hrazena účastníky řízení</p> <p>III. mediace poskytnuta zdarma</p>
8) Vykonatelnost mediační dohody	<p>I. dohoda je vykonatelná ze zákona,</p> <p>II. podmínkou vykonatelnosti je schválení mediační dohody soudem ve formě smíru, případně následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti,</p> <p>III. dohoda bude přímo vykonatelná, pokud ji sepíše mediátor, který bude současně advokátem.</p>
9) Odpovědnost mediátora za soulad mediační dohody s platným právem	<p>I. mediátor je odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem</p> <p>II. mediátor není odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem</p> <p>III. za souladu mediační dohody s platným právem je odpovědný pouze mediátor, který je současně advokátem</p>
10) Mediátor-kritéria pro výkon činnosti	<p>-způsobilost k právním úkonům,</p> <p>-bezúhonnost,</p> <p>-minimální dosažené vzdělání - VŠ (magisterské / bakalářské) / VOŠ / možnost nahradit vzdělání praxí, bez stanovení požadavku minimálního vzdělání,</p> <p>-povinné vzdělání v oblasti mediačních technik - kurz u vzdělávacího zařízení, Justiční akademie, VŠ vzdělání obor mediace / bez stanovení požadavku vzdělání,</p> <p>-složení zkoušky u MSp, u Justiční akademie, u vzdělávacího zařízení akreditovaného MSp, u subjektu certifikovaného Českým institutem pro akreditaci, o.p.s. / uznání praxe místo zkoušky</p> <p>- speciální podmínky pro mediátora v rodinných věcech - specializované vzdělání, specializovaná zkouška, účast na mediacích, praxe</p>
11) Mlčenlivost	<p>I. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje pouze na mediátora.</p> <p>II. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na strany mediace.</p>

12) Odpovědnost za škodu	I. Zvláštní úprava odpovědnosti v zákoně o mediaci. II. Odpovědnost za škodu způsobenou mediací se řídí obecnou úpravou odpovědnosti za škodu.
13) Pojištění	I. Povinné pojištění profesní odpovědnosti. II. Dobrovolné pojištění profesní odpovědnosti.
14) Evidence mediátorů	I. Mediátoři nebudou evidováni. II. Mediátoři budou evidováni v jednotném seznamu. III. Mediátoři budou evidováni v některém ze seznamů rozčleněných dle zaměření
15) Působnost Ministerstva spravedlnosti	I. Ministerstvo spravedlnosti bez působnosti v oblasti mediace. II. Ministerstvo spravedlnosti zajišťuje vedení seznamu, odbornou zkoušku a dohled nad mediátory; případně akreditaci a dohled nad vzdělávacími zařízeními či uznávání praxe namísto zkoušky. III. Česká advokátní komora zajišťuje odbornou zkoušku pro advokáty a vykonává dohled nad mediátory, kteří jsou současně advokáty.
16) Prováděcí předpisy	I. Vše upravit v zákoně. II. Dílčí oblasti upravit vyhláškou – obsah zkoušek, příp. vzdělávání, výši odměny mediátora.

Příloha č. 2

Smlouva o provedení mediace

(podle § 4 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci)

SMLOUVA O PROVEDENÍ MEDIACE

(podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci)

I. OZNAČENÍ ÚČASTNÍKŮ

I. 1. OZNAČENÍ STRAN KONFLIKTU

Strana 1:

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / NÁZEV:

DATUM NAROZENÍ / IČ:

BYDLIŠTĚ / MÍSTO PODNIKÁNÍ / SÍDLO:

Strana 2:

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / NÁZEV:

DATUM NAROZENÍ / IČ:

BYDLIŠTĚ / MÍSTO PODNIKÁNÍ / SÍDLO:

I. 2. OZNAČENÍ MEDIÁTORA

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / NÁZEV:

DATUM NAROZENÍ / IČ:

BYDLIŠTĚ / MÍSTO PODNIKÁNÍ / SÍDLO:

II. OZNAČENÍ KONFLIKTU

Mezi stranami 1 a 2 vznikl konflikt spočívající v: ...

III. PROHLÁŠENÍ STRAN

Strany prohlašují, že tuto smlouvu uzavírají svobodně a vážně s cílem dosáhnout smírného vyřešení svého konfliktu prostřednictvím mediace za účasti uvedeného mediátora a s cílem uzavřít mediační dohodu, upravující mezi nimi práva a povinnosti; to vše v souladu se zákonnou úpravou zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci.

IV. PROHLÁŠENÍ MEDIÁTORA

Mediátor prohlašuje, že v souladu se zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci:

- je zapsaným mediátorem u Ministerstva spravedlnosti pod č. ...,
- specializaci pro rodinnou mediaci má / nemá,
- má sjednáno předepsané pojištění pro případ odpovědnosti z činnosti mediátora,
- nejsou mu známy okolnosti, pro které by byl z mediace v dané věci vyloučen,
- přijímá provedení mediace mezi stranami.

V. CENA MEDIACE

Strany a mediátor prohlašují, že se dohodli na ceně mediace takto:

- mediace je bezplatná;
- paušální částkou ve výši ...,- Kč za celou mediaci;
- paušální částkou ve výši ...,- Kč, za každou započatou hodinu mediace;
- cenu mediace nesou strany rovným dílem;
- cenu mediace nesou strany v tomto poměru: Strana 1: ..., Strana 2: ...;
- cenu mediace nese v celém rozsahu Strana ...;
- cenu mediace dle výše uvedených ujednání nese v celém rozsahu třetí osoba: ..., jejíž prohlášení o převzetí závazku je nedílnou přílohou této smlouvy;
cena mediace je splatná:.... .

VI. DOBA TRVÁNÍ MEDIACE

Strany a mediátor prohlašují, že se dohodli na následující době trvání mediace:

- na dobu neurčitou
- na dobu určitou do ...

V ... dne ...

Strana 1

Strana 2

Mediátor¹⁵⁹

---

¹⁵⁹ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1.1. 2014, v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 216-217.

Příloha č. 3

SMLOUVA O PROVEDENÍ MEDIACE

uzavřená níže uvedeného dne mezi

A. [***]

B. [***]

jako stranami konfliktu (dále jen „strany“)

a

C. [***]

IČ: [***]

ev. č. ČAK [***]

se sídlem / místem podnikání [***]

jako zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“).

Strany a mediátor jsou dále označováni jako „účastníci“.

1. PŘEDMĚT SMLOUVY

1.1. Mezi stranami vznikl konflikt ohledně [***] (dále jen „konflikt“).

1.2. Vzhledem k tomu, že strany mají zájem vyřešit konflikt přátelsky a mimosoudní cestou, dohodly se spolu s mediátorem, že se konflikt pokusí vyřešit nebo narovnat mediací pod vedením mediátora, v souladu s touto smlouvou a za podmínek v ní stanovených (dále jen „mediace“).

1.3. Mediace je zahájena uzavřením této smlouvy.

1.4. Zahájením mediace není dotčeno právo stran domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou.

2. MÍSTO A PRŮBĚH MEDIACE

- 2.1. Mediace bude probíhat do doby uzavření dohody, kterou se konflikt vyřeší nebo narovná (dále jen „mediační dohoda“), případně do doby jednostranného ukončení mediace kterýmkoliv z účastníků.
- 2.2. Setkávání účastníků za účelem řešení konfliktu mediací se bude konat v sídle mediátora (dále jen „mediační setkání“).
- 2.3. První mediační setkání se uskuteční dne [***] v [***] hodin. Pokud se účastníci nedohodnou jinak, bude datum a čas každého dalšího mediačního setkání účastníky dojednáno vždy na závěr předchozího mediačního setkání.
- 2.4. Za strany budou na mediačních setkáních vystupovat a jejich jménem jednat
- a) [***] za stranu A
  - b) [***] za stranu B
- 2.5. Strany berou na vědomí, že celý průběh mediace bude řízen mediátorem, a souhlasí s tím, že při mediaci budou dbát jeho pokynů a dodržovat pravidla slušného chování a vstřícného jednání.
- 2.6. Strany berou na vědomí, že mediátor povede mediaci takovým způsobem, který považuje za vhodný, přičemž je povinen zohledňovat návrhy stran, zejména s ohledem na rychlé, účelné a oboustranně přijatelné vyřešení konfliktu.
- 2.7. Mediace se kromě účastníků mohou zúčastnit i jiné osoby, pokud s tím souhlasí všichni účastníci. O účasti nezávislých odborníků rozhoduje mediátor.
- 2.8. Jednání na mediačních setkáních se bude vést ústně a nebude o něm sepsován žádný formální písemný záznam. Mediátor je však oprávněn si při jednání pořizovat poznámky o průběhu mediace, stanoviscích jednotlivých stran a informacích, které mu poskytly.
- 2.9. Mediátor je oprávněn v průběhu mediace vyzvat strany k separátnímu jednání bez účasti druhé strany. Takové jednání je možné, pokud obě strany se separátním jednáním vysloví souhlas.
- 2.10. V případě, že strany v průběhu mediace dosáhnou shody ohledně narovnání nebo vyřešení konfliktu, mediátor do 7 dní od takového společného rozhodnutí stran sepíše mediační dohodu na základě bodů předem odsouhlasených stranami. Za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany.
- 2.11. Pokud strany nebudou schopny dosáhnout shody ohledně narovnání nebo vyřešení konfliktu do [***] dní ode dne prvního mediačního setkání, je mediátor oprávněn stranám navrhnout ukončení mediace, pokud z dosavadního průběhu bude mít za zřejmé, že konflikt není možné vyřešit.

3. ODMĚNA MEDIÁTORA

3.1. Strany se zavazují, že uhradí mediátorovi odměnu za mediaci ve výši [***] za každou započatou hodinu trvání mediačního setkání. Uvedená výše odměny nezahrnuje případnou daň z přidané hodnoty (dále jen „odměna“).

3.2. Každá strana se zavazuje uhradit 50 % odměny na základě faktury vystavené mediátorem a jí doručené.

3.3. Mediátor je oprávněn před zahájením prvního mediačního setkání požadovat po stranách poskytnutí zálohy na úhradu odměny ve výši [trojnásobku] hodinové sazby.

3.4. Mediátorovi vzniká nárok na odměnu, a právo vystavit fakturu, po ukončení každého mediačního setkání.

3.5. V případě, že se neuskuteční účastníky dojednané mediační setkání, je mediátor oprávněn vyúčtovat straně, které se k jednání bez omluvy nedostavila, storno poplatků ve výši [hodinové sazby]. Za omluvenou neúčast se považuje situace, kdy se strana omluví alespoň 24 hodin před plánovaným mediačním setkáním, nebo pokud jí v účasti zabránila překážka, jež nastala nezávisle na její vůli a jejíž vznik nemohla předvídat, pokud strana tuto překážku nebyla schopna s vynaložením přiměřeného úsilí odvrátit nebo překonat.

4. PRÁVA A POVINNOSTI STRAN

4.1. Mediace je dobrovolná a každá ze stran je oprávněna kdykoliv a bez udání důvodu mediaci ukončit písemným oznámením doručeným ostatním účastníkům.

4.2. Každá strana je povinna zajistit, aby její zástupce byl plně kvalifikovaný a informovaný, aby za ni mohl v celém rozsahu jednat, a měl příslušná oprávnění a pravomoc za stranu uzavřít jejím jménem mediační dohodu.

4.3. Strany souhlasí s tím, že budou jednat v průběhu mediace aktivně a předkládat účastníkům veškeré informace a podklady, které se týkají konfliktu, a podněty, které mohou k vyřešení nebo narovnání konfliktu vést.

4.4. Každá strana je povinna ostatní účastníky neodkladně informovat o všech záležitostech, které se týkají její účasti v mediaci nebo mohou mít vliv na její průběh.

4.5. Po uzavření této dohody nebudou strany jednostranně kontaktovat mediátora, ani mu sdělovat ohledně konfliktu nebo druhé strany žádné nevyžádané informace. To se netýká informací sdělených mediátorovi při separátním jednání v rámci mediace, o kterém budou obě strany mediátorem předem informovány.

5. PRÁVA A POVINNOSTI MEDIÁTORA

5.1. Strany berou na vědomí, že mediátor vystupuje jako nezávislá osoba, že není zástupcem ani jedné ze stran a že nemá oprávnění konflikt jakkoliv pravomocně rozhodnout.

5.2. Mediátor se zavazuje, že bude mediaci vést a řídit s odbornou péčí a že bude nestranně oběma stranám pomáhat v nalézání možných prostředků k vyřešení nebo narovnání konfliktu.

5.3. Mediátor se zdrží jakéhokoliv právního hodnocení konfliktu, pokud k tomu nebude shodně vyzván stranami. Zároveň mediátor nebude vystupovat jako svědek nebo znalec v jakémkoliv formálním řízení nebo jiném vyjednávání týkajícím se konfliktu.

5.4. Mediátor se zavazuje sepsat mediační dohodu na základě pokynů stran a v souladu se zákonem. Vzhledem k tomu, že mediátor zodpovídá za právní správnost a proveditelnost takové dohody, je oprávněn odmítnout uvést do dohody taková ujednání, která jsou právně neplatná nebo nevynutitelná.

5.5. Mediátor je oprávněn navrhnout stranám ukončení mediace před dosažením dohody stran ohledně vyřešení nebo narovnání konfliktu, pokud k tomu v průběhu mediace vznikne neodstranitelný důvod a mediátor stranám návrh na ukončení mediace včetně odůvodnění předem sdělí. V takovém případě je mediátor oprávněn mediaci ukončit, pokud s tím vysloví písemný souhlas alespoň jedna strana.

5.6. Mediátor je oprávněn kdykoliv mediaci jednostranně ukončit, pokud

a) některá ze stran konfliktu nesložila sjednanou zálohu;

b) se zřetelem na jeho poměr k věci, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti;

c) je podle jeho uvážení narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran;

d) má důvodné podezření, že mediace má sloužit k dosažení nezákonného nebo protiprávního cíle;

e) má důvodné obavy, že některá ze stran i přes jeho předchozí upozornění nejedná v rámci mediace smysluplně nebo efektivně;

f) má důvodné pochyby, že je schopen mediaci s vynaložením veškeré odborné péče řádně řídit a vést;

g) se důvodně domnívá, že mediace i s vynaložením jeho odborné péče probíhá na úkor některé ze stran;

h) mediací může vzniknout jemu, stranám nebo jakékoliv třetí straně nezanedbatelná škoda

i) se strany s mediátorem nesešly déle než 1 rok.

Ukončení mediace sdělí mediátor stranám doručením písemného oznámení, ve kterém uvede konkrétní důvod ukončení podle tohoto odstavce.

5.7. Mediátor prohlašuje, že kromě odměny, na kterou mu vznikne nárok podle této smlouvy, nemá žádný osobní ani finanční prospěch z výsledku nebo způsobu vyřešení konfliktu.

5.8. Práva a povinnosti mediátora, které nejsou uvedeny v této smlouvě, se řídí příslušnými právními předpisy a Etickým kodexem mediátora, jehož kopie je k nahlédnutí v jeho sídle případně na internetových stránkách [www.seznammediatoru.cz] nebo [www.cak.cz].

6. DŮVĚRNOST INFORMACÍ

6.1. Účastníci se dohodli, že veškeré informace sdělené nebo zpřístupněné v průběhu mediace, nebo v přímé souvislosti s ní, se považují za důvěrné (dále jen „informace“).

6.2. Účastníci zavazují, že zajistí důvěrnost informací poskytnutých ostatními účastníky tak, že takové obdržené informace ani jejich část nezveřejní, nepředají nebo nepřístupní třetím osobám, ani neumožní třetím osobám získat takové informace jiným způsobem, a že využijí předané informace, či jejich část, pouze a jen za účelem jednání v rámci mediace.

6.3. Závazek zachování důvěrnosti informací trvá po celou dobu existence příslušné informace.

6.4. Povinnost ochrany důvěrnosti informací stanovená v tomto článku se neuplatní, pokud předaná informace byla zveřejněna a k takovému zveřejnění nedošlo v důsledku porušení povinnosti sjednané v této smlouvě, nebo pokud informace byla poskytnuta třetí osobě s předchozím písemným souhlasem toho účastníka, který ji poskytl.

7. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

7.1. Tato smlouva se řídí zákony České republiky, zejména zákonem č. .../2012 Sb., o mediaci v platném znění.

7.2. Změny nebo doplnění této smlouvy vyžadují formu písemného dodatku podepsaného všemi účastníky. To samé platí i pro vzdání se písemné formy.

7.3. V případě, že je nebo se stane některé z ustanovení této smlouvy neplatné, neúčinné nebo nevykonatelné, nebude tím dotčena platnost, účinnost a vykonatelnost ostatních smluvních ujednání. Smluvní strany jsou si povinny poskytnout vzájemnou součinnost pro to, aby neplatné, neúčinné nebo nevykonatelné ustanovení bylo nahrazeno takovým ustanovením platným, účinným a vykonatelným, které v nejvyšší možné míře zachovává ekonomický účel zamýšlený neplatným, neúčinným nebo nevykonatelným ustanovením. To samé platí i pro případ smluvní mezery.

7.4. Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti jejím podpisem posledním z účastníků a uzavírá se na dobu neurčitou.

7.5. Tato smlouva je vyhotovena ve třech stejnopisech, z nichž každý z účastníků obdrží po jednom podepsaném vyhotovení.

7.6. Účastníci si tuto smlouvu přečetli a porozuměli jejímu obsahu, na důkaz čehož níže připojují své vlastnoruční podpisy.

V [***] dne [***]

.....

[strana A]

.....

[strana B]

.....

[zapsaný mediátor]¹⁶⁰

---

¹⁶⁰ Smlouva o mediaci [online]. Seznam mediátorů [cit. 26. března 2015]. Dostupné na <<http://www.seznammediatoru.cz/text/mediatori>>

Obdobně: DOLEŽALOVÁ, Martina a kol. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 269-274.

Příloha č. 4

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE

*(podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím,
ve znění pozdějších předpisů)*

Žadatel: Lenka Ellingerová, nar. 2. 10. 1990

Adresa: Gen. Fanty 915/14, Třebíč 67401

Telefon: 606884400

E-mail: lenka.ellingerova@centrum.cz

žádá

Okresní soud ve Vsetíně o poskytnutí informace.

Ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím Vás žádám o zpřístupnění následujících informací:

1. V kolika případech bylo v období od účinnosti zákona o mediaci 1.9.2012 do 1.12.2014 využito možnosti přerušení řízení a nařízeno první setkání se zapsaným mediátorem dle §100 odst. 2 o.s.ř.? (od účinnosti zákona o mediaci a související novely o.s.ř.)
2. O jaké případy se typově jednalo v případě nařízeného setkání s mediátorem dle otázky č.1? (např. rodinné, soudcovské, obchodní...)
3. Jaký byl výsledek v případě nařízeného setkání s mediátorem dle otázky č.1? (Dostavily se strany na první setkání? Přistoupily strany k mediaci? Nepřistoupily k mediaci a soudní řízení pokračovalo? Byla uzavřena dohoda v rámci mediace?)
4. V kolika případech došlo od 1. září 2012 do 1.12.2014 ke schválení smíru soudem?
5. O jaké případy se typově jednalo při schválení smíru dle otázky č. 4? (např. rodinné, sousedské, obchodní...)

Informaci žádám poskytnout v písemné formě a zaslat na e-mailovou adresu **lenka.ellingerova@centrum.cz**

Dne: 1.12.2014

Příloha č. 5

Okresní soudy	1)Nařízených mediací	2. Typově případy u mediace	3)Výsledek - způsob vyřízení	4. Počet schválených soudních smírů	5. Typově případy dle otázky č. 4
Praha 1	6	-3 - rodinné, -náhrada škody, -pohledávky z nájemní smlouvy, -pohledávka za právní služby poskytnuté advokátem.	-1x - uzavřena mediační dohoda, -3x - nedostavení k mediaci- probíhá soudní řízení, -1x - probíhá mediace, -1x - mimosoudní dohoda před využitím mediace.	X	X
Praha 2	1	-občanskoprávní.	-probíhá.	241	- občanskoprávní
Praha 3	17	-vypořádání SJM, -vypořádání členských podílů, -žaloba na bezdůvodné obohacení, -dlužné nájemné nebytového systému, -náhrada škody, -rozvod, -smlouvy o dílo, -žaloba na zaplacení, -zdržení se imisí a provedení opatření k odvrácení škody.	-2x - mediace probíhá, -2x - byla mediace úspěšná a došlo k dohodě (návrh vzat zpět, řízení zastaveno), -4x - se účastníci dostavili, ale nedohodli se, -2x - se jedna ze stran nedostavila, -7x - není výsledek zatím znám.	227	-nájem, -zaplacení částky, -vypořádání SJM, -spory ze smluv, -výživné, -obchodní věci, - ...
Praha 4	2	-zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, -výživné zletilého dítěte.	- 1x - došlo k dohodě a byl podán návrh na schválení smíru, - 2x nedošlo k dohodě a řízení pokračuje.	X	X
Praha 5	X	X	X	X	X
Praha 6	38	X	-ve všech případech se účastníci dostavili, -6x - mediační dohoda, -16x - neúspěšná setkání, -16x - dosud neproběhlo, -4x - schválen soudní smír.	X	X
Praha 7	0	X	X	X	X
Praha 8	12	-majetkové spory FO, -výživné, -zaplacení dluhu, -nařízení soudního, prodeje zástavy.	-90% se strany dostavily a dohodly se.	X	X
Praha 9	X	X	X	X	X
Praha 10	2	-plnění ze smlouvy, -vypořádání SJM.	-dosud neskončeno.	-190 smírů, -100 dohod.	-plnění ze smlouvy, -vypořádání SJM,

					-úprava výchovy a výživy u dítěte.
Benešov	3	-opatrovnické.	-1x - řízení neúspěšné-účastník omezen na svobodě, -2x - částečný úspěch mediace-řízení skončilo dohodami účastníků,	175	X
Beroun	6	-5x - opatrovnické řízení, -1x - civilní řízení.	-2x - bezvýsledné (1 setkání-pak pokračovalo u soudu), -2 x- výsledek dosud není znám, -1x - zpětvzetí návrhu, -1x - částečná dohoda v rámci mediace a ve zbytku řízení u soudu.	192	-26-rodinné, -27- obchodní, -139- sousedské.
Kladno	6	-opatrovnická věc.	-4x - bez dohody, -2x - stále probíhá řízení (prozatím vyjadřují spokojenost).	224	-výživné, -zaplacení, ...
Kolín	0	X	X	235	- občanskoprávní, rodinné i pracovní věci.
Kutná Hora	0	X	x	176	X
Mělník	0	X	X	X	X
Mladá Boleslav	7	-rodinné, -sousedské, -o zaplacení.	-1x - se žalovaná odmítla k mediátorovi dostavit, -4x - mediační řízení úspěšné, -2 x - věci skončily schválením smíru.	200	-79-žaloby o zaplacení, -35-rodinné věci, -46- majetkové žaloby, -11-vyklizení nemovitosti, -9-náhrada škody, -8-zřízení věcného břemene, -6-vydání věci, -3-vyloučení věci z exekuce, -3-pracovní věci.
Nymburk	0	X	X	216	-vypořádání SJM, -různé druhy výživného, -o zaplacení,

					-vypořádání podílového spoluvlastnictví, -vyklizení nemovitosti.
Praha-východ	2	-rodinné věci.	-mediace zatím nebyly ukončeny.	245	X
Praha-západ	1	-zaplacení finanční částky 75.000,-Kč.	-uzavřena mediační dohoda + řízení před soudem zastaveno.	186	-rodinné, -obchodní.
Příbram	3	-žaloba na vydání bezdůvodného obohacení, -žaloba na zřízení věcného břemene, -vypořádání zaniklého SJM.	-2x - se strany rozhodly mediaci nezahájit - první setkání v rozsahu 1 hodiny, poté odmítli pokračovat, -žádná z věcí doposud neskončena.	X	X
Rakovník	2	-spor o vrácení kupní ceny nemovitosti, -určení neplatnosti zrušení právního poměru .	-1x - se účastníci nedostavili a řízení nadále pokračuje, -1x-není ještě výsledek znám .	107	- občanskoprávní, -3 věci obchodní.
České Budějovice	2	-opatrovnická věc, -obchodní věc.	-v obchodní věci se první schůzka s mediátorem uskutečnila, ale bez dohody, -druhá věc neukončená.	319	-41-obchodní věci, -16-výživné, -24- zvýšení výživného, -5-zrušení vyživovací povinnosti, 1-náhrada škody na zdraví, -12-senátní věci (o určení neplatnosti výpovědi/zrušení prac. poměru), -66-EPR, -10-vyklizení bytu/nemovitosti, -1-odstranění vysoké prkenné stěny, -5-zrušení podílového spoluvlastnictví, -6- určení výše nájemného,

Český Krumlov	0	X	X	79	-28-rodinných věcí, -7-obchodních případů.
Jindřichův Hradec	0	X	X	X	-obchodní, rodinné, pracovní věci.
Pelhřimov	1	-úprava styku otce s nezletilými dětmi.	-doposud neukončeno.	90	-zaplacení, -výživné pro zletilé děti. -vypořádání SJM.
Písek	4	-vypořádání SJM, -zaplacení dlužné částky, -vydání věci.	-nebyla uzavřena žádná dohoda, -ve 3 případech strany k mediaci přistoupily.	81	-o zaplacení částky, -výživné zletilých dětí, manželky, -vypořádání SJM.
Prachatice	0	X	X	41	-zaplacení peněžité částky, -výživné pro zletilé dítě a mezi manželi, -1 pracovní věc.
Strakonice	0	X	X	93	-rodinné, -sousedské, -obchodní .
Tábor	7	-rodinné věci, -sousedské věci.	-1x - schválena mediační dohoda, -5x - neúspěšné mediace, -1x - stále neskončeno.	98	-žaloba na zaplacení, -výživné pro zletilé děti, -SJM.
Domažlice	0	X	X	48	-20-rodinné (15 vyživovací, 5 SJM), -8-obchodní, -3-věcná práva (vlastnické vztahy), -12-závazkové právo (9 spory ze smluv, 3 spory

					z deliktu), -5-pracovní právo, -2-ostatní.
Cheb	0	X	X	X	X
Karlovy Vary	0	X	X	X	X
Klatovy	0	X	X	19	-neplatnost výpovědi z nájmu bytu, -vyklizení bytu, -SJM, -náhrada škody, -zaplacení, -výživné.
Plzeň-jih	1	-rodinná věc.	-dosud nedošlo k setkání, nebyl určen termín.	128	-rodinné, -obchodní, -sousedské, -pracovní.
Plzeň-město	7	-obchodní věci, -majetkové věci.	- 1x - zahájená mediace, -ostatní případy – strany na mediaci nepřistoupily.	308	-především občanskoprávní spory o plnění, vypořádání spoluvlastnictví, obchodní fakturační.
Plzeň-sever	0	X	X	Cca 40	-většinou občanskoprávní věci (výživné, vypořádání SJM, peněžité pohledávky ...).
Rokycany	0	X	X	58	-30-rodinné věci, -28-obchodní věci.
Sokolov	1	-řízení týkající se nezletilého dítěte, -nařízeno nadřízeným soudem v rámci odvolacího řízení.	-strany se dostavily na první setkání, ale k mediaci přistoupeno nebylo.	351	- občanskoprávní věci (sporné), -obchodní věci.
Tachov	0	X	X	427	-378-péče o nezletilé, -46-občanskoprávní,

					-3-EPR.
Česká Lípa	4	-opatrovnické věci.	X	202	-výživné, -SJM, -nájmy, -obchodní věci, -v podstatě vše.
Děčín	2	-smlouva o dílo, -práva ze smlouvy o půjčce.	-zatím není znám výsledek.	271	-obchodní věci, -výživné, -EPR, -náhrady škody, -vypořádání SJM.
Chomutov	12	-civilní.	-1x - uzavřena mediační dohoda a zpětvzetí žaloby, -1x - uzavření smíru, -2x - probíhá, neuzavřeno, -8x - jedna strana, nebo obě se na setkání nedostavily.	105	-obchodní, rodinné, civilní.
Jablonec nad Nisou	2	-věci péče o nezletilé.	-1x - první setkání proběhlo, ale strany se nedohodly a pokračovalo řízení u soudu, -1x - ustanoven mediátor, ale setkání nebylo zatím nařízeno.	111	- 20 v obchodních věcech, -14 úvěrů, - 10 vypořádání společného jmění manželů, - 5 vypořádání mezi spoluvlastníky nemovitostí, -10 výpovědi z nájmu bytu - 16 smírů týkající se výživného zletilých dětí, manželek, rozvedených žen a neprovdaných matek - 3 obchodní spory.
Liberec	8	-4 - vypořádání SJM, -2 - výživné, -2 - zaplacení finanční částky,	-ani jedna mediační dohoda, -1x - mimosoudní dohoda + zpětvzetí žaloby	314	x
Litoměřice	3	-rozvod manželství,	-proběhlo pouze první setkání,	X	-vypořádání

		-opatrovnické věci-rodinné.	dále se v mediaci nepokračovalo, dohoda uzavřena nebyla.	148	SJM -určení vlastnictví -zaplacení -výživné -vyklizení bytu, nemovitosti -jiné.
Louny	X	X	X	X	X
Most	15	-vypořádání podílového spoluvlastnictví, vypořádání SJM -péče o nezletilé děti -smlouvy o nájmu nebytových prostor.	-účastníci využili služby mediátora v rozsahu 3 hodin, -1x - uzavřena mediační dohoda.	X	X
Teplice	38	-zejména opatrovnické věci.	-17x- schválení mediační dohody.	260	-vypořádání SJM, -výživné na zletilé dítě, - pracovněprávní spory, -zaplacení částky.
Ústí nad Labem	0	X	X	X	X
Havlíčkův Brod	1	-rodinná věc-změna výchovného prostředí.	-strany k mediaci přistoupily, ale bez kladného výsledku, soudní řízení pokračovalo.	82	-rodinné věci-výživné, -obchodní věci, -vypořádání SJM, -žaloby na zaplacení, -vyloučení věci z exekuce, -zrušení spoluvlastnictví, -zrušení společného nájmu.
Hradec Králové	13	-manželský spor o vydání věci, -sousedské spory o náhradu škody, -spor ze smlouvy o dílo, -vypořádání SJM, -zrušení podílového spoluvlastnictví, -úprava poměrů nezletilých.	-1 x - uzavřená mediační dohoda a následně schválen smír, -8x -nedošlo k dohodě, -4x - stále neukončeno, probíhá setkání s mediátorem.	352	-úprava výživného zletilého dítěte, -SJM, -zaplacení částky, -náhrada škody, -výživné manželky,

					-vyloučení věcí z exekuce, -vyklizení bytu, -neplatnost rozvázání pracovního poměru.
Chrudim	1	-rodinná věc.	-strany se dostavily na první setkání, přistoupily k mediaci, ale dohoda nebyla uzavřena.	X	X
Jičín	1	-vypořádání spolupodílového spoluvlastnictví a vypořádání SJM.	-stále ve fázi volby mediátora stranami.	96	- občanskoprávní řízení.
Náchod	3	-sporné-civilní řízení -PaNc.	-výsledek dosud není znám.	157	-obchodní věci, -civilní sporné.
Pardubice	21	-19 - pracovní věci, -2 - rodinné věci.	-skončena pouze jedna věc-dohodou o narovnání.	163	-34 obchodní věci, -62-rodinné, -6-vyklizení bytu, -6-pracovní, -zbytek různé.
Rychnov n. Kněžnou	0	X	X	159	X
Semily	3	-úprava poměrů k nezletilým dětem.	-1x - uzavřena dohoda, kterou by měl soud při nařízeném jednání schválit, -1x - řízení prozatím probíhá(naděje na uzavření dohody), -1x bez úspěchu.	88	-nejvíce o zaplacení (obchodní i civilní).
Svitavy	0	X	X	166	- občanskoprávní řízení.
Trutnov	0	X	X	103	-
Ústí nad Orlicí	2	-rodinná věc, -ochrana vlastnického práva.	-první setkání v obou případech. -rodinná věc-řízení stále přerušeno, -v ochraně VP pokračuje řízení u soudu .	123	-1 – smírčí řízení dle § 67 o.s.ř., - 1– neúčinnost darovací smlouvy, -4 – zrušení podílového spoluvlastnictví, -13 –

					vypořádání SJM, -1 – vypořádání společného nájmu bytu, - 2 – zaplacení škody, -2 – vydání věci, -12 – vyklizení nemovitosti, - 1 – vylučovací žaloba, -41 – výživné, -44 – o zaplacení dlužné částky, -1 – zrušení rozhodčího nálezů.
Blansko	2	-vrácení daru mezi matkou a synem, -úprava styku o nezletilého.	-ještě neproběhlo setkání s mediátorem, ale lhůty ještě neuběhly.	125	-55-rodinné, -3-vyloučení věci z exekučního řízení, -67-spor týkající se finančních záležitostí.
Brno-město	47	-civilní právo.	-38x - výsledek dosud neznámý, -5x - zpětvzetí žaloby bez zásahu mediátora, -1x - úspěšná mediace, 3x - neúspěch.	757	-
Brno-venkov	7	-4x rozvod manželství, -2x vypořádání SJM, -1x zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem.	-1x - uzavřena dohoda v rámci mediace, -3x - přistoupili k mediaci, ale k dohodě nedošlo, -1x - mediace úspěšná, -v ostatních případech výsledek není znám.	260	-
Břeclav	180	-občanskoprávní, -obchodní, -rodinné -ostatní.	-6x -schválení smíru, -19x - zpětvzetí žalob, -v ostatních případech řízení pokračuje.	202	-61x občanskoprávní, -85x obchodní, -44x rodinné, -12x pracovní.

Hodonín	41	-vlastnictví, spoluvlastnictví, SJM, -výživné, -obchodní věci, -nájem, -pracovní.	-2x - úspěšné mediace, -5x - byl zvolen mediátor, ale mediace nebyla úspěšná, -8 x-účastníkům byl mediátor ustanoven, ale skončila neúspěchem, -13 x -ustanoven mediátor, ale výsledek zatím není znám, -10 x -účastníci si zvolili mediátora, ale výsledek zatím není znám, -2 x - mediace probíhá (uzavřena smlouva o provedení mediace), -1 x -mediátor ustanoven, řízení skončilo po převzetí bez zásahu mediátora.	195	-47-obchodní věci, -14-nájem, -4-pracovní věci, -2-cizina, -ostatní- civilní věci.
Jihlava	0	X	X	183	-rodinné právo, - občanskoprá vní spory (uzavření smluv, vyklizení bytu, dlužné nájemné, úvěry, apod.).
Kroměříž	1	-náhrada škody.	-po prvním setkání s mediátorem strany nepřistoupily k mediaci.	145	X
Prostějov	2	-úprava užívání nemovitosti, -smlouva o dílo.	-1x –bylo řízení ukončeno zpětvzetím návrhu, -1x - mediace stále probíhá.	134	X
Třebíč	8	-7- civilních řízení, -1- opatrovnické.	-5x - dosud neukončeno, -1x - schválení smíru, -2x - zpětvzetí návrhu.	146	-108 civilní věci, -32 opatrovnické věci, -6 pracovní.
Uherské Hradiště	1	-řízení o rozvod manželství.	-mediační jednání proběhlo, pokud o zachování manželství nebyl úspěšný .	179	X
Vyškov	3	X	-v 1 případě účastníkům mediátor ustanoven-zde se účastníci dohodli, že si zvolí jiného a tam následovně uzavřeli dohodu .	68	X
Zlín	X	X	X	X	X
Znojmo	0	X	X	223	- občanskoprá vní (civilní) věci,

					-úhrada pohledávky, -rodinné věci, -výživné na nezletilé dítě.
Žďár nad Sázavou	1	X	-proběhla první schůzka, ale po podaném odvolání krajský soud zrušil mediaci.	154	-8 z nich obchodní .
Bruntál	X	X	X	X	X
Frydek-Místek	5	-rodinné.	-žádné schválení mediační dohody, -1x - zrušení mediace KS, -1x - zpětvzetí, -2x - dohoda uzavřena před soudem, -1x - probíhá.	389	-126 věcí rodinné (např. stanovení vyživovací povinností, vypořádání SJM, výživné manželky aj.), -226 věcí ostatní, do kterého je zahrnuto bez specializace (např. nájemné, zrušení a vypořádání podílu spoluvlastníků, vyklizení, faktury aj.), -34 věcí obchodní - specializace, -3 věci pracovní – specializace.
Jeseník	0	X	X	0	X
Karviná	0	X	X	327	-zejména rodinné věci.
Nový Jičín	2	-zdržení se zásahu do vlastnických práv k pozemku a uvedení pozemku v předešlý stav, -bezduvodné obohacení-dodávka plynu.	-1x - proběhlo pouze první setkání (neuzavřen smír), další z důvodu nezájmu stran neproběhlo, -1x-proběhlo první setkání, další z důvodu nezájmu žalovaného neproběhlo, strany nyní činí kroky ke smíru.	X	X
Olomouc	5-6	-3-4-opatrovnické věci, -vypořádání SJM, -určení věcného břemene.	-2x dohoda (1 schválena soudem).	488	- 37- spory podle obchodního zákoníku,

					<ul style="list-style-type: none"> - 94pracovní spory, - 187 spory ze zákona o rodině, -13 náhrada škody podle občanského zákoníku, - 38- občanský zákoník - nájem bytů a obytných místností, -22- ostatní nájmy, -37-občanský zákoník - vlastnické vztahy, -60 jiná práva upravená občanským zákoníkem.
Opava	2	-zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, - vypořádání SJM.	-1x - případě nedošlo k setkání s mediátorem vůbec, -1x - k setkání došlo, strany přistoupily k mediaci, ale k uzavření dohody nedošlo.	1	X
Ostrava	1	-úprava poměrů výchovy a výživy po rozvodu.	-nebyla uzavřena mediační dohoda→ale uzavřeli ústní dohodu, na základě které bylo přijato rozhodnutí soudu.	497	-177-OZ, zákon o rodině, -320- obchodní věci.
Přerov	0	X	X	131	-18- vypořádání SJM, -55-zaplacení finanční částky, -46-úpravy, zrušení výživného, -12-ostatní (vydání věci, náhrada mzdy, určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru,

					náhrada škody, vrácení daru...).
Šumperk	8	- o vypořádání SJM, -o vypořádání zaniklého společného jmění manželů, - o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, -popření pravosti pohledávky přihlášené k rozvrhu o výtěžku, -zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví.	-1x – nepřistoupili, -ostatní doposud neukončeno .	186	-rodinné – 83 věcí (vypořádání SJM, výživné), - obchodní – 18, -pracovní – 3, -úvěry – 9, -nájmy – 20 věcí.
Vsetín	3	-péče o nezletilé, -rozvody.	-1x uzavření mediační dohody, -ve všech případech na mediaci přistoupily.	168	-nejčastěji zaplacení peněžitých částek, -výživné, -určení vlastnictví.

Příloha č. 6

Dotazník

Nehodící se škrtněte, popř. vymažte.

1. Máte zkušenost s „mediací nařízenou soudem“? ANO / NE
(nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem dle §100 odst. 2 o.s.ř.)

V případě, že žádné zkušenosti nemáte, neodpovídejte na otázky 2.-4.

2. Jaké jsou Vaše zkušenosti se soudem nařízenou mediací? (stačí stručně – prosím zaměřte se spíše na ochotu stran spolupracovat v rámci mediace, na efektivitu takové mediace vzhledem k jejím výsledkům)

3. Jaké procento mediací nařízených soudem bylo úspěšných? (postačí odhad)

4. Typově o jaké případy se u nařízených mediací jedná? (např. rodinné, sousedské, obchodní...)

5. Jaké jsou v současné době dle Vašeho názoru největší problémy mediace?

6. Byli byste pro možnost uzavření mediační dohody s doložkou vykonatelnosti? Proč?

7. Jaké změny by podle Vás bylo vhodné provést v zákoně č. 202/2012 Sb. o mediaci?

8. Jaké je procento úspěšnosti Vámi vedených mediací? (postačí odhad)

9. Jaká je průměrná délka Vámi vedené mediace?

10. Jaké jsou náklady při mediaci řešené Vámi?

11. Máte nějakou zpětnou vazbu, kolik případů (jaké procento) řešené s Vámi v rámci mediace nakonec skončí u soudu?

Příloha č. 7

Opatrovnické věci

Rok 2013¹⁶¹

Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci podle soudů - počet věcí

	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
<1M.	224	645	269	162	149	487	335	104	2375
1-2M.	1003	2806	1605	1528	804	1907	1422	1239	12314
2-3M.	1511	3318	2171	2330	1787	2224	2265	3502	19108
3-4M.	1265	2114	1086	1485	1818	1672	2117	3702	15259
4-5M.	962	1196	591	918	1368	1035	1585	2863	10518
5-6M.	689	718	379	650	1219	778	1226	2154	7813
6-12M.	1716	1878	834	1544	4309	1838	3399	4374	19892
1-2R.	789	539	220	502	1907	568	1788	1223	7536
>2R.	201	69	27	108	502	102	612	205	1826
Celkem	8360	13283	7182	9227	13863	10611	14749	19366	96641
Průměrná délka ve dnech	189	128	117	151	243	146	222	174	177
Průměrný počet zrušení a vrácení odvolacím soudem	0,01	0	0	0,01	0	0,01	0	0,01	0

Rok 2012¹⁶²

Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci podle soudů - počet věcí

	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
<1M.	179	748	256	152	154	518	333	125	2465
1-2M.	802	2438	1506	1324	767	1965	1541	1204	11547
2-3M.	1568	3332	2085	2215	1679	2200	2367	3410	18856
3-4M.	1182	2083	1082	1563	1720	1485	2130	3481	14726
4-5M.	793	1226	481	856	1444	1006	1597	2594	9997
5-6M.	572	777	388	661	1266	742	1170	1895	7471
6-12M.	1405	1803	721	1582	3841	1691	3462	4329	18834
1-2R.	645	511	155	482	1937	504	1556	1234	7024
>2R.	190	74	21	99	789	80	469	234	1956
Celkem	7336	12992	6695	8934	13597	10191	14625	18506	92876
Průměrná délka ve dnech	189	128	113	153	265	141	207	178	178
Průměrný počet zrušení a vrácení odvolacím soudem	0,01	0	0	0,01	0	0,01	0	0,01	0

¹⁶¹ Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci podle soudů-počet věcí [online]. Justice.cz, [cit. 9. dubna 2015]. Dostupné na

<http://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?tabulka=ccav_dokument_sestavy&sloupec=obsah_dokumentu_html&where=id_dokumentu=722682&typSloupce=html&fileName=null>.

¹⁶² Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci podle soudů-počet věcí [online].

Justice.cz, [cit. 9. dubna 2015]. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?tabulka=ccav_dokument_sestavy&sloupec=obsah_dokumentu_html&where=id_dokumentu=663639&typSloupce=html&fileName=null>.

Občanskoprávní věci

Rok 2013¹⁶³

Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci

Krajské a okresní soudy - počet věcí (spisů)

	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
<1M.	3204	3162	1794	1986	1487	2661	1560	2249	18103
1-2M.	12138	11315	6653	6428	7393	9312	7167	10986	71392
2-3M.	8726	6534	4535	4174	4737	4969	5601	8722	47998
3-4M.	11159	4207	3631	4133	3196	3977	5857	8008	44168
4-5M.	10799	3933	2553	4075	2844	3852	5287	6692	40035
5-6M.	9685	4053	2022	3768	2857	3798	4568	5299	36050
6-12M.	34999	14245	5363	12863	15206	12013	19849	23608	138146
1-2R.	28950	6250	2808	6980	27968	10259	29001	38979	151195
>2R.	20724	2059	719	2593	28974	4201	23868	20225	103363
Celkem	140384	55758	30078	47000	94662	55042	102758	124768	650450
Průměrná délka ve dnech	396	217	182	262	552	290	511	421	398
Průměrný počet zrušení a vrácení odvolacím soudem	0,28	0	0	0	0	0	0,01	0	0,06

Rok 2012¹⁶⁴

Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci

Krajské a okresní soudy - počet věcí (spisů)

	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
<1M.	1051	1734	1102	1560	343	1308	812	1250	9160
1-2M.	8573	11212	6114	7031	3398	6823	5770	12139	61060
2-3M.	7929	6494	3666	4955	5525	5211	6588	9946	50314
3-4M.	7663	4528	3076	4755	5458	4487	6486	7685	44138
4-5M.	7912	4663	2878	5022	5075	4180	6848	7211	43789
5-6M.	8553	4928	2970	4972	5549	4201	6353	7177	44703
6-12M.	47465	20255	11931	18817	25287	19458	30674	36309	210196
1-2R.	33071	7498	2861	8484	35560	10079	28788	30865	157206
>2R.	18742	2515	570	2425	18102	2283	19006	11253	74896
Celkem	140959	63827	35168	58021	104297	58030	111325	123835	695462
Průměrná délka ve dnech	409	235	198	258	478	269	468	347	367
Průměrný počet zrušení a vrácení odvolacím soudem	0,53	0,06	0,20	0	0	0	0,01	0	0,13

¹⁶³ Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci [online]. Justice.cz, [cit. 9. dubna 2015]. Dostupné na

<http://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?tabulka=ccav_dokument_sestavy&sloupec=obsah_dokumentu_html&where=id_dokumentu=722569&typSloupce=html&fileName=null>.

¹⁶⁴ Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci [online]. Justice.cz, [cit. 9. dubna 2015]. Dostupné na

<http://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?tabulka=ccav_dokument_sestavy&sloupec=obsah_dokumentu_html&where=id_dokumentu=669784&typSloupce=html&fileName=null>

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá mediací vedenou dle zákona o mediaci, který je účinný od 1. září 2012. V práci je představena mediace jako institut, jeho charakteristické prvky, principy a proces mediace. Diplomová práce se dále věnuje zákonné úpravě mediace, zkoumá a hodnotí, zda je současná úprava dostatečná a koncepčně vhodně pojatá. V rámci textu jsou odhalovány jednotlivé problémy, se kterým se tento institut v současné době nejvíce potýká. Mediace je srovnávána se soudním řízením a rozebírá se zde otázka, zda může institut mediace pomoci řešit současnou přetíženost soudů a nakolik je institut mediace efektivní. V diplomové práci jsou rozebírány poznatky získané z uskutečněného výzkumu. Provedený výzkum pomohl odhalit jak současné problémy mediace, tak míru využívání institutu nařízení prvního setkání s mediátorem soudem.

Klíčová slova

Mediace, alternativní způsoby řešení sporů, mediační dohoda, zapsaný mediátor, zákon o mediaci, zákon o mediaci, první setkání s mediátorem nařízené soudem, efektivita mediace, odbřemenění soudů, vykonatelnost mediační dohody, současné problémy mediace.

Abstract

This dissertation deals with the mediation conducted according to the mediation act, which is effective from 1 September 2012. In the work, mediation is presented as an institute with its characteristic elements, principles and the process of mediation as well. The dissertation also discusses the legal regulation of mediation, examines and evaluates whether the current regulation is sufficient and conceptually and appropriately conceived. Within the text, various problems, with which this institute is currently struggling the most, are revealed. Mediation is compared with judicial proceedings. Furthermore, the question, whether the institution of mediation can help solve the current congestion in courts and to what extent is the institution of mediation effective, is analysed. Findings acquired from the carried out research are analysed in this dissertation. The carried out research helped uncover both the current problems of mediation and the utilization rate of the regulation institute of the first meeting with a mediator.

Key words

Mediation, Alternative dispute resolution, mediation agreement, registered mediator, mediation act, first meeting with a mediator imposed by a court, the effectiveness of mediation, unburden judicial system in civil court proceedings, enforceability of mediation agreement, current problems of mediation